ਅਜੀਤ ਮੋਹਨ & ਓਆਰਐਸ.
ਬਨਾਮ
ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ
ਦਿੱਲੀ & ਓਆਰਐਸ.
(ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 1088 ਦਾ 2020)
ਜੁਲਾਈ 08, 2021
[ਸੰਜੈ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ, ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ ਅਤੇ
ਹ੍ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਲੇਖ 194, 105 ਅਤੇ 194(1)(ਅ), (2) – ਆਨਲਾਈਨ ਨਫਰਤ ਭਰੀ ਭਾਸ਼ਣ ਸਮੱਗਰੀ – ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮ – ਇਸ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ – ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ/ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ – ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ – ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਇਸ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ – ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ – ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੰਮਨ ਵਾਪਸ ਲਏ ਗਏ, ਨਵੇਂ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ – ਫੈਸਲਾ: ਇਹ ਗੱਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸੈਂਬਲੀ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ – ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ – ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮੈਂਬਰ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ) ਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੱਕ ਵਿਚੋਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚਾਰੇ ਹਨ, ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਕੁਝ ਖਾਸ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਹੈ – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ – ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਅਜੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ – ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਅਜੇ ਦੂਰ ਹੈ – ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਦਾਅਵਾ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਧਾਰਣਾ ਹਮਲਾ ਹੈ – ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਦਾਅਵਾ ਅਜੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧੂਰਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ – ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਮਨ ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ – ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਐਕਟ, 2000 – ਐਸ. 69ਏ – ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੈਪੀਟਲ ਟੈਰੀਟਰੀ ਐਕਟ, 1991.

ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਐਕਟ, 2000 – ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ 'ਤੇ ਆਨਲਾਈਨ ਨਫਰਤ ਭਰੀ ਭਾਸ਼ਣ ਸਮੱਗਰੀ – ਅਜਿਹੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ, ਜਵਾਬਦੇਹੀ – ਫੇਸਬੁੱਕ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਹੈ ਜੋ ਪੋਸਟਿੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਤੀਜੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਜਾਂ ਮੋਡੂਲੇਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਫੈਸਲਾ: ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - ਇਹ ਪਲੈਟਫਾਰਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰੋਪਕਾਰੀ ਸੁਭਾਵ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਜਾਏ ਅਜਿਹੇ ਵਪਾਰਕ ਮਾਡਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਾਈਵੇਸੀ ਦਾਖਲਾਂਦਾਜੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਬਹਿਸਾਂ ਨੂੰ ਧ੍ਰਵੀਕਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ - ਹੋਰ; ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਰਗੇ ਮਧਿਅਸਤਾਂ ਦਾ ਵਪਾਰਕ ਮਾਡਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਖੜ੍ਹ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਸੱਤਵੀਂ ਸੂਚੀ, ਸੂਚੀ II, ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 & 18 - ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਕਮੇਟੀ - ਵੈਧਤਾ ਦਾ - ਫੈਸਲਾ: ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਰਾਜ ਸਭਾ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਸੱਤਵੀਂ ਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ (ਭਾਵ, ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 & 18) - ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਆਰਡਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਤਵੀਂ ਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ - ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ; ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਕਮੇਟੀ - ਕਮੇਟੀ

ਸੂਚੀ II ਅਤੇ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਕਈ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਆਰਡਰ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਸੰਗਠਿਤ ਯਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਹੀਂ - ਵੱਡੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਆਰਡਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਲੇਖ 194, 105 - ਇੱਕ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਜਾਂ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ - ਵਿਧਾਨਕ ਸਰੀਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਸਦਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਫੈਸਲਾ: ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਮੇਟੀ ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਂਡੇਟ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਲਿਤ ਕੋਰਸ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦੀ, ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਸਥਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਸਦਨ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਜਟਿਲ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਕਸਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਧਾਨਕ ਕਮੇਟੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ - ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਮਰਸ਼ ਜਨਤਕ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਮਨਾਂ ਦੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਇਸ ਜਾਂਚ ਕਾਰਜ ਲਈ ਕੁੰਜੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਲੇਖ 194, 105; ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ – ਸੂਚੀ II, ਐਂਟਰੀਆਂ 1 ਅਤੇ 2 – ਸੰਦਰਭ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾ 4(viii) ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਸਬੂਤ ਮਿਲਦੇ ਹਨ – ਫੈਸਲਾ: ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਵਿਧਾਇਕ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਦਾਇਰਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਪੈਰਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ – ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਏ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ – ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਆਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ – ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਖੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਢੱਕੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਓਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਭਾਗ III – ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਮੁਕਤ ਬੋਲਣ, ਚੁੱਪ ਅਤੇ ਨਿੱਜਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ – ਫੈਸਲਾ: ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਬਨਾਮ ਮੁਕਤ ਬੋਲਣ, ਚੁੱਪ ਅਤੇ ਨਿੱਜਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ ਅਜੇ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਵੱਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਐਨ. ਰਵੀ ਬਨਾਮ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਜੋ ਕਿ (2005) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 603 ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1. ਇਸ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕੀ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਓਂ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਸਰਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮੰਚ ਹਨ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ – ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਢੰਗ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ। ਆਜ਼ਾਦ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸ ਨੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਤਾਈ ਗਈ ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਲੇ ਦੀ ਵੱਧ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਵੱਡੇ ਵਪਾਰਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਸਰਹੱਦਾਂ ਪਾਰ ਅਤੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਹੈ। ਫੇਸਬੁੱਕ ਅੱਜ ਇਸ ਗ੍ਰਹਿ ਦੀ 1/3 ਆਬਾਦੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ! ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 270 ਮਿਲੀਅਨ ਰਜਿਸਟਰਡ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੰਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੇ ਮੰਚ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਾ ਸਮਝਦਿਆਂ, ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੰਚ ਨੇ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਗੁਮਰਾਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਰਪੂਰ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਪਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਅੰਤਤਃ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸੁਤੰਤਰ ਲੋਕਤੰਤਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਧਿਅਮ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸੱਤਾ ਢਾਂਚਿਆਂ ਦੇ ਸੰਦ ਨਾ ਬਣਨ। ਇਹ ਮੰਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰੋਪਕਾਰੀ ਸੁਭਾਵ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਸਗੋਂ ਵਪਾਰਕ ਮਾਡਲਾਂ ਨੂੰ

ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿੱਜਤਾ ਦਾਖਲਾਂਦੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਬਹਿਸਾਂ ਨੂੰ ਧਰੋਹਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਆਲੋਚਨਾ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਇੱਕ ਭ੍ਰਾਂਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਹਿਸਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੱਕ ਮੰਚ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਸੁਭਾਵ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਭਾਰਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਉੱਤੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਇਸ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਦੁਆਰਾ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਨੂੰ ਘੱਟ ਜਾਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ 22.5 ਮਿਲੀਅਨ ਟੁਕੜੇ ਹਟਾਏ ਹਨ 2020 ਦੀ ਦੂਜੀ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ, ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਇੱਕ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਸੰਪਾਦਕੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਮਾਸ ਸਰਕੂਲੇਸ਼ਨ ਮੀਡੀਆ. ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਦਾ ਵਪਾਰਕ ਮਾਡਲ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੈ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਸਟੈਂਡ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ, Facebook ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਸਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਹਨਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਉੱਤੇ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਪਛਾਣ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਸੰਜਮ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ ਚੁਣਿਆ ਹੈ ਇਸਦੇ ਸਮਾਨ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ। ਇਸ ਲਈ, ਕੁਦਰਤ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੀ ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਪਹੁੰਚ ਹੈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਆਪਣੇ ਸਟੈਂਡ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਇਸਦੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। [ਪੰ: 149- 151][707-B-H; 708-ਏ-ਸੀ]

2.1 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ:

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਸ ਦਲੀਲ ਤੋਂ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਜੋ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਰੱਖੀ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਇੰਪਗਨਡ ਸਮਨ 10.09.2020 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਇੰਪਗਨਡ ਸਮਨ 18.09.2020 ਦੀ ਤਾਰੀਖ, ਦੋਵੇਂ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਜਾਂ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਉਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਨੂੰ, "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ" ਦੀ ਧਮਕੀ ਨਾਲ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਧਾਈ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜੋ ਸਦਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ/ਰਾਏ ਦੇਣ ਲਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਦੱਸਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ।

2.2 ਅਨੁਚਛੇਦ 194(3) ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੋੜ ਜਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਮੁੱਖ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ – ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਹਨ। ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਘਰ ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਘਰ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ 44ਵੀਂ ਸੋਧ ਐਕਟ, 1978 ਦੀ ਧਾਰਾ 26 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਘਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦੇ ਕੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਹੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਕੋਈ ਮਜਬੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰੇਗੀ। ਕੀ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਧੱਕਣ ਦੇਣ? ਜਵਾਬ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ।

2.3 ਇਹ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਰੇਕ ਘਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਘਰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਰਨ ਲਈ ਚਮਕਦਾ ਹੋਇਆ ਸਿਪਾਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਨਿਸ਼ਕਰਸ਼ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਰਕ ਨਾਲ ਘਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਚੁਣੀ ਗਈ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਕੇਵਲ

ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਅਗਾਂਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜ਼ਰੂਰ ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉੱਠੇਗਾ। ਉਹ ਤਰਕ ਲਾਈਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ; ਜਾਂ ਕਿ ਅਰਜੀਦਾਰ ਦੀ ਗੈਰ-ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਨਤੀਜੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਵਿਘਨਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਨੂੰ ਸਰਾਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਅਰਜੀਦਾਰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਹੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 165-167]

ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਮੇਟੀ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (2010) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 113: [2010] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1105 – ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਖਾਸ ਹਵਾਲਾ 1964 2 ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1965 ਐਸ.ਸੀ. 745: [1965] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 413; ਜਸਟਿਸ (ਰਿਟਾ.) ਮਾਰਕੰਡੇ ਕਾਟਜੂ ਬਨਾਮ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਅਨਜ (2017) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 384:[2016] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 621 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

2.4 ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਈ ਸਿਰਫ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਅਜੇ ਦੂਰ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਯੋਗ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਾ ਸਮਝੇ, ਭਾਵੇਂ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਰ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਾਏ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸਮਾਪਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੜਾਅ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਆਈ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਯਾਚੀ ਦੁਆਰਾ ਇਕ ਰੋਕਥਾਮਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਪਹਲੂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਚਾਰਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਧਿਅਸਤਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਪ੍ਰੀ-ਥ੍ਰੈਸ਼ੋਲਡ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 169]

2.5 ਰਾਜਾਂ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਲਈ ਸੰਸਦ ਵਲੋਂ ਬਣਾਈਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸਰੀਰਾਂ ਵਾਂਗ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਦਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚਾਰ-ਵਿਮਰਸ਼ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕੰਮਕਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਖੁਦ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸਰੀਰ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਯਾਚੀਆਂ ਦਾ ਤਰਕ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੁੱਖ/ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕ੍ਰਿਤਰਿਮ ਵਿਭਾਜਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਿਮਰਸ਼ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਈਆਂ ਜਾਣ। ਅਜਿਹੀ ਪਾਣੀ-ਤੰਗ ਵਿਭਾਜਨ ਸਲਾਹਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਮੇਟੀ ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੰਡੇਟ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਕੋਰਸ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ, ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਖੁਦ ਵਿਸ਼ੇ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਸਥਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦਾ ਇੱਕ ਰਚਨਾਤਮਕ ਤਰੀਕਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇ ਵਸਤੂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੈਧ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਣਗੇ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਵਿਸ਼ੇ ਵਸਤੂ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਸਦਨ ਦੀ ਸਮਝ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 171, 172]

ਕਲਪਨਾ ਮੇਹਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2018) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1: [2018] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

1995 ਦੀ ਮਲਾਵੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਯੂ.ਐਸ. ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਜੇਮਸ ਸ਼ੈਨਨ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਲਪਨਾ ਮੇਹਤਾ ਵਿੱਚ ਨੋਟ 20 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

2.6 ਸਦਨ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਜਟਿਲ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਕਸਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਧਾਨਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਮ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੈ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਿੱਤਧਾਰਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਦ□□ਟੀ ਨਾਲ ਸਿਆਣਾ ਹੋਣਾ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਦਾ ਕੋਈ ਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ "ਬਾਹਰਲੇ" ਹਨ। ਸਮਝਦਾਰ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚਾਰਣਾ ਜਨਤਕ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉੱਤੇ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਇਸ ਜਾਂਚ ਕਾਰਜ ਲਈ ਕੁੰਜੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 174][716-ਸੀ-ਈ]

ਬੇਜਹੋਟ: ਦ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਕੰਸਟੀਟਿਊਸ਼ਨ, (ਪੀ. ਸਮਿਥ, 2001);
ਜੇ.ਆਰ. ਮਾਲੋਰੀ, ਵਿਧਾਨਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਉਪਯੋਗ, 6 ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪਬਲਿਕ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ 1, 6 (1963);
ਪ੍ਰੋਮਿਲਾ ਸੂਰੀ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਵਿਕਾਸ 1920-1947, (1979) – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

2.7 ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਦਾ ਇਹ ਯਤਨ ਕਿ ਉਹ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ - ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ– ਚਾਹੇ ਇਹ ਕਸਰਤ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਨਕ ਐਕਟ ਲਈ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ। ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸੰਭਵਿਤ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜੋ ਉਹ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੇ ਪੁੱਛੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਤਰਕ ਅਧੀਨ ਸਮਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ। ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਈ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਹਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 239AA ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜੀਐਨਸੀਟੀਡੀ ਐਕਟ ਨਾਲ ਵੀ। ਇਹ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਲੇਖ 239AA ਦੇ ਧਾਰਾ 7(ਕ) ਅਤੇ 7(ਖ) ਨੂੰ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਜੀਐਨਸੀਟੀਡੀ ਐਕਟ ਨੂੰ ਲੇਖ 368 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਦਾ ਅਸਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਦਨ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹਨ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਉਪ-ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅਭਿਆਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਣਗਹਿਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਦੀ ਇਸ ਤਰਕ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੱਦ ਕਾਰਨ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉੱਠੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਕਮੇਟੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਾਏ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਖੁਦ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲ ਪਏਗੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਅਭਿਆਸ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ (ਅਰਥਾਤ, ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18)। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਰੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਐਂਟਰੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਾਹਰ ਕੀਤੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਭਵ ਨਿਆਇਕ ਹਸਤਕਸ਼ੇਪ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 175-179]

ਸੀ. ਸੁਬਰਮਣਿਯਮ ਬਨਾਮ ਸਪੀਕਰ; ਮਦਰਾਸ ਲੈਜਿਸਲੇਟਿਵ ਅਸੈਂਬਲੀ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1969 ਮੈਡ 10 – ਮਨਜ਼ੂਰੀ.

2.8 ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਬਾਰੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਚੇਤਾਵਨੀ ਨਾਲ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਈਵੀਲੇਜ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਪ੍ਰਾਈਵੀਲੇਜ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਉੱਤੇ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਦਲੀਲ ਅਧਾਰਭੂਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਸੰਕੇਤ ਹਮਲਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹੋਣਗੇ, ਪਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਪਹਲੂ ਉੱਤੇ ਅਗਾਊ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। [ਪੈਰਾ 183]

3.1 ਪ੍ਰਾਈਵੀਲੇਜ਼ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ:

ਅਸਲ ਨੋਟਿਸ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਕਿਸ ਨੂੰ ਭੇਜਣਾ ਹੈ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਨਾ ਹੋਣਾ ਘਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੋਰ, ਪ੍ਰਾਈਵੀਲੇਜ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੁਝ ਲੰਬਾਈ ਤੱਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਗਵਾਹੀਆਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਲੈਜਿਸਲੇਟਿਵ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਈਵੀਲੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਖੇਡਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾਸ 185, 187]

3.2 ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਰਜ਼ੀਦਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਨੇ ਸਿਰਫ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਪਾਰਦਰਸ਼ਿਤਾ ਉੱਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲਾਈਵ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਮਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ (ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਥੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਅਧੀਨ), ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਆਪਰਾਧਿਕ ਜਾਂ ਨਿਆਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਵਾਭਾਵਿਕ ਤੌਰ ਤੇ, ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਅਧੀਨ ਘਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ (ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA(7) ਤੋਂ ਬਲ ਲੈਂਦਾ ਹੈ)। ਅਸੈਂਬਲੀ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਨੁਚਛੇਦ 194 ਅਧੀਨ ਆਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰਾਂ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਕੁਝ ਖਾਸ ਪਹਿਲੂਆਂ ਲਈ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੇਕਰ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਰਜ਼ੀਦਾਰਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਦਲੀਲ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ।[ਪੈਰਾ 189, 190]

ਐਮ.ਐਸ.ਐਮ. ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਡਾ. ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਸਿਨਹਾ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1960 ਐਸ.ਸੀ. 1186: [1961] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 96; ਐਨ. ਰਵੀ ਬਨਾਮ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ (2005) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 603 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

4.1 ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ:

ਇਹ ਬੇਬਾਕ ਹੈ ਕਿ ਸਭਾ ਹੋਰ ਰਾਜ ਸਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਲਿਸਟ II ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਲਿਸਟ II ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਐਂਟਰੀਜ਼ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਦੁਆਰਾ ਢੱਕੇ ਗਏ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸਭਾ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ, ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਂਟਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਐਂਟਰੀਜ਼ ਦੇ ਆਪਸੀ ਖੇਡ ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਹੈ। ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਭਾ। ਤਿੰਨ ਐਂਟਰੀਜ਼ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਸਭਾ ਤੋਂ ਵੰਚਿਤ ਕਰਕੇ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਆਪਕਤਾ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੱਕ ਮਧਿਅਕਾਰ ਹੈ ਇਹ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(1)(w) ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਮਧਿਅਕਾਰਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਮੇਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੱਕ

ਜਨਤਕ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 69A ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 193, 194 ਅਤੇ 196]

ਸ਼੍ਰੇਯਾ ਸਿੰਘਲ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (2015) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 :
[2015] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 963 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

4.2 ਕਮੇਟੀ (ਅਤੇ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸੈਂਬਲੀ) ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਭਾਵ, ਉਸ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਕਰਨਾ ਜੋ ਮਨਾਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੰਦਰਭਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਸੀ। ਪੈਰਾ 4 (i) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਦਰਭਾਂ (ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੇਤਰ/ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਗਠਨਾਂ, ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ, ਆਦਿ ਤੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਂਝੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਥੇ ਸਾਂਝੇ ਦੰਗੇ ਹੋਏ ਹਨ) ਪੈਰਾ 4(vii) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਸਬੂਤ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਬਚ ਸਕਦੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਪਹਿਲੂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਾਂ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇ ਕੇ ਦੰਦ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 197]

4.3 ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਇਕ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮੂਲ ਕਾਰਜ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਇਕ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਬੇਤੁਕੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 200]

4.4 ਜੋਰ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਸੀ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਇਆ ਉਹ ਇਕ ਛਲ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਸਲ ਮੰਸ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਸੀ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਸਿਆਸੀ ਟਕਰਾਅ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪਸ਼ਟ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਅਸੈਂਬਲੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਤੌਰ ਤੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਕਾਈਆਂ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਉੱਤੇ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਿਥੇ ਦੂਜੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਂਟਰੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾਸ 202, 203]

4.5 ਸੂਚੀ III ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੀਆਂ 1 ਅਤੇ 2 ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਸੂਚੀ II ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵ, ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੂਚੀ III ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੀ 45 ਜੋ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਜਨ ਵਿਵਸਥਾ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਨਕਾਰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਸਾਂਪ੍ਰਦਾਇਕ ਦੰਗਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਵੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਕਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਿ ਅਸੈਂਬਲੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਵੀ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਿੰਦੂ ਹੋਣਗੇ (ਕ) ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਕੀ ਹੈ; (ਖ) ਕੀ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦਾ ਕੋਈ ਪਹਿਲੂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ (ਗ) ਕੀ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 204]

4.6 ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਮਿਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਲ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਸਿਦਾਂਤਕ ਪੇਸ਼ਕਸ਼, ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਸਹਿਜ ਹੈ, ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਜਾਂਚ ਫੰਕਸ਼ਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਖੋਜੀ ਕਿਸੇ “ਅੰਨ੍ਹੇ ਗਲੀਚੇ” ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਸਕਦੇ

ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਨਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਗਲੀਚਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ 'ਤੇ ਸੰਮਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਾ ਦਾਇਤਵ ਹੈ, ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜੋ ਮਨਾਹੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੀਆਂ 'ਤੇ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 206]

4.7 ਪੁਲਿਸ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੀ ਇਕੱਲੀ ਸੰਭਾਲਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਰਥ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਕਈ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੱਚ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਰਾਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਬਿੰਦੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ "ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ" ਦੀ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੂਚੀ II ਅਤੇ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਕਈ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਿੰਨੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ, ਚਾਹੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਲਗਭਗ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਤਿੰਨੇਂ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੀਆਂ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁੱਛਗਿੱਛੀ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਬਿਹਤਰ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਅਧੀਨ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 207, 208]

4.8 ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 212 ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਕੀਰਣ ਦਾਇਰਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਰਾਹਿਆ ਅਤੇ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਆਪਣੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਲਿਸਟ II ਅਤੇ ਲਿਸਟ III ਵਿੱਚ ਕਈ ਐਂਟਰੀਜ਼ ਤੋਂ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਯਤਨ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫੇਸਬੁੱਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 03.02.2021 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨਵੀਂ ਸੰਮਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਖੇਤਰ ਜੋ ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਆਪਣੀ ਵਿਧਾਇਕ ਕਸਰਤ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਵੈਧਤਾਪੂਰਵਕ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ 'ਚ ਹੈ। ਅੰਤ 'ਚ, ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਦੋਹਰੀ ਸੱਤਾ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਆਨਲਾਈਨ ਸਾਮੂਹਿਕ ਨਫ਼ਰਤ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੌਗੋਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਸਰਬੋਤਮ ਉਪਾਯਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰਨਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 209, 210]

4.9 24 ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ 29 ਫਰਵਰੀ, 2020 ਤੱਕ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਦੁਰਭਾਗਿਆਪੂਰਣ ਸਾਂਝੀ ਦੰਗਿਆਂ ਨੇ 53 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ, ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ, ਸਕੂਲਾਂ, ਆਵਾਜਾਈ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ, ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਾਗਰਿਕ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਾਏ। ਸਾਂਝੀ ਤਣਾਅਾਂ ਦੀ ਜਟਿਲਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਿੱਲੀ ਕਾਰਣਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵੇਖ ਸਕਦੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਚਿਤ ਉਪਚਾਰਾਤਮਕ ਉਪਾਯਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਉਚਿਤ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਸਹਿਯੋਗੀ ਯਤਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਾਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਸਥਾਨਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਚਿੰਤਤ ਰਾਜ ਦੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਰਨ, ਕਮੇਟੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵੈਧਤਾਪੂਰਵਕ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵਿਵਿਧ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕੇ ਬਿਨਾਂ ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਗਏ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। [ਪੈਰਾ 211, 212]

ਦਿੱਲੀ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਸਰਕਾਰ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ, ਫਰਵਰੀ, 2020 ਦੇ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਬਾਰੇ ਡੀ.ਐਮ.ਸੀ. ਫੈਕਟ-ਫਾਇੰਡਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

4.10 ਹੁਣ ਸੰਦਰਭ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜਨਾ। ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਜੋ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾ 4(i) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਭਾਵ, ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਜੋ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦੇ ਉਪਾਯ ਸੁਝਾਉਣ ਲਈ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਦਭਾਵਨਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਦਾ ਪਹਿਲੂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਅਰਥ ਹਨ। ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੰਦਰਭ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਿਹੜੇ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏਗੀ (ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ) ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਇਹ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਪ੍ਰੀ-ਸੁਣਵਾਈ ਹੁੰਦੀ। ਸੰਦਰਭ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾ 4(i) ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸੰਗਠਨਾਂ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਿਟੀਸ਼ਨਾਂ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਸਾਂਝੀ ਦੰਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਇਹ ਵੱਡੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਅੰਤਰਨਿਹਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸਲੀ ਮੁਸੀਬਤ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲੂ ਪੈਰਾ 4(vii) ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਮਿਲੇ ਹਨ ਜਾਂ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਉਕਸਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਕੇਸ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਸਿਰਫ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹੈ। ਗਲਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਖੋਜਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਚਾਰਜ ਕਰਨਾ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪਿਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਰਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪੈਰਾ 4(vii) ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

4.11 ਸਮਝਦਾਰੀ ਭਰੀ ਸਲਾਹ ਨਵੀਂ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਈ ਜੋ ਮਿਤੀ 03.02.2021 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਘੱਟ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ, ਉਪਰੋਕਤ ਸੀਮਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸਹੀ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨੇ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 2, ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ "ਬੇਨਤੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਵੀਲੇਜ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ "ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਨੋਟਿਸਾਂ ਅਤੇ ਸੰਮਨਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀਆਂ ਦੂਰ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਜਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਹੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੰਕਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ "ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ" ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੱਕ ਸਹ-ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਨੇ ਜਿਵੇਂ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੱਕੀ ਸੀ ਕਿ ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੀ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮਾਨੇ ਕਮੇਟੀ ਖੁਦ ਹੀ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਸੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਸੰਪੂਰਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਰਸਮੀਤਾ ਵਜੋਂ ਮੀਟਿੰਗ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਭਾਵ "ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ" ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣਾ। ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵੀ ਵਿਧਾਨੀ ਮੰਡੇਟ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੈਂਬਲੀ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿੱਚ, ਵਿਧਾਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੌਰਾਨ, ਕੁਝ ਬੰਧਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਟਿਆਂਗ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 217-219, 221-224]

4.12 ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਮੇਟੀਆਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਵਿਸ਼ਾ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਪਹਿਲੂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੰਦਰਭ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਲਕਿ, ਇਹ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਮੇਟੀ ਕੁਝ ਖਾਸ ਨਿਜੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਆਰਡਰ ਦੇ ਸੀਨੇਰੀਓ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਦਿੱਤੇ ਸੀਨੇਰੀਓ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹਾ ਫਰਕ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 32 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਸਾਧਾਰਣ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਜੋ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ “ਖੇਤਰ” ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕੰਮ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਅਸੈਂਬਲੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਦਿੱਲੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਖਾਸੀਅਤਾਂ ਨਾਲ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁਝ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਬਾਹਰ ਹੋਣਾ), ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ; ਲਿਸਟ ਆਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਖਾਸ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਲੀ ਇਕਾਈ ਦੇ ਜੁੱਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀ। ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਿੰਗ ਏਜੰਸੀ ਹੈ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਰਸਤੇ ਉੱਤੇ ਚੱਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਵਾਧੂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਾ ਬਣੇ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ, ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਹੋਵੇ, ਜੇ ਕਮੇਟੀ ਬਾਹਰੀ ਐਂਟਰੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਆਰਡਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ, ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਸਤੇ ਉੱਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਕੋਲ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੱਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਪਰੰਤੂ, ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਸੀਮਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੇ ਕਮੇਟੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਨਾਹੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਉੱਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 225-227]

5. ਅਨੁਪਾਤ/ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼:

I. ਅਸੈਂਬਲੀ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

II. ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।

III. ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮੈਂਬਰਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾ) ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

IV. ਕੇਸ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਟਰਮਜ਼ ਆਫ ਰੈਫਰੈਂਸ ਦੇ ਪੈਰਾ 4(vii) ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਤਾ ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

V. ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਐਪਟਰੀ ਹੈ।

VI. ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮੁਫਤ ਬੋਲਣ, ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ, ਅਤੇ ਨਿੱਜਤਾ ਦੇ

ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ ਅਜੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰਾਧੀਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਐਨ. ਰਵੀ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

VII. ਸਭਾ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਆਰਡਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੋਰ, ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਦਾ ਨਿਯਮਨ ਵੀ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।

VIII. ਸਭਾ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ; ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ। ਵੱਡੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੀ ਅਵਧਾਰਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਆਰਡਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਕਹੀਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ।

IX. ਸੰਦਰਭ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਪੈਰਾ 4(vii) ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਏ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਚਦਾ। ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਕਰਨਾ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਖੇਤਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਧੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (1977) 4 SCC 608 : [1978] 2 SCR 1 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਿਰਾ ਨਹਿਰੂ ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜ ਨਾਰਾਇਣ ਅਤੇ ਅਨਜ (1975) 2 SCC 159 : [1978] 2 SCR 405; ਰਾਜ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ) ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਅਨਜ (2018) 8 SCC 501 : [2018] 7 SCR 1; ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਨੰਦਲਾਲ ਜੈਸਵਾਲ (1986) 4 SCC 566 : [1987] 1 SCR 1; ਕੇ. ਨਾਗਰਾਜ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (1985) 1 SCC 523 : [1985] 2 SCR 579; ਐਸ.ਐਮ.ਡੀ. ਕਿਰਣ ਪਾਸ਼ਾ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (1990) 1 SCC 328 : [1989] 2 Suppl. SCR 105; ਬੰਗਾਲ ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1955) 2 SCR 603; ਸੇਲਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ (2010) 7 SCC 263 : [2010] 5 SCR 381; ਕੇ.ਐਸ. ਪੁੱਟਾਸਵਾਮੀ ਅਤੇ ਅਨਜ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2017) 10 SCC 1 : [2017] 10 SCR 569; ਐਕਸੇਲ ਵੇਅਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (1978) 4 SCC 224 : [1979] 1 SCR 1009; ਮਨੇਕਾ ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (1978) 1 SCR 620.

"ਭੂਮਿਕਾ"; ਦੇਖੋ ਏ. ਐਮ. ਸਿੰਘਵੀ ਆਦਿ., ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਪਾਵਰਜ਼ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ- ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਕਾਮਨ ਲਾਅ ਪਰਸਪੈਕਟਿਵਜ਼ (ਸਪ੍ਰਿੰਗਰ, 2020); ਫੇਸਬੁੱਕ, ਪ੍ਰੈਸ ਰਿਲੀਜ਼, ਫੇਸਬੁੱਕ ਰਿਪੋਰਟਸ 1ਸਟ ਕੁਆਰਟਰ 2021 ਰਿਜ਼ਲਟਸ, (2021); ਯੂਨੈਸਕੋ, ਕਾਨਸੈਪਟ ਨੋਟ, ਮੀਡੀਆ ਫਾਰ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਸੀ, ਜਰਨਲਿਜ਼ਮ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਝੂਠੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, (2019); ਆਕਸਫੋਰਡ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਵਰਡ ਆਫ ਦ ਈਅਰ 2016; ਕੇ. ਗੈਸਨ, ਪਰਿਚਯ, 26, ਇਨ ਆਲ ਆਰਟ ਇਜ਼ ਪ੍ਰੋਪੈਗੈਂਡਾ: ਕ੍ਰਿਟੀਕਲ ਐਸੇਜ਼ (ਜੀ ਓਰਵੈਲ ਆਦਿ., 2008); ਡਿਜੀਟਲ, ਕਲਚਰ, ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਸਪੋਰਟ ਕਮੇਟੀ, ਯੂ.ਕੇ. ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼, ਡਿਸਇੰਫਾਰਮੇਸ਼ਨ ਅਤੇ 'ਨਕਲੀ ਖ਼ਬਰਾਂ': ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ, 20-44 (18/02/2019); ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਮਿਆਂਮਾਰ ਵਿੱਚ 'ਆਫਲਾਈਨ ਹਿੰਸਾ' ਭੜਕਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ, ਬੀਬੀਸੀ (06/11/2018); ਜੋਸ਼ੂਆ ਬਰੁਸਟੀਨ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੇ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਰੋਲ ਲਈ ਮਾਫੀ ਮੰਗੀ, ਬਲੂਮਬਰਗ (13/05/2020); ਨਿਊਜ਼ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਪਲੈਟਫਾਰਮਜ਼ ਮੈਂਡੇਟਰੀ ਬਾਰਗੇਨਿੰਗ ਕੋਡ ਬਿੱਲ, 2020 ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; ਐਲੈਕਸ ਬਾਰਕਰ, ਜੇਮੀ ਸਮਿਥ ਆਦਿ., ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਖ਼ਬਰਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਅਸਰ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਫਾਇਨੈਂਸਿਅਲ ਟਾਈਮਜ਼ (18/02/2021); ਯੂਰਪੀਅਨ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ: ਸਾਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਪਲੈਟਫਾਰਮ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ (10/02/2021); ਐਰਸਕਾਈਨ ਮੇਅ ਦੀ ਟ੍ਰੀਟੀਜ਼ ਆਨ ਦ ਲਾਅ, ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜਿਜ਼, ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼, ਅਤੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, (ਸਰ ਡੇਵਿਡ ਨਾਟਜ਼ਲਰ, 25ਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ, 2019) - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਵਾਟਕਿਨਜ਼ ਬਨਾਮ ਯੂਨਾਈਟਡ ਸਟੇਟਸ 354 ਯੂਐਸ 178 (1957); ਬੈਰੇਨਬਲਾਟ ਬਨਾਮ ਯੂਨਾਈਟਡ ਸਟੇਟਸ 360 ਯੂਐਸ 109 (1959); ਈਸਟਲੈਂਡ ਬਨਾਮ ਯੂਨਾਈਟਡ ਸਟੇਟਸ ਸਰਵਿਸਮੈਨਜ਼ ਫੰਡ 421 ਯੂਐਸ 491 (1975); ਹਾਵਰਡ ਜਾਰਵਿਸ ਟੈਕਸਪੇਅਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਪਾਡਿਲਾ 62 ਕੈਲੀ 486 (2016) ; ਵਿਲਕਿਨਸਨ ਬਨਾਮ ਯੂਨਾਈਟਡ ਸਟੇਟਸ 365 ਯੂਐਸ 399 (1961); ਬ੍ਰੇਡਨ ਬਨਾਮ ਯੂਨਾਈਟਡ ਸਟੇਟਸ 365 ਯੂਐਸ 431 (1961) – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਹਵਾਲਾ

[1978] 2 ਐਸਸੀਆਰ 1 ਪੈਰਾ 28 (i) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[1978] 2 ਐਸਸੀਆਰ 405 ਪੈਰਾ 28 (i) 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2010] 4 ਐਸਸੀਆਰ 1105 ਪੈਰਾ 28 (ii) 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1965] ਐਸਸੀਆਰ 413 ਪੈਰਾ 28 (ii) 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2016] 11 ਐਸਸੀਆਰ 621 ਪੈਰਾ 28 (iii) 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1961] ਐਸਸੀਆਰ 96 ਪੈਰਾ 28 (iii) 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2018] 4 ਐਸਸੀਆਰ 1 ਪੈਰਾ 29 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2018] 7 ਐਸਸੀਆਰ 1 ਪੈਰਾ 46 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1987] 1 ਐਸਸੀਆਰ 1 ਪੈਰਾ 53 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1985] 2 ਐਸਸੀਆਰ 579 ਪੈਰਾ 53 [1989] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸਸੀਆਰ 105 ਪੈਰਾ 66 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1955] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 603 ਪੈਰਾ 66 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2010] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 381 ਪੈਰਾ 69 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2017] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 569 ਪੈਰਾ 69 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1979] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1009 ਪੈਰਾ 69 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1978] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 621 ਪੈਰਾ 70 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1971] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 512 ਪੈਰਾ 70 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2005] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 603 ਪੈਰਾ 71 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1973] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 757 ਪੈਰਾ 76 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1981] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 662 ਪੈਰਾ 76 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1950] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 869 ਪੈਰਾ 78 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2009] 158 ਡੀ.ਐਲ.ਟੀ. 759 ਪੈਰਾ 78 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2015] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 963 ਪੈਰਾ 89 ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

[2018] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 689 ਪੈਰਾ 93 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2019] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 28 ਪੈਰਾ 106 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1976] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 552 ਪੈਰਾ 112 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1989] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 623 ਪੈਰਾ 122 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1994] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 807 ਪੈਰਾ 124 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1988] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 770 ਪੈਰਾ 125 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1959] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 279 ਪੈਰਾ 126 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1955] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 225 ਪੈਰਾ 127 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1957] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 399 ਪੈਰਾ 135 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1994] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 375 ਪੈਰਾ 135 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2010] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1042 ਪੈਰਾ 135 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1985] ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 145 ਪੈਰਾ 138 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1983] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 130 ਪੈਰਾ 138 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2011] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 453 ਪੈਰਾ 138

ਸਿਵਲ ਓਰੀਜਨਲ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1088 ਦੇ 2020।

[ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ]

ਤੁਸ਼ਾਰ ਮੇਹਤਾ, ਐਸ.ਜੀ., ਹਰੀਸ਼ ਐਨ. ਸਾਲਵੇ, ਅਰਵਿੰਦ ਦਾਤਾਰ, ਡਾ. ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਮਨੂ ਸਿੰਘਵੀ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤੋ ਸੇਨ, ਡਾ. ਰਾਜੀਵ ਧਵਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟਸ, ਵਿਵੇਕ ਰੈੱਡੀ, ਰਾਘਵ ਸੇਠ, ਸ਼੍ਰਵਿਆ ਰੈੱਡੀ, ਮਿਸ ਚੇਤਨਾ ਰਾਏ, ਮਯੰਕ ਪਾਂਡੇ, ਆਦਿਤਿਆ ਜਲਾਨ, ਮਨੇਜ ਰੈੱਡੀ, ਮਿਸ ਡੁਰਗਾ ਪ੍ਰਿਯਾ ਮੰਡਾ, ਮਿਸ ਵਾਨਿਆ ਛਾਬੜਾ, ਭਾਰਤ ਮੱਕੜ, ਵਿਜੈਂਦਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਅਭਿਜ੍ਵਾਨ ਝਾ, ਮਿਸ ਪ੍ਰੀਤੀ ਕੋਲੁਰੀ, ਰਾਹੁਲ ਉੰਨੀਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, ਮਯੰਕ ਪਾਂਡੇ, ਸ਼ਾਦਾਨ ਫਰਾਸਤ, ਅਮਿਤ ਭੰਡਾਰੀ, ਤਲਹਾ ਅਬਦੁਲ ਰਹਮਾਨ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਮਾਨਚੰਦਾ, ਸ਼ੋਰਿਆ ਦਾਸਗੁਪਤਾ, ਭਾਰਤ ਗੁਪਤਾ, ਮਿਸ ਆਰ. ਰਾਧਾ, ਮਿਸ

ਅਦਿਤੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਮਿਸ ਰਵਲੀਨ ਛਾਬੜਾ, ਐਮ. ਸ਼ਾਜ਼ ਖਾਨ, ਉਦਿਤ ਅਤੁਲ ਕੋਕਾਨਥਨਕਰ, ਮਿਸ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਦੇਵੀ, ਕਨੂ ਅਗਰਵਾਲ, ਰਜਤ ਨੈਰ, ਸੌਰਭ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਮਿਸ ਵੰਸ਼ਜਾ ਸ਼ੁਕਲਾ, ਬੀ.ਵੀ. ਬਲਰਾਮ ਦਾਸ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ, ਜੀ ਰਾਮਕ□ਸ਼ਣ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਸੁਯੋਧਨ ਬਾਇਰਾਪਾਨੇਨੀ, ਮਿਸ ਫਿਲਜ਼ਾ ਮੂਨਿਸ, ਚਿਰਾਗ ਐਮ. ਸ਼ਰੋਫ, ਮਿਸ ਅਭਿਲਾਸ਼ਾ ਭਾਰਤੀ, ਸੁਸ਼ਾਂਤ ਡੋਗਰਾ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੰਜੈ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਸੰਜੈ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ, ਜੇ.

ਪ੍ਰੋਲੇਗੋਮੇਨਨ1SUPERSCRIPT:

1. ਤਕਨੀਕੀ ਯੁੱਗ ਨੇ ਡਿਜੀਟਲ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ – ਨਾ ਕਿ ਰੇਲਵੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਵਾਂਗ ਜਿੱਥੇ ਟ੍ਰੇਨਾਂ ਦੀ ਆਗਮਨ ਅਤੇ ਰਵਾਨਗੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਡਿਜੀਟਲ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਕਈ ਵਾਰ ਬੇਕਾਬੂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਡਿਜੀਟਲ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟਰੀਜ਼ ਹਨ ਜੋ ਦਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤੇ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਉੱਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਭ ਕੁਝ ਲਈ ਉਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ, ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਗਾਈਡਲਾਈਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਆਪਤਤੀਜਨਕ ਸਮਗਰੀ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟਰੀਜ਼ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ, ਸਰਹੱਦਾਂ ਪਾਰ ਚਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵੱਡੀ ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਰਹੱਦਾਂ ਪਾਰ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਉੱਤੇ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫੇਸਬੁੱਕ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਹੈ।

2. ਫੇਸਬੁੱਕ ਜੋ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਸਬੂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਲਗਭਗ 2.85 ਬਿਲੀਅਨ ਮਾਸਿਕ ਸਰਗਰਮ ਉਪਭੋਗਤਾ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ

1SUPERSCRIPT“ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ”; ਦੇਖੋ ਏ. ਐਮ. ਸਿੰਘਵੀ ਆਦਿ., ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਪਾਵਰਜ਼ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ – ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਕਾਮਨ ਲਾਅ ਪਰਸਪੈਕਟਿਵਜ਼ (ਸਪ੍ਰਿੰਗਰ, 2020)।

ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਖੇਤਰ [ਸੰਜੇ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਮਾਰਚ, 2021. ਇਹ ਇਸ ਪਲੇਨ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਦਾ 1/3 ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੈਟਫਾਰਮ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਲਗਭਗ 270 ਮਿਲੀਅਨ ਰਜਿਸਟਰਡ ਯੂਜ਼ਰ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਫੇਸਬੁੱਕ ਵਰਗੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੌਂਪਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੇ ਮੁਫ਼ਤ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਿਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੀਆ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮੰਚ ਵੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਵਿਘਨਕਾਰੀ ਸੁਨੇਹੇ, ਆਵਾਜ਼ਾਂ, ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਲਈ ਪਲੈਟਫਾਰਮ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਸਫਲ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤਾਂ ਹੀ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਨਾਗਰਿਕ ਸੂਚਿਤ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਡਿਜੀਟਲ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਧਮਾਕਾ ਨਵੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਚਾਲਾਕੀ ਨਾਲ ਮੋੜ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਰਾਏ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿਥੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਨਿਰਧਾਰਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬਰਾਬਰ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ; ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਹ ਵਿਵਿਧ ਹਿੱਤ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਦੀ ਵਿਘਨਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਪੈਦਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਫੈਲਦੀ ਹੈ। ਸਥਾਪਿਤ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਲੋਕਤੰਤਰ

ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਅਸਰ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚਿੰਤਤ ਹਨ। ਚੋਣ ਅਤੇ ਵੋਟਿੰਗ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ, ਇੱਕ ਲੋਕਤੰਤਰਿਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਮਣੀਪੁਲੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਫੇਸਬੁੱਕ ਵਰਗੇ ਪਲੈਟਫਾਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ ਕੇਂਦ੍ਰੀਕਰਣ ਬਾਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਬਹਿਸਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਾਈਵੇਸੀ-ਘੁਸਪੈਠੀ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲੇ ਬਿਜ਼ਨਸ ਮਾਡਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਸਥਿਰ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਅਸਰ ਤਬਾਹਕੁੰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ "ਬਹਿਸਾਂ" ਦੁਆਰਾ 'ਪੋਲਰਾਈਜ਼ਡ ਅਤੇ ਪੈਰਾਲਾਈਜ਼ਡ' ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਵਰਟੀਕਲੀ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਘੱਟ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਦੋਸਤਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਜਾਂ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਨੇਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨਣ ਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ ਕਿ ਆਕਸਫੋਰਡ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਨੇ 2016 ਵਿੱਚ "ਪੋਸਟ-ਟਰੂਥ" ਨੂੰ ਸਾਲ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਚੁਣਿਆ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਨੂੰ "ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਣ ਤੱਥ ਜਨਤਕ ਰਾਏ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਬਜਾਏ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੇ।" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਫੇਸਬੁੱਕ, ਪ੍ਰੈਸ ਰਿਲੀਜ਼, ਫੇਸਬੁੱਕ ਰਿਪੋਰਟਸ 1ਸਟ ਕੁਆਰਟਰ 2021 ਰਿਜ਼ਲਟਸ, (2021) ਇਸ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਹhttps://www.prnewswire.com/news-releases/facebook-reports-first-quarter-2021-results-301279518.html.

ਯੂਨੈਸਕੋ, ਕਨਸੈਪਟ ਨੋਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਤੰਤਰ, ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਮੀਡੀਆ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ, (2019) ਇੱਥੇ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਹੈ: https://en.unesco.org/sites/default/files/ wpfd2019_concept_note_en.pdf.

ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਜਨਤਕ ਰਾਏ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ।”4 ਇਸ ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ 2016 ਬਾਰੇ ਵੰਡੀਆਂ ਬਹਿਸਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣਾਂ ਅਤੇ ਬ੍ਰੈਕਸਿਟ – ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲੀਆਂ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘਟਨਾਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖੇਤਰੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ। ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਗੁੰਝਲਤਾ, ਦਾ ਤਿਆਗ ਤਰਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮਾਪਦੰਡ, ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਝੂਠ ਬੋਲਣਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ. ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ, ਇਹ ਇਸ ਵਿਕਸਤ ਸਮਕਾਲੀ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਇੱਕ ਸਰੋਤ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਸੱਚਾਈ ਘਟਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਾਰਜ ਓਰਵੇਲ, ਆਪਣੇ 1943 ਦੇ ਲੇਖ ਵਿੱਚ "ਸਪੈਨਿਸ਼ ਉੱਤੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜਨਾ" ਜੰਗ" ਨੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਸੀ "... ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਸੱਚ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਲੋਪ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਬਾਹਰ. ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਝੂਠ ਹਨ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ 'ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਝੂਠ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਜਾਣਗੇ” 5 - ਸ਼ਬਦ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਨ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ

4. ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਔਖਾ ਹੈ ਕਿ ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸਰਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ - ਕਿ ਇਹ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਹੈ ਜੋ ਤੀਜੇ ਪਕਸ਼ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪੋਸਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੋਡੂਲੇਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਰਲ ਮਾਡਲਾਂ ਪਿੱਛੇ ਲੁਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਯੂਕੇ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਡਿਜੀਟਲ, ਕਲਚਰ, ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਸੰਪੋਰਟ ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ 2018 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਨਿਯਮਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ।6SUPERSCRIPT

5. ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਮਧਿਆਸਤ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖਾਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦ, ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਬਹਿਸ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਖੁਦ ਇੱਕ ਪੀੜਤ ਬਣ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦੇ ਮੂਲ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਹਾਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਫੇਸਬੁੱਕ ਵਰਗੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਐਲਗੋਰਿਦਮਾਂ (ਜੋ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਹਨ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮਨੁੱਖੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ

ਅਤੇ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਐਲਗੋਰਿਦਮ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਬੰਧਾਂ, ਸਥਾਨ, ਅਤੇ ਵਰਤੋਂਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਆਨਲਾਈਨ ਗਤੀਵਿਧੀ ਸਮੇਤ ਕਈ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਐਲਗੋਰਿਦਮ ਅਕਸਰ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਵਾਗ੍ਰਹ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਦੁਹਰਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਰਗਰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਪਕ਼ਸ਼ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਸਮੇਂ ਅਕਸਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਾਲ 2016 ਦਾ 4 ਆਕਸਫੋਰਡ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਸ਼ਬਦ, ਇੱਥੇ ਪਹੁੰਚਯੋਗ: https://languages.oup.com/ ਸਾਲ ਦਾ ਸ਼ਬਦ/2016/. 5 ਦੇਖੋ ਕੇ. ਗੋਸਨ, ਜਾਣ-ਪਛਾਣ, 26, ਆਲ ਆਰਟ ਇਜ਼ ਪ੍ਰੋਪੇਗੰਡਾ: ਕ੍ਰਿਟੀਕਲ ਐਸੇਜ਼ (ਜੀ. ਓਰਵੇਲ) ਆਦਿ. ਅਲ., 2008)। 6 ਡਿਜੀਟਲ, ਕਲਚਰ, ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਸਪੋਰਟ ਕਮੇਟੀ, ਯੂ.ਕੇ. ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼, ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ 'ਜਾਅਲੀ ਖ਼ਬਰਾਂ': ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ, 20-44(18/02/2019), ਇੱਥੇ ਪਹੁੰਚਯੋਗ: https:// /publications.parliament.uk/pa/cm201719/cmselect/cmcumeds/1791/1791.pdf.

6.ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਦੋਵਾਂ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤਕਰਤਾ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਫਿਰ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਮਗਰੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ, ਸੁਝਾਉਣ ਅਤੇ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਕਰਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੂੰ ਮਿਆਂਮਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨਸਲੀ ਸਫਾਈ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਭਾਜਨ ਅਤੇ ਆਫਲਾਈਨ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਉਸਾਰੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਪਿਆ ਜਿੱਥੇ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪੋਸਟਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਉੱਚਾ ਸੁਰ ਜੋ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਹਵਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ।7 ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਨੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਸੰਕੇਤਾਂ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਕਮੀ ਲਈ ਮਾਫੀ ਮੰਗੀ, ਜੋ ਫਿਰ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 2018 ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਨਾ ਪਿਆ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਹੀ ਢੰਗ ਅਜੇ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਹੈ।

7.ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ, ਯੂ.ਐਸ., ਯੂ.ਕੇ., ਅਤੇ ਯੂ.ਈ. ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਫੇਸਬੁੱਕ ਵਰਗੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਰਗਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਲਈ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਯਤਨ ਅਜੇ ਵੀ ਇੱਕ ਨਵੀਨ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਦੀ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵਿਘਨਕਾਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦਾ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜੋ ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਰਤਣ ਲਈ ਪਬਲਿਸ਼ਰਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਚਰਚਾ, ਸਮਾਜ, ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ 'ਤੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਦੇ ਅਣਚੈੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬਲਾਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕੁਝ ਢਿੱਲ ਮਿਲੀ ਪਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਰਸਤਾ ਲੱਭਿਆ ਗਿਆ। ਯੂ.ਐਸ. ਨੇ ਵੀ 2016 ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਏ ਗਰਮਾ ਗਰਮ ਬਹਿਸਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰੂਸ ਵੱਲੋਂ ਕਥਿਤ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਫੇਸਬੁੱਕ ਵਰਗੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ, ਈਯੂ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ

7 ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮਿਆਂਮਾਰ ਵਿੱਚ 'ਆਫਲਾਈਨ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕਾਉਣ' ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਬੀਬੀਸੀ (06/11/ 2018), ਇੱਥੇ ਪਹੁੰਚਯੋਗ: https://www.bbc.com/news/world-asia-46105934। ਜੋਸ਼ੂਆ ਬਰਸਟਿਨ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਭੂਮਿਕਾ ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ, ਬਲੂਮਬਰਗ (13/05/2020), ਇੱਥੇ ਪਹੁੰਚਯੋਗ: https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-05-12/facebook- ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ-ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ-ਰੋਲ-ਲਈ-ਮਾਫੀ ਮੰਗਦਾ ਹੈ।

ਵਿਧਾਨਿਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਅਰਥਾਤ ਡਿਜੀਟਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਐਕਟ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਮਾਰਕੀਟਸ ਐਕਟ, ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ

8. ਅਸੀਂ ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਵੱਈਏ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ

ਸਮਝਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਪਰਿਚਯ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਉਪ-ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਫੇਸਬੁੱਕ ਵਰਗੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਕਤੀ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਲਕਿ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਯਤਨ ਇਹ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨਫਰਤ ਭਰੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਨਕਲੀ ਖਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਹ ਵੈਧ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੇਖਾ ਖਿੱਚਣੀ ਹੈ ਜੋ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਹਜ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੇਵਲ ਮਧਿਅਸਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁੱਲ ਤਟਸਥ ਰਹਿ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮੂਲ ਮੁੱਲਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੀ ਇਹ ਬੇਮਿਸਾਲ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਮਹੂਰੀ ਮੁੱਲ. ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜਨਤਕ ਭਲਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਮੁੱਲ।

9. ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਆਬਾਦੀ ਇਸ ਨੂੰ ਫੇਸਬੁੱਕ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਜ਼ਿਲ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਥਾਨਕ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਖਾਣਾ, ਕੱਪੜੇ, ਭਾਸ਼ਾ, ਧਰਮ, ਰਵਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਇਦ ਪੂਰੇ ਯੂਰਪ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਵਿਵਿਧਤਾ ਵਾਲੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਵਿਵਿਧਤਾ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਧੀਨ ਫੇਸਬੁੱਕ ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ਾਲਕਾਇਆ ਦੁਆਰਾ ਅਗਿਆਨਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਕਮੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਘਨ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਤੱਥਪੂਰਨ ਸੰਦਰਭ:

10. ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਨੇ 24ਵੇਂ ਅਤੇ 29ਵੇਂ ਫਰਵਰੀ, 2020 ਦਰਮਿਆਨ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਅਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਵਿਘਨ ਦਾ ਗਵਾਹ ਬਣਿਆ, ਜਿਥੇ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਂਪ੍ਰਦਾਇਕ ਦੰਗੇ ਹੋਏ। ਇਸ ਨੇ ਜਾਨ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਨਾਗਰਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਵਿਘਨਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਘਟਨਾ ਵਾਂਗ, ਇਸ ਨੇ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ

8 ਨਿਊਜ਼ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਕੋਡ ਬਿੱਲ, 2020 ਸੀ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; ਦੇਖੋ Alex Barker, Jamie Smyth et al., Facebook bans Australian ਮੀਡੀਆ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਜੋਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਫਾਈਨੈਂਸ਼ੀਅਲ ਟਾਈਮਜ਼ (18/02/2021), ਪਹੁੰਚਯੋਗ 'ਤੇ: https://www.ft.com/content/cec5d055-c2d1-4d5f-a392-a6343beb0b01। ਇਹ ਵੀ ਵੇਖੋ ਯੂਰਪੀਅਨ ਸੰਸਦ, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ: ਸਾਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ (10/02/2021) ਇੱਥੇ ਪਹੁੰਚਯੋਗ: https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/society/20210204STO97129/ ਸੋਸ਼ਲ-ਮੀਡੀਆ-ਅਤੇ-ਲੋਕਤੰਤਰ-ਸਾਨੂੰ-ਕਾਨੂੰਨ-ਨਹੀਂ-ਪਲੇਟਫਾਰਮ- ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ-ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼

ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਘਟਨਾ ਵਾਂਗ, ਇਸ ਨੇ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕਰੰਗ। ਇਸ ਨੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਭਾਜਨ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਜਨੀਤਿਕਸੰਬੰਧਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੀਲੀ ਦੀਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ("ਸਭਾ") ਨੇ ਮਿਤੀ 02.03.2020 ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਘਵ ਚੱਢਾ, ਮੈਂਬਰ, ਵਿਧਾਨਸਭਾ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਹੇਠ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਕਮੇਟੀ ("ਕਮੇਟੀ") ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਦਾਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ "ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਣ ਜੋਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਉਪਾਅ ਸੁਝਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਦਭਾਵਨਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਾਅ ਸੁਝਾਉਣ।" ਇਹ ਸਭਾ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਜਾਣੋ ਕੀ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਮੁੜ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਟਰਮਜ਼ ਆਫ ਰੈਫਰੈਂਸ ਨੂੰ 12.03.2020 ਨੂੰ ਸਭਾ ਦੇ ਸਕੱਤਰੀਅਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ:

"ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਕੱਤਰੀਅਤ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦੀਲੀ

ਬੁਲੇਟਿਨ ਭਾਗ-II

(ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਮ ਜਾਣਕਾਰੀ)

ਵੀਰਵਾਰ 12ਵੀਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਮਾਰਚ, 2020/ 22, ਫਾਲਗੁਨ, 1941 (ਸ਼ਕਾ)

ਨੰਬਰ: 11

ਵਿਸ਼ਾ: ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਟਰਮਜ਼ ਆਫ ਰੈਫਰੈਂਸ।

ਮਾਣਯੋਗ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਣਯੋਗ

ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਮਿਤੀ 02.03.2020 ਨੂੰ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਟਰਮਜ਼ ਆਫ ਰੈਫਰੈਂਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ:

1. ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਇੰਟਰ-ਅਲੀਆਉਹਨਾਂ ਕਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਉਪਾਅ ਸੁਝਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਦਭਾਵਨਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਾਅ ਸੁਝਾਉਣ ਲਈ।

2. ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਨੌ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

3. ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਇੱਕ ਸਾਲ ਹੋਵੇਗਾ।

4. ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਾਰਜ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋਣਗੇ:-

(i) ਜਨਤਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਗਠਨਾਂ, ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਆਦਿ ਵਲੋਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਖੇਤਰ/ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ, ਜਿਥੇ ਸਾਂਝੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਥੇ ਸਾਂਝੇ ਦੰਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪਛਾਣਨਾ।

(ii) ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ, ਭਾਸ਼ਾਈ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਦਭਾਵਨਾ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਉਪਾਯਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨਾ।

(iii) ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ, ਇਨਾਮ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਨਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(iv) ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ, ਇਨਾਮ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਨਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਾਰਨ ਸਾਂਝੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਸਬੰਧੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟਾਂ (FIRs) ਦਾ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਹੋਇਆ।

(v) ਐਨ.ਸੀ.ਆਰ. ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ, ਭਾਸ਼ਾਈ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ, ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕਿ ਉਹ ਕਾਰਕ ਪਛਾਣੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ, ਧਾਰਮਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਾਂਸਕ੍ਰਿਤਿਕ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਵਿਧਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਕਜੁੱਟ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

(vi) ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਪਾਯਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨਾ।

(vii) ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਸਬੂਤ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਕੇਸ ਬਣਦਾ ਹੈ।

(viii) ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹੋਏ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਜਾਂਚਣਾ, ਜੋ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਲੱਗਣ ਜਾਂ ਜੋ ਸਪੈਸ਼ਲੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸਦਨ ਜਾਂ ਸਪੀਕਰ ਵਲੋਂ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਹਨ।

(ix) ਕਮੇਟੀ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਦਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਸਦਨ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਮੇਟੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਗਾਊ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਕੱਤਰ ਅਗਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਰੱਖਣਗੇ।

(x) ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਸਦਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਸਰਕਾਰ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਬਿਆਨ ਦੋ ਹਫਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(xi) ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ/ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਵਿਚਾਰਣਾ/ਜਾਂਚ ਕਰਦਿਆਂ ਸਮੇਂ, ਕਮੇਟੀ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(xii) ਸਪੀਕਰ ਆਪਣੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਗਠਨ ਕਰੇਗਾ।

(xiii) ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ, ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਆਮ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(xiv) ਸਪੀਕਰ ਉਹ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਦੇ ਵਿਚਾਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵਿਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੇ।

(xv) ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਹਨ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਸੀ. ਵੇਲਮੁਰੁਗਨ
ਸਕੱਤਰ

12. ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਜਨਤਕ ਮੀਟਿੰਗ 05.03.2020 ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਨੇਤਾ, ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੀਵਨ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਭੜਕਾਉਣ

ਅਤੇ ਸਮੁਦਾਇਕ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮੰਚ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਲ ਮਿਲਿਆ ਜਦੋਂ ਵਾਲ ਸਟ੍ਰੀਟ ਜਰਨਲ ਵਿੱਚ 14.8.2020 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ “ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੇ ਨਫ਼ਰਤ ਭਾਸ਼ਣ ਨਿਯਮ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ” (“ਲੇਖ”) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਵੱਲ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਪੈਟਰਨ ਦੀ ਪਕਸ਼ਧਾਰਤਾ ਸੀ। ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਵੱਲੋਂ ਨਫ਼ਰਤ ਭਾਸ਼ਣ ਸਮਗਰੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

13. ਉਪਰੋਕਤ ਨੇ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਵਿਕਾਸਾਂ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ। ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ 20.08.2020 ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਉੱਤੇ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ("ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ") ਨੇ ਮਿਸਟਰ ਅਜੀਤ ਮੋਹਨ, ਯਾਚੀ ਨੰਬਰ 1 ਇੱਥੇ, ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਪੈਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 2 ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਆਨਲਾਈਨ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ, ਨੂੰ 02.09.2020 ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ “ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ/ਆਨਲਾਈਨ ਨਿਊਜ਼ ਮੀਡੀਆ ਪਲੈਟਫਾਰਮਾਂ ਦੇ ਦੁਰਉਪਯੋਗ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਸਮੇਤ ਖਾਸ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਸਪੇਸ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ੋਰ” ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਹੈ। ਪੱਤਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

“ਬਹੁਤ ਜਰੂਰੀ

ਲੋਕ ਸਭਾ ਸਕ੍ਰੇਟਰੀਏਟ

(ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਬ੍ਰਾਂਚ ਉੱਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ)

ਫੈਕਸ: 23010756

ਸੰਸਦ ਭਵਨ

ਐਨੈਕਸ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ-110001

20ਵੀਂ ਅਗਸਤ, 2020

ਨੰਬਰ.18/1(iv)/IT/2020

ਤੋਂ

ਵਾਈ.ਐਮ. ਕੰਡਪਾਲ
ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ

ਨੂੰ

ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਮੋਹਨ
ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਐਮ.ਡੀ.,
ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਆਨਲਾਈਨ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ,
7ਵੀਂ ਮੰਜ਼ਿਲ, ਪਾਰਸਵਨਾਥ ਕੈਪੀਟਲ ਟਾਵਰਜ਼,
ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਮਾਰਗ, ਗੋਲੇ ਮਾਰਕੀਟ,
ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ-110001.

ਵਿਸ਼ਾ: ‘ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ/ਆਨਲਾਈਨ ਨਿਊਜ਼ ਮੀਡੀਆ ਪਲੈਟਫਾਰਮਾਂ ਦੇ ਦੁਰਉਪਯੋਗ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਸਮੇਤ ਖਾਸ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਸਪੇਸ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜਾਂਚ’

xxxxx ਸਰ,

ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਵਿਸ਼ਾ 'ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ/ਆਨਲਾਈਨ ਨਿਊਜ਼ ਮੀਡੀਆ ਪਲੈਟਫਾਰਮਾਂ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਸਮੇਤ ਡਿਜੀਟਲ ਸਪੇਸ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

2.ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਬੁੱਧਵਾਰ, 2 ਸਤੰਬਰ, 2020 ਨੂੰ 1600 ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਆਗੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਹਾਊਸ ਐਨੈਕਸ, ਮੁੱਖ ਕਮੇਟੀ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ।

3.ਇਸ ਲਈ, ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਉਸ ਤਾਰੀਖ, ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣਾਉਣ। ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ/ਅਹੁਦੇ ਇਸ ਸਕੱਤਰਾਲਾ ਨੂੰ 27 ਅਗਸਤ, 2020 ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਦੱਸੇ ਜਾਣ। COVID-19 ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ 2 ਸਤੰਬਰ, 2020 ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 5 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

4.ਤੁਸੀਂ ਬੈਠਕ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ/ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਹ ਈ-ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ comit@sansad.nic.in 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

5.ਬੈਠਕ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਪਾਸ IT ਕਮੇਟੀ ਬ੍ਰਾਂਚ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

6.ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਗੈਰ-ਅਧਿਕਾਰਤ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਸ਼ਿਸਤ ਦੇ ਅੰਕ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਐਨੈਕਸਚਰ-I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਤੁਹਾਡੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ,

Sd/-
ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ

ਟੈਲੀਫੋਨ ਨੰਬਰ.23034388/5235

comit@sansad.nic.in

14. ਉਪਰੋਕਤ ਪੱਤਰ ਨਾਲ ਐਨੈਕਸਚਰ-I ਵਜੋਂ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਪ-ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਸ਼ਿਸਤ ਦੇ ਅੰਕ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 8 ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਗੱਲ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਅਵਮਾਨਨਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਵੇਗੀ। ਉਕਤ ਐਨੈਕਸਚਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

“ਅਨੁਬੰਧ-I

ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਸ਼ਿ□ਟਾਚਾਰ ਸੰਬੰਧੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜੋ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਪ-ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ ਲਈ ਹਨ।

ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਬਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

1. ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਲੈਂਦੇ ਸਮੇਂ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ/ਉਪ-ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

2. ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੀ ਸੀਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਟ ਤੇ ਬੈਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

3. ਜੇਕਰ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਹੁੰ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਗਵਾਹ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਕੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੇਗਾ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਚੇਅਰ ਨੂੰ ਝੁਕਾਵਾ ਦੇਵੇਗਾ।

4. ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਉਹ ਬਿੰਦੂ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਗਵਾਹ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

5. ਚੇਅਰ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਸ਼ਾਲੀਨ ਅਤੇ ਵਿਨਮ੍ਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

6. ਜਦੋਂ ਗਵਾਹੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਉਹ, ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਚੇਅਰ ਨੂੰ ਝੁਕਾਵਾ ਦੇਵੇ।

7. ਜਦੋਂ ਗਵਾਹ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਗਰੇਟ ਨਹੀਂ ਪੀਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਾਂ ਚਬਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ।

8. ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 270 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ, ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕੰਮ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਵਹੇਲਨਾ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣਗੇ:-

(a) ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ।

(b) ਪ੍ਰੀਵਾਰੀਕਰਣ ਜਾਂ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਝੂਠੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣਾ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨਾ।

(c) ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ; ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ।

(d) ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ।

9. ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਭਵਨ ਕੰਪਲੈਕਸ ਅੰਦਰ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਨਾ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

xxxxx

15. ਸ਼੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਮੋਹਨ, ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1, ਨੇ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਢੁੱਕਵੇਂ ਤੌਰ ਤੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ।

16. ਦੂਜੀ ਘਟਨਾ 31.08.2020 ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਜਦੋਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ("ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ") ਵਿੱਚ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜੋ 25.08.2020 ਤੋਂ 31.08.2020 ਤੱਕ ਕੀਤੀਆਂ ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੇ ਫਰਵਰੀ 2020 ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸਵਾਰਥੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਚੇਅਰਮੈਨ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੂੰ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਵਰਤਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਸਵੈ-ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਫੇਸਬੁੱਕ ਖਿਲਾਫ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਬੂਤ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ (ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਖੁੱਦ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦਲੀਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਰੁਖ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪਰ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਸਨ)। ਚੂੰਕਿ ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਨਤੀਜਤਨ, 10.09.2020 ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਮੋਹਨ ਨੂੰ ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ("ਪਹਿਲਾ ਇੰਪਗਨਡ ਸਮਨ")। ਪਹਿਲਾ ਇੰਪਗਨਡ ਸਮਨ ਨਾਲਰਵਾਈ ਅਤੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੇਖ ਨੂੰ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਮੋਹਨ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਖਾਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੰਤਰਦ□ਸ਼ਟੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 15.09.2020 ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਬੁਲਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜੇਕਰ ਸ਼੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਮੋਹਨ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪਰਿਣਾਮ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

“ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ
ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ
ਪੁਰਾਣੀ ਸਕੱਤਰੇਤ, ਦਿੱਲੀ 110054.

ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਈ ਨੋਟਿਸ/ਸੰਮਨ

ਨੰਬਰ.24/3/ਪੀ&ਐਚ/2020/ਐਲ.ਏ.ਐਸ-ਸੱਤਵੀਂ/ਲੈਗ./ 33 ਮਿਤੀ: 10.09.2020

ਸੇਵਾ,
ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਮੋਹਨ,
ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ & ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ,
ਇੰਡੀਆ-ਫੇਸਬੁੱਕ,

ਪਤਾ:-1
ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਆਨਲਾਈਨ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ.
ਲੈਵਲ-17, ਡੀ.ਐਲ.ਐਫ ਹੋਰਾਈਜ਼ਨ ਬਿਲਡਿੰਗ,
ਟੂ ਹੋਰਾਈਜ਼ਨ ਸੈਂਟਰ, ਗੋਲਫ ਕੋਰਸ ਰੋਡ,
ਡੀ.ਐਲ.ਐਫ ਫੇਜ਼ 5, ਸੈਕਟਰ 43,
ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ, ਹਰਿਆਣਾ 122022ਪਤਾ:-2
ਵਨ ਬੀ.ਕੇ.ਸੀ
ਬਾਂਦਰਾ ਕੁਰਲਾ ਕੰਪਲੈਕਸ
ਬਾਂਦਰਾ (ਈ)
ਮੁੰਬਈ, ਭਾਰਤ-400051

ਵਿਸ਼ਾ: ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਾਂਝ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਈ ਨੋਟਿਸ, ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ।

ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ 'ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਾਂਝ' ਕਮੇਟੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਘਵ ਚੱਢਾ, ਇਸ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਣਯੋਗ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ, ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਬਢਾਉਣ ਅਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸੁਖ-ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸੁਵਿਧਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹਨ।ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੈਟਫਾਰਮ-ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੀ ਭਾਸ਼ਣ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਚੂਕ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਅਤੇ ਵਿਘਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੁਝ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਵਾਲ ਸਟ੍ਰੀਟ ਜਰਨਲ ਦੁਆਰਾ 14.08.2020 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਖਬਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਤਾਕਤ ਲਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ 'ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੇ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੀ ਭਾਸ਼ਣ ਨੀਤੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ'। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗੰਭੀਰ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦਾ ਸੰਜੀਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਚਲਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਯੂਨਿਟ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਏ ਗਏ ਗੰਭੀਰ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ 2019 ਤੋਂ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ, ਪ੍ਰਾਪਤਕਰਤਾ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਉਪ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਤੇ ਇਸੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਵਜੋਂ, ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਯੋਗ ਹੋ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਡਾ ਖਾਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਮਾਣਯੋਗ (ਸਿਕ) ਵਿਧਾਇਕ ਸ੍ਰੀ ਰਾਘਵ ਚੱਢਾ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਹੇਠ ਕਮੇਟੀ, ਤੁਹਾਨੂੰ, ਪ੍ਰਾਪਤਕਰਤਾ, ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸਹੁੰ ਉੱਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਸਕੋ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਸਕੋ ਤਾਂ ਜੋ ਫੇਸਬੁੱਕ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਸੁਚਾਰੂ ਰੂਪ ਨਾਲ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ, ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਤੁਹਾਨੂੰ, ਪ੍ਰਾਪਤਕਰਤਾ, ਨੂੰ 15 ਸਤੰਬਰ, 2020 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 12 ਵਜੇ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਲਾਉਂਜ-1, ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਗਵਾਹੀ ਦਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

(ਉਪ ਸਕੱਤਰ)

ਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਕਮੇਟੀ

ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ

ਫੋਨ-011-23890383

ਈਮੇਲ ਆਈ.ਡੀ dvscommittee@delhi.gov.in

17. ਇੱਕ ਸ੍ਰੀ ਵਿਕਰਮ ਲੰਗੇਹ, ਟਰੱਸਟ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੇ 13.09.2020 ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਵਾਬ ਭੇਜਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਨੀਤੀਆਂ ਉਪਭੋਗਤਾ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹਨ ਅਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੀ ਭਾਸ਼ਣ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤੰਤਰਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੇ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਉਠਾਈ ਗਈ ਕਿ ਫੇਸਬੁੱਕ ਵਰਗੇ ਮਧਿਅਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ; ਜਿਸ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਨੇ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਐਕਟ, 2000 ("ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ") ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਨਾ ਕੇਵਲ ਇਹ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ

ਵਿਸ਼ਾ ਵੀ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੇ ਖਾਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਇੰਪਗਨਡ ਸੰਮਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਵਾਬ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

“ਫੇਸਬੁੱਕ
ਸਤੰਬਰ 13, 2020

ਸੇਵਾ,
ਮਾਨਯੋਗ ਚੇਅਰਮੈਨ,
ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਾਂਝ ਕਮੇਟੀ,
ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ।

ਵਿਸ਼ਾ: ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਾਂਝ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ੀ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ, ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ
ਮਿਤੀ ਸਤੰਬਰ 10, 2020

ਮਾਨਯੋਗ ਚੇਅਰਮੈਨ,

ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਆਨਲਾਈਨ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਨੂੰ ਸਤੰਬਰ 10, 2020 ("ਨੋਟਿਸ") ਦੀ ਮਿਤੀ ਵਾਲਾ ਨੋਟਿਸ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਾਂਝ ਕਮੇਟੀ ("ਕਮੇਟੀ") ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਫੇਸਬੁੱਕ, ਇੰਕ. ("ਫੇਸਬੁੱਕ") ਫੇਸਬੁੱਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਫੇਸਬੁੱਕ ਸੇਵਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫੇਸਬੁੱਕ ਆਨਲਾਈਨ ਨਫਰਤ ਭਰੀ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਫੈਲਾਉ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਉਪਾਯ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਫੇਸਬੁੱਕ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮੂਹਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਫਰਤ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ ਐਲਾਨਦੇ ਹਨ। ਫੇਸਬੁੱਕ ਆਪਣੇ ਵਿਆਪਕ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਇਕਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਗਲੋਬ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉਪਭੋਗੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤਤਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕੁਝ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਨਤ ਸਿਸਟਮ ਬਣਾਏ ਹਨ, ਤਕਨੀਕ ਵਿੱਚ ਅਰਬਾਂ ਡਾਲਰ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤਤਾ ਉੱਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਦਸਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਉੱਤੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ, ਅਸੀਂ 2020 ਦੀ ਦੂਜੀ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿੱਚ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੀ ਬੋਲੀ ਦੇ 22.5 ਮਿਲੀਅਨ ਟੁਕੜੇ ਹਟਾ ਦਿੱਤੇ (2017 ਦੀ ਆਖਰੀ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿੱਚ ਹਟਾਏ ਗਏ ਸਿਰਫ਼ 1.6 ਮਿਲੀਅਨ ਟੁਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ), ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲਗਭਗ 95 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨੇ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਫੇਸਬੁੱਕ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੀ ਬੋਲੀ ਨਾਲ ਲੜਨ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਬਣਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀਤਾ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਦਮਾਂ ਬਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਸੂਚਨਾ ਤਕਨੀਕੀ ਉੱਤੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ("ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ") ਤੁਹਾਡੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਹਿੱਸਾ "ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ" ਵਿੱਚ। ਅਸੀਂ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਲਿਫਾਫਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। (ਅਨੁਬੰਧ ਏ)

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਵਰਗੇ ਮਧਿਅਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਨਿਯਮਨ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਨਿਯਮਨ ਲਈ "ਸੰਚਾਰ" ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨੀਕੀ ਐਕਟ, 2000 ਨੂੰ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, "ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼" ਦਾ

ਵਿਸ਼ਾ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਚੂੰਕਿ ਨੋਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਮੁੱਦੇ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਸਰਗਰਮ ਵਿਚਾਰਾਧੀਨ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਆਦਰਪੂਰਵਕ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਵੋ।

ਫੇਸਬੁੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ,
ਫੇਸਬੁੱਕ ਲਈ

ਵਿਕਰਮ ਲੰਗੇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ,

ਟ੍ਰੱਸਟ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਫੇਸਬੁੱਕ।"

18. ਉਪਰੋਕਤ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ 18.09.2020 ਨੂੰ ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੇ ਜਵਾਬ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਵਾਰ ਇਹ ਮਿਸਟਰ ਅਜੀਤ ਮੋਹਨ ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਵਿਕਰਮ ਲੰਗੇਹ ਦੋਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦਿਆਂ। ਜਵਾਬ ਨਾਲ ਲਿਫਾਫੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਅਨੁਬੰਧ ਸਨ: (ਅ) ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ("ਸੰਦਰਭ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ"); (ਬ) ਸਰਕਾਰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੈਪੀਟਲ ਟੈਰੀਟਰੀ ਐਕਟ, 1991 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 18 ਅਤੇ 37 ("GNCTD ਐਕਟ"); ਅਤੇ (ਸੀ) ਮਿਸਟਰ ਅਜੀਤ ਮੋਹਨ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਾਜ਼ਾ ਸੰਮਨ ("ਦੂਜਾ ਇੰਪਗਨਡ ਸੰਮਨ") ਨਿਯਮ 172 ਅਧੀਨ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ("ਨਿਯਮ")।

19. ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਹਵਾਲਾ ਸੰਦਰਭਾਂ ਦਾ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਜੋਰ ਦੇਵੇ ਕਿ ਇਹ ਚੰਗੀ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ। ਉਦੇਸ਼, ਇਹ ਸੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਖੋਜੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦੇਣਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀਆਂ ਮਕੈਨਿਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਘੀ ਵਾਦ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਪੜਾਅ ਤੇ ਇਹ ਧਮਕੀ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਅਜੀਤ ਮੋਹਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾ ਹੋਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਸੀ (ਜੋ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੱਕ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 23.09.2020 ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਲੋਕਤਾਂਤਰਿਕ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੰਡੇਟਾਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗੈਰ-ਅਨੁਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

20. ਉਪਰੋਕਤ ਦੂਜਾ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਸੰਮਨ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਮਿਸਟਰ ਅਜੀਤ ਮੋਹਨ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 32 ਅਧੀਨ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਯਾਚੀ ਵਜੋਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ, ਆਪਣੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਆਨਲਾਈਨ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਦੇ ਵਾਈਸ ਪ੍ਰੈਸੀਡੈਂਟ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ, ਜੋ ਕਿ ਦੂਜਾ ਯਾਚੀ ਹੈ। ਤੀਜਾ ਯਾਚੀ ਮਾਤਾ ਕੰਪਨੀ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਕ., ਯੂ.ਐਸ. ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 4 ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੰਘ ਹਨ, ਜੋ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕਸ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਮੰਤਰਾਲਾ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 5 ਅਤੇ 6 ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਹਨ ਅਨੁਕ੍ਰਮਿਕ। ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੱਤਵਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ 20.01.2021 ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਇਕਾਈ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ

ਗਈਆਂ ਅਰਦਾਸਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ: ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਖੇਤਰ [ਸੰਜੇ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

a. ਮੈਂਡੇਮਸ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ/ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰੋ, ਜੋ 10 ਸਤੰਬਰ, 2020 ਅਤੇ 18 ਸਤੰਬਰ, 2020 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੁਣੌਤੀਯੁਕਤ ਸਮਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ;

b. ਪ੍ਰੋਹਿਬਿਸ਼ਨ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ/ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰੋ, ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀਯੁਕਤ ਸਮਨਾਂ ਦੇ ਅਗਾਂਹ ਵਿੱਚ ਯਾਚੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਵੀ ਜਬਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ;

c. ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਧੀਨ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਸਹੀ ਲੱਗੇ ਕੋਈ ਵੀ ਰਿੱਟ, ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਜਾਂ ਪਾਸ ਕਰੋ।

21. 23.09.2020 ਨੂੰ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ, ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ ਉਪਸਥਿਤ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਹਦਾਇਤਾਂ 'ਤੇ, ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਮਿਤੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੀਟਿੰਗ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਯਾਚੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਮੀਟਿੰਗ ਨਹੀਂ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਹੋਰ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 5 ਅਤੇ 6 (ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਅਨੁਕ੍ਰਮਿਕ) ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ, ਮਿਸਟਰ ਹਰੀਸ਼ ਸਾਲਵੇ, ਯਾਚੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਲਈ ਉਪਸਥਿਤ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦੇਣ ਦਾ ਇਕੋ ਹੀ ਉਦੇਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਧਾਰਣਾ ਸੀ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਸਕ੍ਰੇਟਰੀਏਟ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਕ੍ਰੇਟਰੀਏਟ ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕੁਝ ਅੰਤਰਕ੍ਰਿਆ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

22. ਉਕਤ ਅੰਤਰਿਮ ਵਿਵਸਥਾ ਜਾਰੀ ਰਹੀ ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਦਲੀਲਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਮਾਮਲਾ 21.01.2021 ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਰੂਲ ਨਿਸੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਨੇਕਾਂ ਮਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਹੋਈ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ 24.02.2021 ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਈ। ਅਸੀਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ 26 ਘੰਟੇ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਲਿਖਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ - ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਤਤਪਰ ਹਾਂ।

23. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਸਾਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਉੱਭਰੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸੰਭਵਤ: ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਕੁਝ ਸਵਾਲਾਂ ਤੋਂ, ਯਾਚੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਨਾਂ ਅਤੇ ਯਾਚੀਆਂ ਲਈ ਸੀਖਿਆ ਗਏ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਗਾਊ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉੱਭਰਿਆ। ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ 04.02.2021 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ) ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਯਾਚੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋ ਚੁਣੌਤੀਯੁਕਤ ਸਮਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿਤੀਆਂ 10.09.2020 ਅਤੇ 18.09.2020 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਯਾਚੀ ਨੰਬਰ 2, ਅਰਥਾਤ ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਆਨਲਾਈਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ 03.02.2021 ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ("ਨਵਾਂ ਸਮਨ")। 03.02.2021 ਦੀ ਮਿਤੀ ਵਾਲਾ ਨਵਾਂ ਸਮਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਦਿੱਲੀ

ਪੁਰਾਣੀ ਸਕ੍ਰੇਟਰੀਏਟ, ਦਿੱਲੀ 110054

ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਕਮੇਟੀ

ਨੰਬਰ 24/3/P&H/2020/LAS-VII/Leg./1305 ਮਿਤੀ: 03.02.2021

ਸੂਚਨਾ/ਸੰਮਨ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰੀ

ਨੂੰ,

ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਆਨਲਾਈਨ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ

ਪਤਾ 1
ਵਨ ਬੀਕੇਸੀ, ਬਾਂਦਰਾ ਕੁਰਲਾ ਕੰਪਲੈਕਸ
ਬਾਂਦਰਾ (ਈ)
ਮੁੰਬਈ, ਭਾਰਤ-400051

ਪਤਾ 2
ਲੈਵਲ-17, ਡੀਐਲਐਫ ਹੋਰਾਈਜ਼ਨ ਬਿਲਡਿੰਗ,
ਟੂ ਹੋਰਾਈਜ਼ਨ ਸੈਂਟਰ, ਗੋਲਫ ਕੋਰਸ ਰੋਡ,
ਡੀਐਲਐਫ ਫੇਜ਼ 5, ਸੈਕਟਰ 43,
ਗੁਰੂਗ੍ਰਾਮ, ਹਰਿਆਣਾ 122022

ਵਿਸ਼ਾ: ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੈਪੀਟਲ ਟੈਰੀਟਰੀ ਆਫ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮ 172 ਅਧੀਨ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਈ ਸੂਚਨਾ।

1. ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚਨਾਵਾਂ/ਸੰਮਨਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 10.09.2020 ਅਤੇ 18.09.2020 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

2. ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੈਪੀਟਲ ਟੈਰੀਟਰੀ ਆਫ ਦਿੱਲੀ ਨੇ ਫਰਵਰੀ 2020 ਵਿੱਚ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸਾਂਪ੍ਰਦਾਇਕ ਬੇਅਦਬੀ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੈਪੀਟਲ ਟੈਰੀਟਰੀ ਆਫ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਘਵ ਚੱਢਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਹੋਰ ਮਾਣਯੋਗ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ, ਭਾਸ਼ਾਈ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿੱਚ ਸਦਭਾਵਨਾ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਉਪਾਯਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ, ਸਮਾਜਿਕ ਸਹਿਯੋਗ, ਏਕਤਾ, ਭਾਈਚਾਰਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰੋਕਥਾਮਕ ਅਤੇ ਉਪਚਾਰਕ ਉਪਾਯਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਹੋਰ ਇਹ ਵੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਾਯ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜਿਸ ਨਾਲ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੈਪੀਟਲ ਟੈਰੀਟਰੀ ਆਫ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਸਦਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

3. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ਾ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਆਫ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੋਕਾਂ ਸਮੇਤ ਪੱਤਰਕਾਰ, ਸਾਬਕਾ ਬਿਊਰੋਕ੍ਰੇਟ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਸੁਝਾਅ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਗਾਈ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮੁਸ਼ਾਹਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਰਾਏ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਝੂਠੇ, ਉਕਸਾਊ ਅਤੇ ਦੁਰਭਾਵਨਾਪੂਰਨ ਸੁਨੇਹਿਆਂ ਦੇ ਫੈਲਾਅ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਿਰਦਾਰ ਹੈ ਜੋ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਅਸਾਮਾਜਿਕਤਾ ਨੂੰ ਭੜਕਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

4. ਚੂੰਕਿ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਕੋਲ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਆਫ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਲੱਖਾਂ ਯੂਜ਼ਰ ਹਨ, ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ(ਆਂ) ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ 25 ਫਰਵਰੀ, 2021 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ ਤੋਂ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਲਾਉਂਜ-1, ਅਸੈਂਬਲੀ ਕੰਪਲੈਕਸ, ਪੁਰਾਣੀ ਸੈਕਰੇਟੇਰੀਏਟ, ਦਿੱਲੀ-110054 ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ।

5. ਇਸ ਲਈ, ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਦਾ ਇੱਕ ਯੋਗ ਸੀਨੀਅਰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ(ਆਂ) ਜੋ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਅਚ੍ਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੋਵੇ, ਉਕਤ ਤਾਰੀਖ, ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਵੇ। ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ/ਅਹੁਦੇ ਇਸ ਸਕੱਤਰੇਤ ਨੂੰ 24 ਫਰਵਰੀ, 2021 ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਦੱਸੇ ਜਾਣ। ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਮਾਰੀ ਕਾਰਨ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

6. ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੱਦੇ ਗਏ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਨੂੰ ਨਾ ਭੇਜਣਾ, ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਆਫ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ/ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

7. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਧਿਕਰਣ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਪਿਛਲੇ ਨੋਟਿਸ/ ਸੰਮਨ ਮਿਤੀ 10.09.2020 ਅਤੇ 18.09.2020 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ

Sd/- (ਸਦਾਨੰਦ ਸਾਹ)

ਡਿਪਟੀ ਸਕੱਤਰ ਸ

PH-011-23890384

ਈ-ਮੇਲ ਆਈਡੀ: dvsccommittee@delhi.gov.in

ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਵੱਡੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਨਵੇਂ ਸੰਮਨ ਦਾ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ ਸੀ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸੰਮਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਸੰਮਨਾਂ ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ, ਕਿ ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਅਜੇ ਵੀ ਬਹਿਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ।

24. ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਵੱਲੋਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਤੇ ਡਾ. ਰਾਜੀਵ ਧਵਨ ਵੱਲੋਂ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੱਖਾਂ 'ਚ ਇਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਸੁਰ ਉੱਠਿਆ ਸੀ। ਡਾ. ਧਵਨ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਹਿਲੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਨ ਨਵੇਂ ਸਮਨ ਦੇ ਸਮਾਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੰਗੇ ਸਨ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਜਾਹਿਰ ਹੈ, ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਹੋਰ ਸੋਚਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੇ ਸਮਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਇਕ ਨਵਾਂ ਸਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਕ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਵੱਲੋਂ ਜਵਾਬੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

25. ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਇਕ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 03.02.2021 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨਵਾਂ ਸਮਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਸੈਕਰੇਟਰੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਕ ਪਾਸੇ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਸਮਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਇਕ ਨਵਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ (ਸ਼ਾਇਦ ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮਝਦਾਰ ਹੋ ਕੇ) ਜਦਕਿ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਕ ਵਿਚੋਲੇ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ, ਅਜੀਬ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਡਾ. ਧਵਨ ਦਾ ਪੱਖ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਰਨਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ! ਇਸ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ।

ਦਲੀਲਾਂ

26. ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦਲੀਲਾਂ 'ਚ ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਇਹ ਵਿਚਾਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਅਸਲ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਕੀ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ 'ਚ, ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਦੇਸ਼ ਇਕ ਵਾਧੂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੂੰ ਇਸ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ, ਉਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ (ਅ) ਪੈਰਾ 4 (ਸੱਤਵੀਂ) ਨਾਲ 4 (ਪਹਿਲੀ) ਦੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ; (ਬੀ) ਲੇਖ ਅਤੇ (ਸੀ) 31.08.2020 ਦੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ।

27. ਉਪਰੋਕਤ ਇਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਭਾਜਿਤ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ 'ਚ ਸੀ ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਅਜਿਹੀ ਬਹਿਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੂਲ ਕੰਪਨੀ (ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਕ.) ਜੋ ਕਿ ਯੂ.ਐਸ. 'ਚ ਸਥਿਤ ਇਕ ਮਧਿਅਸਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਇਸ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਲੜਾਈ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੀ

ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਨਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੇ ਜਬਰਦਸਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਸਾਫ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੰਜੇ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਸੀ।ਯਾਚੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ। ਉਸਦੇ ਤਰਕਾਂ ਦੇ ਨੋਟ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਮੇਂ, ਜੋ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰਤ ਸਨ, ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਾਰ ਮੁੱਦੇ ਖਿੱਚੇ ਗਏ ਸਨ:

ਕੀ ਇੱਕ ਘਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ?NONE

ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਉਸਦੀ ਰਾਇ ਮੰਗਣ ਤੱਕ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਹਨ?NONE

ਜੇਕਰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਿੱਜਤਾ ਅਤੇ ਮੁਫਤ ਬੋਲਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਮੇਲ ਖਾਇਆ ਜਾਵੇ?NONE

ਕੀ ਘਰ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੁਆਰਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਘਰ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ?NONE

ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਵਿਸਥਾਰਤ ਤਰਕ ਦੇਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਅਧੀਨ ਸਾਡਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਾਂਗੇ - (ਅ) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ, (ਬੀ) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ, ਨਿੱਜਤਾ ਅਤੇ ਮੁਫਤ ਬੋਲਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ (ਸੀ) ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਮੁੱਦਾ

28. ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨੋਸ਼ਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਵਾਈ, ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਸਨੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਘਰ ਨੂੰ ਡਰ ਜਾਂ ਦਖਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਡਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਉਤਪਤੀ ਯੂਨਾਈਟਡ ਕਿੰਗਡਮ ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ (ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ) ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਿਰਦਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸੱਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਭਾਜਨ ਹੈ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਢਾਲਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਅੰਤਰ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋਏ ਹਨ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ “ਬਾਰ” ਤੱਕ ਸੱਦਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ) ਇਸਨੂੰ ਗਣਰਾਜ ਦੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹਨ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੀ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਆਪ੍ਰਦ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਿਆਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

(i) ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸਬੰਧਤ ਸਨ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 1952 ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਕੁਆਰੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਇੱਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਕੁਆਰੀ ਨਾਲ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਖਿਲਾਫ ਸੀ। ਚੁਣੌਤੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧੀ ਨਿਆਂਕ ਨਾਲ ਛੇ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ।

ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਜਿਸ 'ਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 194(3) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ "ਸ਼ਕਤੀਆਂ" ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਹਰ ਇੱਕ ਸਦਨ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਨਿਰਭਰ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਲਈ ਸਾਰੇ

ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਾਵਰਨ ਜਾਂ ਸਰਬੋਚਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਰ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੀ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇੱਕ ਵਿਭੇਦ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੀ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ" ਅਤੇ "ਛੋਟਾਂ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੋਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਆਸੀ ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਵਿੱਚ, ਸਦਨ ਕੇਵਲ ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਨਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਧਾਰਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।10SUPERSCRIPT

(ii) ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਗਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕਮੇਟੀ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ & ਓਰਸ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਸਨ, ਨੂੰ 13ਵੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਬਾਕੀ ਭਾਗ ਲਈ ਆਪਰਾਧਿਕ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ 12ਵੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਵਾਪਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਖਾਲੀ ਪਲਾਟ ਦੀ ਗਲਤ ਛੋਟ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ। ਜਦੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਖਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਅਗਾਂਹ ਵਧਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਪਾਰ ਕਰ ਲਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਗਲਤ ਛੂਟ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਵਿਕ□ਤ, ਰੁਕਾਵਟ ਜਾਂ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮੁਸ਼ਾਹਦਾ ਕੀਤਾ। ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਚਛੇਦ 105(3) ਅਤੇ 194(3) ਅਧੀਨ ਉਪਲਬਧ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 33 ਤੋਂ 37 ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕੋਡੀਫਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਮਿਸਾਲਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 194(3) ਨੂੰ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਵ

"45. ਯੂ.ਪੀ. ਅਸੈਂਬਲੀ ਕੇਸ (ਉੱਪਰੋਂ.), ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਧਾਰਣ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਸੀ:

"70. ....ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਪਰੰਤੂ, ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਬਦ 'ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ' ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਹਰ ਇੱਕ ਸਦਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਸਦਾ ਸਹਾਇਕ ਚਰਿੱਤਰ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ ਜੋ 'ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।' ਇਹ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਦਨ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਬਾਧਾਰਹਿਤ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ; ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਅਤੇ ਗਰਿਮਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ।"

(iii) ਅਗਲੀ ਫੈਸਲਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਜਸਟਿਸ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਮਾਰਕੰਡੇਯ ਕਾਟਜੂ ਬਨਾਮ ਲੋਕ ਸਭਾ & ਅਨੁ.13 ਫੇਸਬੁੱਕ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਅਮ, ਨੂੰ ਜਸਟਿਸ ਮਾਰਕੰਡੇਯ ਕਾਟਜੂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੂਰਵ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਭਾਰਤ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਇੱਕ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਏਜੰਟ ਸਨ ਅਤੇ ਨੇਤਾਜੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਜਪਾਨੀ ਫਾਸੀਵਾਦ ਦੇ ਏਜੰਟ ਸਨ। ਇਸ ਨੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚਰਚਾ ਹੋਈ। ਇੱਕ ਮਤਾ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੋਕ ਸਭਾ ਨੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਸਟਿਸ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਕਾਟਜੂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਲਈ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਈ-ਮੇਲ ਲਿਖੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ। ਚੂੰਕਿ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ

ਮਿਲਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮਤੇ ਜਸਟਿਸ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਕਾਟਜੂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ। ਚੂੰਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਪਹਿਲੂ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਅਵਮਾਨਨਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ,-ਚਾਹੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਮੈਂਬਰ। ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੇ ਸਦਨ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਦਨ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਐਮ.ਐਸ.ਐਮ. ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਡਾ. ਸ਼੍ਰੀ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਸਿੰਘਾ, ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਪਾਲ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ 1964 ਅਤੇ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਇ 20 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ 222 ਤੋਂ 228 ਤੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ 187 ਤੋਂ 203 ਤੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਜੋ ਕਿ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਤਦ ਹੀ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇ ਉਹ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਂਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾ-ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਬਹਿਸ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰੀ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਘਨ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ। ਕਮੇਟੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਪਰ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਇਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸੈੱਟ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਵਿੱਚ ਬੇਲਗਾਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਪਵਾਦ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸੈੱਟ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸੰਦਰਭ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੀਮਿਤ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

29. ਅਗਲਾ, ਸ਼੍ਰੀ ਸਾਲਵੇ ਨੇ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਜਾਂਚ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਹ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸੰਪੂਰਣ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 212 ਅਤੇ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸ਼ਤੀ ਦੀ ਘਾਟ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਅਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਹਨ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਚੁਣੌਤੀ ਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੈਫਰੈਂਸ ਨੰਬਰ 1 ਆਫ 1964, ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਪਾਲ ਬਨਾਮ ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ, ਲੋਕ ਸਭਾ & ਓਰਸ. ਅਤੇ ਕਲਪਨਾ ਮੇਹਤਾ ਅਤੇ ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਓਰਸ. ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

30. ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੈਫਰੈਂਸ ਨੰਬਰ 1 ਆਫ 1964 ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉੱਠਿਆ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਕਹਿ ਸਕੀਏ, ਜਦੋਂ ਯੂ.ਪੀ. ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੇ ਇੱਕ ਕੇਸ਼ਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 7 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਸਿਵਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਆਇਕ (ਅੱਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ) ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਅਪਮਾਨ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਦੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਸਦਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ 28 ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਜੱਜਾਂ ਖਿਲਾਫ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਤੇ ਸਦਨ ਦੇ ਮਾਰਸ਼ਲ ਨੂੰ ਵਾਰੰਟ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ। ਇਸ ਟਕਰਾਅ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਕਲਾ 143(1) ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਸੰਦਰਭ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਸੀ, ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਕਹਿਣਾ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ

ਸਕਦਾ ਕਿ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

31. ਰਾਜਨ ਰਾਮ ਪਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਚੈਨਲ ਦੇ ਟੈਲੀਕਾਸਟ ਨੇ, ਜੋ ਕਿ "ਕੈਸ਼ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ" ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਟਿੰਗ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਸੰਸਦ ਦੇ 10 ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਵਿਚੌਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ, ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸੰਸਦ ਤੋਂ ਖਾਰਜੀ ਹੋ ਗਈ। ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਖਾਰਜੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਫਰੇਮ ਕੀਤੇ ਤਿੰਨ ਸਵਾਲ ਸਭ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਗਏ – (i) ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦੀ ਸਮਗਰੀ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ; (ii) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 105 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਖਾਰਜੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ; ਅਤੇ (iii) ਖਾਰਜੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਖਾਰਜੀ 'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਮਾਨਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਕਰੇਗੀ, ਪਰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਾਪਦੰਡ, ਇੱਕ ਸਧਾਰਣ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਇਲਾਕਾਈ ਗਲਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਹੈ।

32. ਕਲਪਨਾ ਮੇਹਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਜੀ.ਓ.ਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਟੀਕਾਕਰਣ ਮੁਹਿੰਮ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਟੀਕਾ ਸਾਰੇ ਪੂਰਵ-ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਟ੍ਰਾਇਲਜ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਨੇ ਜਾਨਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਇੱਕ ਜਨਹਿਤ ਯਾਚਿਕਾ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਜੋ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਸਕਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 105(3) ਅਧੀਨ ਸੰਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਅਨੁਚਛੇਦ 122 ਜਾਂ ਅਨੁਚਛੇਦ 212 ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਬੰਧੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਪਾਬੰਧੀ ਕੇਵਲ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੀਮਿਤ ਸੀ ਪਰ ਜੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸਬਸਟੈਂਟਿਵ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਅਵੈਧਤਾ ਜਾਂ ਅਸੰਵਿਧਾਨਿਕਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੂਸ਼ਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

33. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ, ਸ੍ਰੀ ਸਾਲਵੇ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਬੋਲਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਸੰਗਠਨ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਹੈ ਇੱਕ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ. ਅਸੀਂ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਖੁਦ ਨੋਟਿਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਧੀਨਗੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਅੰਗ ਦੀ ਕਦਰ ਨਾ ਕਰੋ. ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਫਿਰ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਏ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ! ਹੁਣ ਦੋਨਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹਾਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨ - ਪਹਿਲੀ ਇੱਕ ਹੈ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਐਕਟ, 1998, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 23 ਅਤੇ ਵੇਲਜ਼ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਐਕਟ, 2006,

ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 37। ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕਰੋ:

"ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਐਕਟ, 1998 ਦੀ ਧਾਰਾ 23:

23. ਗਵਾਹਾਂ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ (1) ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ-

(ਏ) ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣਾ, ਜਾਂ

(ਬੀ) ਵੈਲਜ਼ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੰਕਸ਼ਨ ਦੀ ਕਸਰਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੇਠ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਸੈਂਬਲੀ (ਜਾਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਉਪ-ਕਮੇਟੀ) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ।

[...]

“ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਆਫ ਵੇਲਜ਼ ਐਕਟ, 2006 ਦੀ ਧਾਰਾ 37

37. ਕਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ

(1) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਸ਼ੇ, ਅਸੈਂਬਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ-

(a) ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਸਬੂਤ, ਜਾਂ

(ਬੀ) ਅਸੈਂਬਲੀ (ਜਾਂ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਅਸੈਂਬਲੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਉਪ-ਕਮੇਟੀ) ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਵੈਲਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਦੇ ਮੰਤਰੀ।

[...]”

34. ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, "ਸਕਦਾ ਹੈ" ਸ਼ਬਦ ਉੱਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਜਬੂਰੀ ਦਾ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਜਿਸ 'ਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਜੋ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਉਹ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹੋਰ, ਜੇਕਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਰਾਇ ਮੰਗੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਹੁੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਰਾਇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ।

35. ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਨਵੇਂ ਸੰਮਨਾਂ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਛਲਾਵਾ ਕੇਵਲ ਦੱਸਿਆ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮਾਹਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਰਾਇ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ ਇੱਕ "ਘਿਣਾਉਣਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ" ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਵੈਚਛਿਕ ਕਾਰਜ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਾ ਕਾਰਜ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੰਕਾਰ ਦੀ ਬੂ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜੋਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਨੂੰ ਹੀ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸੈਂਬਲੀ (ਕਮੇਟੀ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਗਰੁੱਪ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ) ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕਿੱਥੋਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਲਿਸਟ II

ਦੀ ਐਂਟਰੀ 39 (ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ) ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸ੍ਰੋਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ੍ਰੋਤ ਦੀ ਸੀ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA (3)(ਅ) ਅਤੇ (3)(ਬ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਏ ਗਏ GNCTD ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਤੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤੋਂ ਸਿੱਧੇ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤੋਂ ਬਹਿਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਆਖਰੀ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਰਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਪਰਖਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

"ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA (3)(ਅ) ਅਤੇ (3)(ਬ)

239AA. ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ।—

xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx

(3) (a) ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਭਾਗ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ, ਸਿਵਾਏ ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਅਤੇ ਉਸ ਸੂਚੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 64, 65 ਅਤੇ 66 ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੇ ਗਏ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।

(b) ਉਪ-ਧਾਰਾ (a) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।"

....

"ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 18

18. ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ, ਆਦਿ।—(1) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਖੜੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਨ ਅਧੀਨ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ।

(2) ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਅਸੈਂਬਲੀ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੋਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਪੇਪਰ, ਵੋਟਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ।

(3) ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਉਹੀ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

(4) ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1), (2) ਅਤੇ (3) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।"

36. ਅਸੀਂ ਇਸ ਪੜਾਅ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਈਏ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਦਲੀਲਾਂ ਕੁਝ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਖਿੱਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਆਖਰੀ ਦਲੀਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉੱਠਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।

37. ਐਸਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੇ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਿਸਟਰ ਅਰਵਿੰਦ ਦਾਤਾਰ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਗਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 3, ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਕ ਦੀ ਤਰਫੋਂ।

38. ਮਿਸਟਰ ਦਾਤਾਰ ਨੇ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਰਾਹ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿੱਚ, ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ 1935 ਦੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 71 ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ। ਇਹ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸੂਬਾਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪਰ ਸਿਰਫ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਸਨ; ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਉਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਅਗਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸਾਂ 'ਤੇ ਐਰਸਕਾਈਨ ਮੇਅ ਦੀ ਅਹਿਮ ਟਿੱਪਣੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਧਿਆਇ XI ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ XII ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਬਦਲੀ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ, ਸ਼ਕਤੀ, ਫਿਰ ਵੀ, ਵੱਖਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਦਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੁੱਖ ਸ਼ਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ ਜੋ 1935 ਦੇ ਐਕਟ ਤੋਂ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 194(3) ਅਧੀਨ ਅਪਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਸਭਾ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

39. ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਵਰਗੀਕ□ਤ ਹੈ। ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਮਿਸਟਰ ਦਾਤਾਰ ਨੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਐਨੈਕਟਮੈਂਟਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਨ, ਭਾਵ, ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਕਾਰਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਰਖੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਭਾਵ ਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਤੁਲਨ ਦਾ ਪਹਿਲੂ, ਜੋ ਕਿ ਖਾਸ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ $196425_{SUPERSCRIPT}$ ਅਤੇ ਐਮ.ਐਸ.ਐਮ ਸ਼ਰਮਾ$26_{SUPERSCRIPT}$ ਵਿੱਚ ਉੱਠਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ। ਇੱਥੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਇੱਕ "ਵਿਮੁਤਪੰਨ" ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਐਕਟ ਤੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੈ।

40. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਬਹੁਤ ਜੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ, ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਖਾਕੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ:

(i) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਉੱਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਭੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਅਸਲ ਨੋਟਿਸ ਆਫ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਤੱਥ ਯੁਕਤ ਢਾਂਚਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਜੋ ਯਾਚੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਉਹ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਅਗਾਊ ਫੈਸਲਾ ਮੰਗਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ।

(ii) ਜੇ ਯਾਚੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਜ 'ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ। ਯਾਚੀਆਂ ਦੀ ਦਲੀਲ, ਇਹ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੀ ਸੀ ਜੋ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੋਮੈਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਆਈ ਹੈ, ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਆਕਰਸ਼ਕ ਮੁਦਰਾਓਂ ਤੋਂ ਦੂਰ।

(iii) ਯਾਚੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਅੱਗੇ ਉਹ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਯਾਚੀਆਂ ਨੇ ਮਾਨਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹੋਰ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੰਕਾ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ।

(iv) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੈਂਬਲੀ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਉੱਤੇ ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਖਾਸ ਪਹਿਲੂ ਉੱਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ।

(v) ਯਾਚੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸਾਡੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀਆਂ ਅੰਗਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਆਪਸੀ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਫਰਕ ਦੀ ਘਾਟ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸਨ।

(vi) ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹਾਊਸ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਊਸ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ।

41. ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚਾਲੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਭਾਜਨ ਦਲੀਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਜਿੱਥੇ ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਯਾਚੀਆਂ ਦਾ ਬੋਲਡ ਸਟੈਂਡ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ।

ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਯੁਕਤੀਸੰਗਤ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਪਾਰਕ ਅਤੇ ਓਪਰੇਸ਼ਨਲ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਾਲੀਸੀਟਰ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਪਹਿਲੂ (ਕਿਸੇ ਮਜਬੂਰੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰਕ ਅਤੇ ਓਪਰੇਸ਼ਨਲ ਪਰਿਣਾਮ/ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾ ਰਹੇ ਸਨ ਬਜਾਏ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਤੇ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸੈਂਬਲੀ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬਾਹਰਵਾਦ ਦੇ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਦੀ ਸੂਚੀ II ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੰਡ ਉੱਤੇ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਜਿਸ 'ਤੇ ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਰਾਜ਼ੀਨਾਮਾ ਨਾਲ, ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਇੱਕ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰਵਾਗ੍ਰਹ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਉੱਥੇ ਕੀ ਹੋਇਆ ਇਸ ਦਾ। ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਮੋੜ ਜੋ ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇ ਸਕਦੇ ਸਨ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੇ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਆਪਣਾ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਨਹੀਂ। ਘੱਟੋ ਘੱਟ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਾਂਗੇ।

42. ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਜੋ ਦੂਜਾ ਪਹਿਲੂ ਦੱਸਿਆ ਉਹ ਸੀ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸੰਮਨਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਸੰਮਨਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਜਿਸ ਨੇ ਹੁਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਵੱਲੋਂ "ਛਲ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲੇਬਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਅਤੇ ਡਾ. ਧਵਨ ਵੱਲੋਂ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਲਏ ਗਏ ਵਿਭਿੰਨ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ– ਅਤੇ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ। ਨਤੀਜਤਨ ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਬੋਝ ਉਠਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ।

43. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਇਵੀਲਿਜ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਭ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਕੋਲ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਸਹਾਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾ ਹੋਣ ਵਰਗਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਾਇਵੀਲਿਜ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਕਿ ਪ੍ਰਾਇਵੀਲਿਜ਼ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਾਮਨ ਲਾਅ ਵਿੱਚ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕੋਡੀਫਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਅਣਕਲਪਿਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਸਕਣ।

44. ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ ਜੋ ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਨੇ ਸੁਝਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਮਾਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਾਇਵੀਲਿਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੋਡੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪ੍ਰਾਇਵੀਲਿਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੋਡੀਫਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਉੱਤੇ ਵੀ ਰਾਏ ਨਾ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹ

45. ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਮਿਲ ਕੇ ਕਾਰਜ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 368 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਐਕਟ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਲਈ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦਾ ਅਸਰ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ, ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਲੇਖ 239AA ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ (7)(ਅ) ਅਤੇ (ਬ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਸੈਂਬਲੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਲੋਂ ਮਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ (ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ) ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦਾ ਨਿਯਮਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 105, ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 172 ਵਲ ਖਿੱਚਿਆ।

46. ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਤੇ, ਸੰਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਸਟ I ਦੀ ਐਂਟਰੀ 74 ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 39 ਦੁਆਰਾ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ pari materia ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਨ। ਦਿੱਲੀ ਵੱਖਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਸਟ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 39 ਅਧੀਨ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 239AA ਅਧੀਨ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਰਾਜ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ) ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਅਨੁ. ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਤੋਂ ਬਲ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚਕਾਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੇ ਜਾਰੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨਾਲ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਲਿਸਟ II ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਖੇਡ ਮਿਲੇਗਾ ਸਿਵਾਏ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੇ ਜੋ ਬਾਹਰ ਕੱਢੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਭਾਵ ਐਂਟਰੀ 1, 2 ਅਤੇ 18।

47. ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA(3)(a) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਬਲਜ਼ੋਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਾਂਗ ਸਮਾਨ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਮੇਟੀਆਂ ਅੱਗੇ ਗਵਾਹੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਹੁੰ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਤਰਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਗੰਭੀਰ ਸੁਭਾਵ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਬਹਿਸ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰੇਗੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਭੇਦ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕਸਰਤ ਵਿੱਚ ਸੱਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

48. ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇਣ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ ਜੋ ਯਾਚੀਆਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਲਪਨਾ ਮੇਹਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅੜਚਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਵੀ ਅੜਚਨ ਪਾਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਹੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਕੋ ਇੱਕ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਦਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਤਾਂ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਮਹੱਤਵ 'ਤੇ, ਗਹਿਰਾਈ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁੱਦਾ ਕਲਪਨਾ ਮੇਹਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਅਚ੍ਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝ੍ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੁਝ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ਼ ਹੀ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਹੈ:

66. ਵੁੱਡਰੋ ਵਿਲਸਨ, ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 28ਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਨੂੰ 1885 ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਉਦ੍ਧ□ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ “ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਇਕੱਠ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਆਪਣੇ ਕਮੇਟੀ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇ, ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।” ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕੰਮ ਵਿਸਥਾਰਤ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਸਦਨ ਦੇ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।”

...

“70. ਅੱਜ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ:

“ਕਮੇਟੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਤਾਂਤਰਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਸਪੈਕਟੈਕੁਲਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕ ਨੀਤੀ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਤਰਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵਰਤੋਂਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ। ਪਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਤ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਅਪਰਿਹਾਰਯ ਹਨ। ਅਕਸਰ, ਉਹ ਜਨਤਕ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੇ ਮਹਾਨ ਟੁਕੜਿਆਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣਸ਼ੀਲ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਜਟਿਲ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਕਸਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਧਾਨਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਅਤਿਸ਼ਿਆਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਸਮੱਸਿਆ ਇੱਕ ਤਕਨੀਕੀ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਉੱਚ ਤਕਨੀਕੀ ਸਮੱਸਿਆ 'ਤੇ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਲਈ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਜੋ ਕੇਵਲ ਸੰਕੀਰਣ ਹੱਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਮਾਹਿਰ ਸਲਾਹ ਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਪਯੋਗੀ ਹੈ। ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਲਾਹ ਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨਤਾ ਵੀ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਉਪਯੁਕਤ ਕੰਮ ਹੈ। ਸਦਨ ਦੇ ਕੁਝ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਸਦਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਹੈ ਪਰ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸਥਾਪਿਤ ਪਰੰਪਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਖਾਸ ਕਸੰਸਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਰੂਪਾਂ ਨਾਲ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ, ਕੰਨਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਦਿਮਾਗ ਵਜੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦਿਨੋਂ-ਦਿਨ ਵਧਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

49. ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜੋਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਬਾਹਰੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਆਇਕ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ (ਉਪ-ਕਮੇਟੀ) ਦੁਆਰਾ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਸੀ. ਸੁਬਰਮਣਿਅਮ ਬਨਾਮ ਸਪੀਕਰ, ਮਦਰਾਸ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ,30 ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮਦਰਾਸ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਇੱਕ ਪੂਰਵ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸ਼ੋ-ਕਾਰਨ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਛੋਟੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਰੋਕ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਰਗਾ ਸੀ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਵਿਰਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਰਚੁਅਲ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 194(3) ਅਧੀਨ ਵੇਸਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨੇ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੀਜੇ ਪਾਰਟੀ ਵਰਗੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਵਮਾਨਨਾ ਦੇ ਆਰੋਪ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੋ-ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਸ਼ੋ-ਕਾਰਨ ਨੋਟਿਸ ਵੀ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

50. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਡਾ. ਰਾਜੀਵ ਧਵਨ ਵੱਲੋਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਰਕਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਵਾਂ ਵਾਂਗ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਨਵੇਂ ਸੰਮਨਾਂ ਦੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ।

51. ਡਾ. ਧਵਨ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜਾਂ 'ਤੇ ਵੱਡਾ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਵਰਣਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ "ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਾਂਝ ਕਮੇਟੀ" ਹੈ। ਮੁੱਖ ਕਾਰਜ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਮਾਜ ਭਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣਾ ਸੀ ਜਿਥੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ ਜੋ ਸਾਂਝੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜਾਂ ਜਿਥੇ

ਸਾਂਝੇ ਦੰਗੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਐਨ.ਸੀ.ਆਰ. ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ, ਭਾਸ਼ਾਈ, ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦਾ ਮੰਡੇਟ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਵਿਧਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਾਂਝ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਪਾਅਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੁਝ ਸੰਦੇਹ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਧਵਨ ਦੀਆਂ ਦਖਲ ਮੰਗਣ ਸਬੰਧੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਰਿਟ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਮੇਟੀ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਚਾਲਿਤ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਮੇਟੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਸੈਂਬਲੀ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣਾ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਬੰਧੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਅਸੀਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਸੀ।

52. ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਅਤੇ ਪੂਰਵ-ਸੰਕਲਪਿਤ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ ਪੜਾਅ ਦੀ ਜਾਂਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ ਹੋਣਾ।

53. ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਚੁਣੌਤੀਯੁਕਤ ਸੰਮਨਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਤੱਥਾਤਮਕ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਸਿਰਫ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਾਲਾ ਫਾਈਡਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਵੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ ਜੋ ਆਮ ਸੁਭਾਵ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ। ਡਾ. ਧਵਨ ਨੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਐਸ.ਐਲ.ਏ.ਪੀ.ਪੀ. (ਸਟ੍ਰੈਟੇਜਿਕ ਲਾਅਸੂਟ ਅਗੈਂਸਟ ਪਬਲਿਕ ਪਾਰਟੀਸੀਪੇਸ਼ਨ) ਵਜੋਂ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਣ ਅਤੇ ਲੋਕਤਾਂਤਰਿਕ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਨਾਲ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

54. ਡਾ. ਧਵਨ ਨੇ 31.08.2020 ਨੂੰ ਮਿਸਟਰ ਰਾਘਵ ਚੱਢਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ, ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸੁਓ ਮੋਟੋ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਦੰਗਿਆਂ ਕਾਰਨ ਬੇਅਦਬੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ। ਇਸਨੇ ਕਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਦੰਗਿਆਂ ਕਾਰਨ ਬੇਅਦਬੀ ਨੂੰ ਫੇਸਬੁੱਕ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਇਸ ਲਈ ਮਾੜੀ ਨੀਅਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਦੁਹਰਾਈ ਸਨ ਜੋ ਇਸ ਅਸਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਸਨ ਕਿ ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

55. ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨੂੰ "ਬੇਅਸਰ" ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਜੋ ਮਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਸੀ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ (ਅਰਥਾਤ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 4(vii) ਵਿੱਚ) ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ "ਨਿਰਰਥਕ" ਸੀ। ਕਮੇਟੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤੇ ਸੰਦਰਭ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਲੋਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਚਾਨਕ ਬਿਆਨਾਂ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਅਸਲ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

56. ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਨਹੀਂ। ਉਸਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ

ਨਿਸਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਕੋਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਅਸਲ ਚਿੰਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਫਾਰਸ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨਾ, ਮਿਸਟਰ ਰਾਘਵ ਚੱਢਾ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਉਚਾਰਣਾਂ (ਬੇਸ਼ੱਕ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਦੇਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੋਕੜ ਵਿੱਚ) ਅਤੇ ਲਿਸਟ II ਤੋਂ ਕੁਝ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਲਿਖਾਂਗੇ।

57. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਡਾ. ਧਵਨ ਦੀਆਂ ਉਹ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ, ਭਾਵ, ਨਿਆਇਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅਤੇ ਕੰਨ ਹਨ, ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਰਾਜ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਵਿਧਾਨਿਕ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਅ) ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, (ਬੀ) ਵਿਧਾਨ 'ਤੇ ਗਵਾਹੀ ਲੈਣਾ, ਅਤੇ (ਸੀ) ਸੰਕਟ ਜਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਡਾ. ਧਵਨ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਟਰਮਜ਼ ਆਫ ਰੈਫਰੈਂਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਸਮਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਸਤਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸੀ। ਇਨਕਾਰ ਨੂੰ "ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਕਾਰਨਾਂ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

58. ਡਾ. ਧਵਨ ਫਿਰ ਉਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਮੁੜੇ ਜੋ ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਲਾਈਨ ਦੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੋੜਿਆ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਗੈਰ-ਮੈਂਬਰਾਂ ਕੋਲ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਸਮਨ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਮੂਲ ਫੰਕਸ਼ਨ ਲੋਕਤੰਤਰ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ, ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਇਸ ਮੂਲ ਫੰਕਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਕਾਰਤਾ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣਾ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਮੰਗਣ ਦੇ ਕਈ ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਹੈ।

59. ਉਕਤ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਡਾ. ਧਵਨ ਨੇ ਗੈਰ-ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੋਟਿਸਾਂ ਦੇ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਕੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਡਾ. ਧਵਨ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਗਈ ਇੱਕ ਰਚਨਾ “ਸਿਰਫ ਚੰਗੀਆਂ ਖਬਰਾਂ: ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ” ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 1987 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਈ ਸੀ।

ਥਾਨੀਰਾਮ (1975), (1975) XX P.D. (ਨੰ.2) 49 (ਕੇਰਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ) – ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਪਕ੍ਸ਼ਪਾਤੀਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਫਟਕਾਰ।

ਸਤਯਯੁਗ (1977), (1977) XXII P.D. (ਨੰ.1) 18 (ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ) – ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫੀਚਰ ਲੇਖਕ ਨੇ ਮਾਫੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ ਪਰ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਮਾਫੀ ਮੰਗੀ।

ਉਦਯਵਾਣੀ (1978), (1977) XXII P.D. (ਨੰ.2) 47 (ਕਰਨਾਟਕ) – ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਬੋਧ ਰਹਿਤ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਫਟਕਾਰਿਆ ਗਿਆ।

ਨਾਗਰਿਕ (1978), (1981) XXVI P.D. (ਨੰ.1) 19 (ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ) – ਇੱਕ ਸੰਪਾਦਕ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ

ਦੁਆਰਾ ਬਜਟ ਦੇ ਕਥਿਤ ਲੀਕ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ, ਇੱਕ ਦਿਨ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

ਵਰਸ਼ਾ ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਕੇ.ਡਬਲਿਊ. ਡੇਸਨ (1982), (1982) XXVIII P.D. (ਨੰ.1) (ਗੁਜਰਾਤ) – ਇੱਕ ਵਕਤਾ ਖਿਲਾਫ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ।"

60. ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ, ਡਾ. ਧਵਨ ਨੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਪੁਡੂਚੇਰੀ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਪੁਡੂਚੇਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫਰਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫਰਕ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੁਡੂਚੇਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਅਨੁਚਛੇਦ 239A ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ 69ਵੇਂ ਸੋਧ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1991 ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੰਸਥਾਪਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਸਰਤ ਰਾਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਜਨ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਸਭਾ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਵਰਗੀ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦਾ। ਇਹ ਪਹਿਲੂ GNCTD ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਤੋਂ 37 ਦੁਆਰਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਡਾ. ਧਵਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA(2) & (7), GNCTD ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 18(3) ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ 160 ਅਤੇ 172(4) ਤੋਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਡਾ. ਧਵਨ ਨੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 212(1) ਤੋਂ ਬਲ ਲੈਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਹਰ ਘਰ ਨੂੰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਵਾਯਤਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ "ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ" ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।32ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 212(1) ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਸਿਰਫ "ਗੰਭੀਰ ਅਵੈਧਤਾ ਅਤੇ ਅਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾਵਾਂ" ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।33 ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਵੈਧਤਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਸੱਦਾ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

61.ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਡਾ. ਧਵਨ ਨੇ ਵੀ ਸੰਸਦੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਈ ਜੈਨਰਿਸ ਕਿਸਮ ਉੱਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਦਾ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਡੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਦੇ ਉਸ ਤਰਕ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਸਪਸ਼ਟ ਕਿਸਮ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੀ ਮਰਜੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹੱਦ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ "ਲਕਸ਼ਮਣ ਰੇਖਾ" ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਹੈ।34SUPERSCRIPT ਕਈ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਪਸ਼ਟ ਜਾਂ ਐਚ.ਐਲ.ਏ. ਹਾਰਟ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ "ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ" ਵਾਲੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਰਥ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਪੜਾਅ ਤੇ, ਇਕੋ ਇਕ ਸਵਾਲ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਉਪ-ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਨੁਚਿਤ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਜਵਾਬ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

62.ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਤੇ ਆਖਰੀ ਸੈੱਟ ਦੇ ਤਰਕ ਮਿਸਟਰ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮੇਹਤਾ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਸੀਮਿਤ ਪਰਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਉਹ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਨ ਕਿ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਦਾ ਅਗਲਾ ਦਾਅਵਾ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਸੀ।ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦੀ ਵਿਧਾਇਕ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਉੱਤੇ ਪੂਰੀ ਬਹਿਸ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਦਾ ਤਰਕ ਸੀ ਕਿ ਵਿਧਾਇਕ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ

ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ ਪਰ ਜੇਕਰ ਅਸੈਂਬਲੀ ਕੋਲ ਵਿਧਾਇਕ ਯੋਗਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਦਾਂਤ ਸਹੀ ਸਿਦਾਂਤ ਸਨ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ, ਮੁਫਤ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਨਿੱਜਤਾ

63. ਅਸੀਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਿਰ ਹੇਠ ਸਾਲਵੇ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਸਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਾਵਿਆਂ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੱਦਣਾ, ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਮੰਗਣਾ ਹੈ - ਜੋ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਿਰ ਹੇਠ ਸਾਲਵੇ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਸਵਾਲਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦਿਲਚਸਪ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਨਿੱਜਤਾ ਅਤੇ ਮੁਫਤ ਬੋਲੀ ਦੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਤੀਜੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ।

64. ਅਸੀਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਲਵੇ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਬੀਚ ਸੰਬੰਧ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਯਾਚਿਕਾ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਣ ਦੇ ਉੱਠਾਏ ਗਏ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਪਿਆ।

65. ਸਾਲਵੇ ਨੇ ਯਾਚਿਕਾ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਵੇ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਮਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ "ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ" ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਉੱਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸਬਮਿਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਉਲੰਘਣਾ ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 32 ਅਧੀਨ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਉੱਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਸਾਲਵੇ ਨੇ ਸਬਮਿਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਨਸਾਨੀ ਹੱਕ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਇਕ ਉਪਲਬਧ ਹੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸੰਮਨ ਨੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾ ਹੋਣਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿਸ ਲਈ "ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ" ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਕੈਦ ਦਾ ਖਤਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਤਰਕ ਸਾਲਵੇ ਦੇ ਉਸ ਦਾਵੇ ਤੋਂ ਉਭਰਿਆ ਸੀ ਕਿ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਕਲਪ ਵਜੋਂ ਜੇਕਰ ਉਹ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ।

66. ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥ ਅਤੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਸਮਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਬਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਧਮਕੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।37SUPERSCRIPT ਸ਼੍ਰੀ ਸਾਲਵੇ ਨੇ ਐਸ.ਐਮ.ਡੀ. ਕਿਰਨ ਪਾਸ਼ਾ ਬਨਾਮ ਸਰਕਾਰ ਆਫ ਐ.ਪੀ. ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਾਨਿਆ ਕਿ “ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵੀ ਉਲੰਘਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਦਮ ਵੱਲ ਵਧਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਕੇ ਹਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਖਿਲਾਫ ਮਜਬੂਰੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।”38SUPERSCRIPT ਸ਼੍ਰੀ ਸਾਲਵੇ ਨੇ ਹੋਰ ਆਗੂ ਬੰਗਾਲ ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਕੋ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਆਫ ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਾਨਿਆ “ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਨੋਟਿਸ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਆਪਣੇ ਜੋਖਮ ਅਤੇ ਖਤਰੇ 'ਤੇ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।”39SUPERSCRIPT ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੀ ਨਿਸਚਿਤਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ “ਅਜਿਹੇ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।”40SUPERSCRIPT

67. ਸ਼੍ਰੀ ਸਾਲਵੇ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦਲੀਲ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਵੈਧ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਇਸਨੂੰ ਸੰਕੀਰਣ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਯਾਚੀ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਸਮਨ, ਜੋ ਯਾਚੀ

ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਉਹ “ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ”, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਕੌਣ ਪੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਦੂਜੇ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਸਮਨ ਦੀ ਯਾਦ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਸਮਨ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਨਾਲ; ਪਹਿਲੀ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਯਾਦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਦਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕੋਈ ਅਸਤਿਤਵ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ।

68. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ, ਸਾਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 194(3) 'ਤੇ ਲੈ ਗਏ ਤਾਂ ਜੋ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਦਾਅਵਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸੇ ਲਈ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੇ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਕਹੇ ਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਅਤੇ ਵੇਲਜ਼ ਵਿੱਚ ਪਾਰੀ ਮਟੀਰੀਆ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੇ। ਅਨੁਚਛੇਦ 194(3) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਹੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਜੋ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

7SUPERSCRIPT ਆਰਮੀ ਸਟਾਫ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਨਾਮ ਮੇਜਰ ਧਰਮ ਪਾਲ ਕੁਕਰੇਤੀ (1985) 2 ਐ

69. ਇਸ ਆਮ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਮਨ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ ਅਨੁਚਿੱਤ 20 (ਜੋ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ) ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਚਿੱਤ 19(1)(ਅ) ਅਤੇ ਅਨੁਚਿੱਤ 21 ਅਧੀਨ ਵੀ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।41SUPERSCRIPT

70. ਸੰਮਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਯਾਚੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਮਨਮਾਨੀ ਰਾਜ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ ਅਨੁਚਿੱਤ 14, 19, ਅਤੇ 21 ਅਧੀਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ MSM ਸ਼ਰਮਾ42 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਿੱਤ 105(3) ਅਤੇ 194(3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਪਲਬਧ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਨੁਚਿੱਤ 19(1)(ਅ) ਅਧੀਨ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਅਨੁਚਿੱਤ 194 ਨੂੰ ਝੁਕਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸ਼੍ਰੀ ਸਾਲਵੇ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਵਿਕਾਸਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਕਾਸਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖੁਰਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੁਚਿੱਤ 19 ਅਧੀਨ ਮੁਫਤ ਬੋਲੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਨੁਚਿੱਤ 14 ਅਤੇ 21 ਨਾਲ ਇੱਕ ਤਿੰਨਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁਣ ਵੱਖਰੇ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਦਾ ਤਰਕ ਸੀ, ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਨੁਚਿੱਤ 19 ਨੂੰ ਤਾਂ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਅਨੁਚਿੱਤ 21 ਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਮਨੇਕਾ ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ43 ਅਤੇ ਆਰ.ਸੀ. ਕੂਪਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ44 ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਨੇਕਾ ਗਾਂਧੀ45 ਦੇ ਪੈਰਾ 6 ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵੱਖ ਵੱਖ ਨਿਆਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਟਰੇਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਾਂ:

41 ਸੇਲਵੀ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. v. ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ (2010) 7 SCC 263; ਕੇ.ਐਸ. ਪੁੱਟਾਸਵਾਮੀ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. v. ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (2017) 10 SCC 1; ਐਕਸਲ ਵੇਅਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (1978) 4 SCC 224. 42 ਸੁਪਰਾ ਨੋਟ 14. 43 (1978) 1 SCC 248. 44 (1970) 2 SCC 298. 45 ਸੁਪਰਾ ਨੋਟ 43.

"6. ਅਸੀਂ ਇਸ ਪੜਾਅ ਤੇ ਅਨੁਚਿੱਤ 21 ਦੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਅਤੇ ਅਨੁਚਿੱਤ 14 ਅਤੇ 19 ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਅੰਤਰਸੰਬੰਧ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਏ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਸਰੀਅਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ

ਏ.ਕੇ. ਗੋਪਾਲਨ ਮਾਮਲੇ [ਏਅਰ 1950 ਐਸਸੀ 27 : 1950 ਐਸਸੀਆਰ 88 : 51 ਕ੍ਰਿ ਐਲਜੇ 1383] ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇੱਕ ਰੋਕਥਾਮਕ ਹਿਰਾਸਤ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਚਿੱਤ 22 ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਅਨੁਚਿੱਤ 21 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਨੁਚਿੱਤ 19 ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ "ਕੁਝ ਅਨੁਚਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਿਰਫ ਨਿਪਟਾਰਾ" ਦੀ ਧਾਰਣਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਾਲੇ ਅਨੁਚਿੱਤ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਚਿੱਤ ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਨੁਚਿੱਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਆਰ.ਸੀ. ਕੂਪਰ ਮਾਮਲੇ [(1970) 2 ਐਸਸੀਸੀ 298 : (1971) 1 ਐਸਸੀਆਰ 512] ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਕਸਰੀਅਤ ਨੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਸਿਰਫ ਰੇ, ਜੇ., ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ, ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਅਕਸਰੀਅਤ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਹੋਲਿਆ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਰੋਕਥਾਮਕ ਹਿਰਾਸਤ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਚਿੱਤ 22 ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ,

71. ਅਸੀਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਲਿਖਤੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅਰਜ਼ੀਦਾਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ: ਇੱਕ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਜੋ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਧੀਨ ਅਨੁਚਛੇਦ 194(3) ਅਤੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰਕ੍ਰਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ 7-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਸੀ ਐਨ. ਰਵੀ ਬਨਾਮ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ46SUPERSCRIPT ਇੱਕ ਸੰਭਾਵਿਤ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਕਾਰਨ ਐਮ.ਐਸ.ਐਮ. ਸ਼ਰਮਾ47SUPERSCRIPT ਅਤੇ ਖਾਸ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ 196448SUPERSCRIPT. ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਐਨ. ਰਵੀ49SUPERSCRIPT ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

72. ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਵੱਲੋਂ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ, ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਵਾਂਗ, ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਰਜ਼ੀਦਾਤਾ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਜੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਨੇ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਭਾਗ ਲਿਆ ਅਤੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪਾਰਦਰਸ਼ਿਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਲਾਈਵ ਬ੍ਰਾਡਕਾਸਟ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ੰਕਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉੱਠ ਸਕਦਾ।

73.ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਉੱਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ੇਅਰਹੋਲਡਰ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਕ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਸੰਮਨ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਫਤਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੰਮਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੁੜ-ਸ਼ਬਦਬੱਧ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਝੁਕਾਅ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ।

74.ਜਿਹੜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਮਨ ਬਾਰੇ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ (ਭਾਵੇਂ ਸੰਮਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ), ਇਹ ਉਰਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਆਪਣੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸੰਮਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਅਕੇਲਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 20 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾ ਹੋਵੇ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੇਲਵੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਾਰਕੋ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਟੈਸਟਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1, ਅਤੇ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 19(1)(ਅ) ਅਤੇ ਨਿਯਮ 174 ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕੇਵਲ ਆਪਰਾਧਿਕ ਜਾਂਚਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾ ਤਾਂ ਆਪਰਾਧਿਕ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਿਆਇਕ। ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ

ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੋ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਗਵਾਹ ਹੈ ਅਤੇ ਘਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਯਮ GNCTD ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕਸਰਤ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 239AA(7) ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਮਾਹਰ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸਿਰਫ ਸੰਮਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 32 ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਨਾ ਪਵੇ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤੀਜਾ ਮੁੱਦਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਨਿਪਟਾਂਗੇ ਉਹ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਮਝ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ 7ਵੀਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸੂਚੀਆਂ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ਾ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਵਿਭਾਜਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

75. ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਦੁਆਰਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਨੂੰ ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਵੱਖਰੇਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 105(4) 'ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ' ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਆਤਮ-ਭੇਦਭਾਵ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 105(2) ਅਧੀਨ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ।

76. ਫਿਰ ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜੋ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣਾ ਬਾਰੇ ਸਨ, ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸੰਦਰਭ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਈਮਾ ਫੇਸੀ ਕੇਸ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸੱਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬੋਲਣ ਲਈ ਸੱਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਸ਼ੇਅਰਹੋਲਡਰ ਹੀ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਇਕਾਈਆਂ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ।[51]SUPERSCRIPT

77. ਅਸੀਂ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸੱਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬੋਲਣ ਲਈ ਸੱਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਵੇਂ ਸੰਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬੋਲਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਉਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਸ਼ੇਅਰਹੋਲਡਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 32 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਉਂ ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਇੰਪਗਨਡ ਸੰਮਨ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦਿਆਂ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਡਾ. ਧਵਨ ਨੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ) ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸੰਮਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

78. ਜਿਆਦਾ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਸੁਝਾਅ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 1 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਕੇਵਲ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 (ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ) ਸਿਰਫ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਜਬਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਨੁਚਛੇਦ ਅਧੀਨ ਨਿੱਜੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ

ਸੁਪਰਾ ਨੋਟ 44; ਬੈਨੇਟ ਕੋਲਮੈਨ & ਓਰਸ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ (1972) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 788; ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਫਾਰੈਸਟ ਅਫਸਰ ਬਨਾਮ ਬਿਸ਼ਵਨਾਥ ਟੀ ਕੋ. ਲਿਮਿਟੇਡ (1981) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 238.

21, ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 21 ਨੂੰ ਖੁਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਪੜ੍ਹਨਾ ਪਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਕੋਲ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।[52]SUPERSCRIPT

79. ਸ਼੍ਰੀ ਸਾਲਵੇ ਦੀ ਦਲੀਲ, ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 14, 19, ਅਤੇ 21 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਤਿੰਨਤਾ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ, ਨੂੰ ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕੁਝ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪੈਰਾਮੀਟਰ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਚਛੇਦ 19 ਸਿਰਫ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਹੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਅਨੁਚਛੇਦ 21 ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ ਅਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1)(ਅ) ਤਬ ਤੱਕ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਨਾ ਜਾਵੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਐਮ.ਐਸ.ਐਮ. ਸ਼ਰਮਾ53SUPERSCRIPT ਅਤੇ ਖਾਸ ਹਵਾਲਾ 1 ਦਾ 1964 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਅਜੇ ਵੀ ਵਧੀਆ ਹੈ। ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਉੱਤੇ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1)(ਅ) ਅਧੀਨ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੋਈ ਆਮ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮੰਗਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਉਸ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ਦੇ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੱਦਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ। ਜੇਕਰ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਵਾਲ ਲਈ, ਉਸ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਐਨ. ਰਵੀ55SUPERSCRIPT ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਹਵਾਲੇ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਉਲੰਘਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵੱਖਰਾ ਹੈ।

80. ਡਾ. ਧਵਨ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦਿਆਂ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਪਰਦਾ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸਲ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਫੇਸਬੁੱਕ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਜੀਤ ਮੋਹਨ। ਸੰਮਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈਣਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮ/ਮਧਿਅ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗੇ ਵਰਗੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ਵਰਗੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਉਤਸ਼ਾਹਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਸੀ। ਸੰਮਨ ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਮਨ ਨੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ: ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਤੇ ਨੋਟਿਸ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਫੇਸਬੁੱਕ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਅਨੁਚਛੇਦ 32 ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1)(ਅ) ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਤੱਕ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1)(ਅ) ਅਧੀਨ ਜਬਰੀ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਰੁੱਧ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਕੁਝ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਹਨ।56

81. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 194(3) ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਭਾਗ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜਾ ਭਾਗ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ 20.06.1979 ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਮੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। 1979 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਨ।57SUPERSCRIPT ਐਮ.ਐਸ.ਐਮ. ਸ਼ਰਮਾ58SUPERSCRIPT ਨੇ ਐਲਾਨਿਆ ਕਿ ਗੁਣੁਪਤੀ ਕੇਸਵਨ ਰੈੱਡੀ59SUPERSCRIPT ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਭਾਗ ਓਬਿਟਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਐਮ.ਐਸ.ਐਮ. ਸ਼ਰਮਾ60SUPERSCRIPT ਅਤੇ ਖਾਸ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ 196461SUPERSCRIPT; ਯਾਨੀ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 19 ਦਾ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 194(3) ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਸਰਤ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਐਮ.ਐਸ.ਐਮ. ਸ਼ਰਮਾ62SUPERSCRIPT ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਭਾਗ ਨੂੰ ਪੈਰਾ 27 ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"...ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 19(1)(ਕ) ਅਤੇ ਆਰਟ. 194(3) ਨੂੰ ਮੇਲ ਖਾਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੇਲ ਖਾਣ ਦਾ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟ. 19(1)(ਕ) ਨੂੰ ਆਰਟ. 194(3) ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰਟ. 31 ਨੂੰ ਆਰਟ. 265 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਰਾਮਜੀਲਾਲ ਬਨਾਮ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਮੋਹਿੰਦਰਗੜ੍ਹ (1) ਅਤੇ ਲਕਸਮਣਪਾ ਹਨੁਮੰਤੱਪਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ (2), ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ

ਆਰਟ. 31(1) ਨੂੰ ਕਰਾਧਾਨ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਵੰਚਿਤੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਚਰਚਾ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਕੇਸ (3) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਰਥੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ, ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਸਹੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਡਾ ਫੈਸਲਾ ਵਿੱਚ

56SUPERSCRIPT ਉੱਪਰ ਨੋਟ 44 ਅਤੇ 51.
57SUPERSCRIPT ਗਣਪਤੀ ਕੇਸਵਨ ਰੈੱਡੀ ਬਨਾਮ ਨਫੀਸੁਲ ਹਸਨ AIR 1954 SC 636 ("ਬਲਿਟਜ਼ ਕੇਸ"); ਉੱਪਰ ਨੋਟ 14 ("ਸਰਚਲਾਈਟ ਕੇਸ"); ਉੱਪਰ ਨੋਟ 12 ("ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੇਸ").
58SUPERSCRIPT ਉੱਪਰ ਨੋਟ 14.
59SUPERSCRIPT ਉੱਪਰ ਨੋਟ 57.
60SUPERSCRIPT ਉੱਪਰ ਨੋਟ 14.
61SUPERSCRIPT ਉੱਪਰ ਨੋਟ 12.
62SUPERSCRIPT ਉੱਪਰ ਨੋਟ 14.

ਗੁੰਪਤੀ ਕੇਸ਼ਵਰਾਮ ਰੈੱਡੀ ਬਨਾਮ ਨਫੀਸੁਲ ਹਸਨ (4), ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਿਆਇਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਮੰਤਵ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ, ਆਰਟ. 19(1)(ਅ) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ, ਜੋ ਆਮ ਹਨ, ਆਰਟ. 19(4) ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅੰਤ ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਅਗੇ ਝੁਕਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਖਾਸ ਹਨ।

82. ਡਾ. ਧਵਨ ਨੇ ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਦੇ ਤਰਕਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 14, 19, & 21 ਨੂੰ ਆਰ. ਸੀ. ਕੂਪਰ63SUPERSCRIPT ਅਤੇ ਮਨੇਕਾ ਗਾਂਧੀ64SUPERSCRIPT ਨੇ ਇੱਕ ਇੱਕਲੈਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਅਸਰ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸੁਤੰਤਰ ਅਸਤਿਤਵ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸੁਤੰਤਰ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹਨ। ਸੋਨੇ ਦਾ ਤਿਕੋਣ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 194(3), ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਪਰ ਆਰਟੀਕਲ 19 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਦਾ ਤਰਕ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਤਿਰੇਕਤਾ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

83. ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ।

84. ਕਹਿਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਐਨ. ਰਵੀ65SUPERSCRIPT ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ।

ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ

85. ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਜਿਆਦਾ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਸੁਭਾਵ ਦਾ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਦੇ ਸੁਝਾਅਾਂ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਅਸੈਂਬਲੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਕਮੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਸ਼ੇ ਸਬੰਧੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸੁਝਾਅ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਬਜਾਏ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਦੇ।

86. ਇਸ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪਹਿਲੂ ਸਨ। ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਲੂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਬੰਧਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ, ਜੋ ਕਿ

ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਲਿਸਟ ਆਈ ਅਧੀਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਅਤੇ ਵਿਨਿਯਮਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਾਰਨ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਭੂਤਕਾਲ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ। ਦੂਜਾ ਪਹਿਲੂ ਉਸ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵੰਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਐਂਟਰੀ 31 (ਸੰਚਾਰ) ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 39ਏ(ਏ)(3)(ਏ) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਲਿਸਟ II ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ 1 ਅਤੇ 2 (ਪਬਲਿਕ ਆਰਡਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ)। ਤੀਜਾ ਪਹਿਲੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਅਨੋਖੀ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚਾ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਸਟ II ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈਆਂ ਸਨ।

87. ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੈ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਫੇਸਬੁੱਕ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਮਧਿਅਸਥ ਸੀ। ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(1)(ਵਾਈ) ਮਧਿਅਸਥਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ:

“2(1). ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਸੰਦਰਭ ਹੋਰਵੀ ਮੰਗਦਾ ਹੋਵੇ,

xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx

[(ਵਾਈ) “ਮਧਿਅਸਥ”, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਟ੍ਰਾਂਸਮਿਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਟੈਲੀਕਾਮ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾ, ਨੈੱਟਵਰਕ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾ, ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾ, ਵੈੱਬ-ਹੋਸਟਿੰਗ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾ, ਖੋਜ ਇੰਜਣ, ਆਨਲਾਈਨ ਭੁਗਤਾਨ ਸਾਈਟਾਂ, ਆਨਲਾਈਨ-ਨਿਲਾਮੀ ਸਾਈਟਾਂ, ਆਨਲਾਈਨ-ਬਾਜ਼ਾਰ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਸਾਈਬਰ ਕੈਫ਼ੇਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ;]”

88. ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਆਰਡਰ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮਧਿਅਸਥਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀ ਸਾਲਵੇ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਰੋਕਣ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਢੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 69ਏ ਦੁਆਰਾ ਢੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

89. ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਣੈ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਯਾ ਸਿੰਘਲ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ.66 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇੱਕ ਧੁੰਦਲਾ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਕਸਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਥਾਨ ਲੈ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ, ਮਾਮਲਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾਇਆ ਗਿਆ ਖੇਤਰ ਸੀ।

90. ਸ਼੍ਰੀ ਸਾਲਵੇ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁੱਦਾ ਸੀ ਕਿ “ਜਨ ਵਿਵਸਥਾ” ਅਤੇ “ਪੁਲਿਸ” ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਨ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਲਿਸਟ I ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਜਾਂ ਜੋ ਲਿਸਟ II ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਉਹ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਹੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਹੁੰਦੀ ਗਈ ਸਮੱਸਿਆ ਜਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਸਨ।

91. ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਜ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ।

92. ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ ਯਤਨ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ "ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦੇ (ਫੇਸਬੁੱਕ ਬਾਰੇ) ਵਿੱਚ ਗਹਿਰਾਈ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ।" ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ, ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਫੇਸਬੁੱਕ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੋਸਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮਗਰੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਇਹ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਹੀ ਦਲੀਲਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਇਸ ਦੇ ਅਗਲੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀ

a ਵਿੱਚ ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੀ ਕਥਿਤ ਭੂਮਿਕਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗੇ;

ਬੀ. ਸਮਾਜਿਕ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਅਸਮਰੱਥਾ/ਅਯੋਗਤਾ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮ (ਫੇਸਬੁੱਕ) ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੀ ਸਮੱਗਰੀ;

c. ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਵਜੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਮੰਗੋ Facebook ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ Facebook ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ।

d. ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ (ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ) ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਓ ਕਿ ਕੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ।

:

93. "ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਘਵਾਦ" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਹੋਏ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਰੁਖ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋ ਕੇ, ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਗਲਤ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸ ਤੱਥਾਂਗਤ ਪਰਿਪ੍ਰੇਕਸ਼ ਵਿੱਚ ਉੱਠਿਆ ਸੀ ਜਿਥੇ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਓਵਰਲੈਪ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਓਵਰਲੈਪ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਘਵਾਦ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਿਰ ਵਜੋਂ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੇ. ਲਕਸ਼ਮੀਨਾਰਾਇਣ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ & ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ) ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ[68]SUPERSCRIPT ਵਿੱਚ ਦੋ ਨਿਆਂਕੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

94. "ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਘਵਾਦ" ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿਆਂਕੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਰਾਜ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ) (2018) ਵਿੱਚ ਜਿਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਪਾਉਣ ਦੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਭਾਵੇਂ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਣ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਉਮੀਦ ਬਾਰ ਬਾਰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹੈ! ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਬਿਆਨ ਪੈਰਾ 119 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:[69]SUPERSCRIPT

"119. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਘਵਾਦ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਗੱਲਬਾਤ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗਣ ਵਿੱਚ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੂਝਬੂਝ, ਸੰਯੁਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਸੱਚੀ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿਖਾ ਕੇ ਹੱਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਘਵਾਦ ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਤਿਆਰੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕਠੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟਕਰਾਅ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸੱਚੀ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਦੋਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸ੍ਰੋਤ ਵਜੋਂ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਸ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੋਵੇਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ

ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਦੀ ਸੋਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਪਰ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਪਰਿਪੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੂਝਬੂਝ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ। ਇਹ ਪਹੁੰਚ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਸੰਵਾਦ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਘਵਾਦ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੋਰ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਖਾਸ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਅਤੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸਮਝਾਂਗੇ।"

95. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸ਼੍ਰੀ ਸਾਲਵੇ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਘਵਾਦ ਦੀ ਅਵਧਾਰਣਾ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੋਵੇਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਦੀ ਸੋਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਘਵਾਦ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਸੀ।

96. ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ, ਕੇ. ਲਕਸ਼ਮੀਨਾਰਾਇਣ70$_{SUPERSCRIPT}$ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਅਸੈਂਬਲੀ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਲਿਸਟ ਆਈ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 74 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਬਾਕੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਮੁਲਗਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਅਤੇ 239AB ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਪੁਡੂਚੇਰੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ ਸਮਰੱਥਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਵਿਸਥਾਰਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (7) ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਸਾਲਵੇ ਨੇ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਯਾਸ ਨੂੰ "ਇੱਕ ਅਣਉਪਲਬਧ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼" ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ।

97. ਪਿਛਲੇ ਸੰਮਨਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸੰਮਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਪਹਿਲੂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੀ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਇੱਕ ਬੈਹਿਸਾਬ ਪਲੈਟਫਾਰਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਸ਼੍ਰੀ ਸਾਲਵੇ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੁਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ ਅਤੇ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਜੋ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਉਹ ਸੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਭਾਜਨ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ ਖਿੱਚੇ ਜਾਣਾ। ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੇ 01.09.2020 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਚਾਰ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਇੱਕ ਸੰਗਠਿਤ ਪ੍ਰਯਾਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਸੱਜੇ-ਪੱਖ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਸੰਵਾਦ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਫੇਸਬੁੱਕ ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸੱਜੇ-ਪੱਖ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਪੂਰਵਾਗ੍ਰਹ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਲਟ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ - ਸਾਂਝਾ ਕਾਰਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪੂਰਵਾਗ੍ਰਹ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਨ ਭਾਵੇਂ ਵੱਖਰੇ ਪਾਸਿਓਂ। ਸ਼੍ਰੀ ਸਾਲਵੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਕਾਰਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨਾ ਪਵੇ, ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਟੇਟ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ) ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ71 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1973 ਪਬਲਿਕ ਆਰਡਰ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਸੰਸਦ 'ਤੇ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਸੈਂਬਲੀ. ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਚੌੜਾ ਐਪਲੀਟਿਊਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਇੰਦਰਾਜ਼, ਜੋ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸੀ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹਨ ਸਿਧਾਂਤ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਸਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਐਂਟਰੀਆਂ ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ. ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਤੋਂ ਜਿਸਨੇ ਦਲੀਲ

ਦਿੱਤੀ ਕਿ pith ਅਤੇ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੌਰਾਨ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਲਈ 'ਲਕਸ਼ਮਣ ਰੇਖਾ'। ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇੱਕ ਤਿਲਕਣ ਢਲਾਨ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ।

98. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਨੇ ਵੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਵਕੀਲ ਦੇ ਖੜੇ ਅਤੇ 'ਡਬਲਸਪੀਕ' ਵਿਚਕਾਰ ਦੇ ਅੰਤਰ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ; ਜੋ ਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਨਵੇਂ ਸਮਨ ਸਿਰਫ ਇਕ ਬਹਾਨਾ ਸੀ ਅਦਾਲਤੀ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਾਂ ਉਮੀਦ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ। ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇਕ ਨੇਕ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਸ਼ੋਰ-ਸ਼ਰਾਬੇ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਜਾਂ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

99. ਮਿਸਟਰ ਦਾਤਾਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 3 ਲਈ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ, ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਦੇ ਖੜ੍ਹੇ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਵਿਧਾਨਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਰਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮੇਅ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਅਤੇ ਕੌਲ ਅਤੇ ਸ਼ਕਧਰ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਤੋਂ ਬਲ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ "ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਣਾਈ ਗਈ ਅਵਜ਼ਾਬਦਾਰੀ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣਾ ਸਦਨ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਹੈ।" (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)।72SUPERSCRIPT ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ "ਸਦਨ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅਵਜ਼ਾਬਦਾਰੀ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣਾ ਖੁਦ ਸਦਨ ਦੀ ਅਵਮਾਨਨਾ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਨਾ ਮੰਨੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ..." (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)।73SUPERSCRIPT ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਮਿਸਾਲਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜਿਆ।74SUPERSCRIPT

100. ਉਸਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਲਿਖਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਮੂਲ ਅਵਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹਨ ਜੋ ਕਿ 7ਵੀਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਅਧੀਨ ਤਿੰਨ ਸੂਚੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਵਿਧਾਨਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।75SUPERSCRIPT

101. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਾਲੀ ਰਾਜ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਘੁੰਮਣ ਅਤੇ ਮੱਛੀ ਮਾਰਨ ਵਾਲੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਆਧਾਰਿਤ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਉੱਤੇ ਕਿ ਰਾਜ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੀ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਾਹਰਵਾਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਚਰਚਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸੀਮਿਤ ਨਾ ਹੋਵੇ।

102. ਮਿਸਟਰ ਦਾਤਾਰ ਨੇ ਫਿਰ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਸੰਘੀ ਸਰਕਾਰੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਗਵਰਨੈਂਸ ਨੂੰ ਵਿਸਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ ਯੂਨਾਈਟਡ ਸਟੇਟਸ ਤੋਂ ਨਿਆਇਕ ਮਿਸਾਲਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜਿਆ। ਕੇਸਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਸੀ।

103. ਵਾਟਕਿਨਜ਼ ਬਨਾਮ ਯੂਨਾਈਟੇਡ ਸਟੇਟਸ76SUPERSCRIPT ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਕੋਈ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਇੱਕ ਵੈਧ ਕੰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।" ਇਸ ਲਈ, ਅਕਾਦਮਿਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਇਹ ਕੇਵਲ "ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਮਤ ਨਹੀਂ।77SUPERSCRIPT ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਇਸ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਆਪਣੇ "ਵੈਧ ਕੰਮਾਂ" ਤਕ ਸੀਮਤ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

104. ਇਸ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਡਾ. ਧਵਨ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਬੈਰੇਨਬਲਾਟ ਬਨਾਮ ਯੂਨਾਈਟੇਡ ਸਟੇਟਸ78SUPERSCRIPT ਅਤੇ ਈਸਲੈਂਡ ਬਨਾਮ ਯੂਨਾਈਟੇਡ ਸਟੇਟਸ ਸਰਵਿਸਮੈਨਜ਼ ਫੰਡ79SUPERSCRIPT ਵਿੱਚ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਿਸਟਰ ਦਾਤਾਰ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਜਿਸ ਪਹਿਲੂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਉਹ ਨਾ ਕੇਵਲ ਉਲਟਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉੱਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਵਾਟਕਿਨਜ਼80SUPERSCRIPT ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

105. ਉਸ ਤੋਂ ਅਗਲਾ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹਾਵਰਡ ਜਾਰਵਿਸ ਟੈਕਸਪੇਅਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਪਾਡਿਲਾ81SUPERSCRIPT ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣ ਵੱਲ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ "ਹਰਾਜ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵਿਤ ਰੂਪ ਨਾਲ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ" ਲਈ ਵਰਤ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ, ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ "ਮੂਲ ਖੇਤਰ" ਉੱਤੇ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਖੋਜ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਵਿਧਾਨਕ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉੱਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।

106. ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਮਿਸਟਰ ਦਾਤਾਰ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA(3)(a) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਲਿਸਟ II ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਛੱਡੇ ਗਏ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਪਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹੇਠ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। "ਸੰਬੰਧਿਤ" ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਨਾਲ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਿਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀ - ਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ, ਨਹੀਂ ਸੀ।* ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਛੱਡੇ ਗਏ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹਾਈਪਰ-ਟੈਕਨੀਕਲ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਅਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਵੀ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਰੇ ਸਹਾਇਕ ਅਤੇ ਅਧੀਨ ਮਾਮਲੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ। ਇਸ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਉਸ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ। ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ "ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ" ਦੀ ਆੜ ਹੇਠ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਸੈਂਬਲੀ ਕੋਲ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੰਗੇ, ਜੇਕਰ ਸੂਚੀ II ਦੀਆਂ ਇੰਦਰਾਜ਼ਾਂ 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

107. ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਮੇਟੀ, ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਸੀ। 02.03.2020 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਬੁਲੇਟਿਨ ਨੇ ਸੁਝਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਲਿਸਟ II ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 1 ਅਤੇ 2 ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ "ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਸਾਂਪ੍ਰਦਾਇਕ ਦੰਗਿਆਂ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ..." ਕਹਿ ਕੇ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਅਸਥਿਰਤਾ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਮਤਲਬ ਰੱਖਦੀ ਸੀ। "ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਂਪ੍ਰਦਾਇਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗੀ। ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਸੰਮਨ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮਰੱਥਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੰਮਨ ਬਿਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ ਅਵੈਧ ਹੋਣਗੇ।

108. ਕਿਉਂਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੰਘਵਾਦ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣਾ, ਇਹ ਸੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਰਿਲਾਇੰਸ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬੇਦਖਲੀ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਲਈ ਸੂਚੀ III ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 1 ਅਤੇ 2 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ 239AA(3)(a)। ਸੰਬੰਧਿਤ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

"ਸੂਚੀ III - ਸਮਕਾਲੀ ਸੂਚੀ

1. ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਪਰ ਲਿਸਟ I ਜਾਂ ਲਿਸਟ II ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਨੈਸੈਨਾ, ਫੌਜ ਜਾਂ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਜਾਂ ਸੰਘ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਸ਼ਸਤ੍ਰ ਸੇਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਵਲ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਮਦਦ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ।

2. ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵੇਲੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ।

109. ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਸਮੁਦਾਇਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ, ਜੇਕਰ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

110. ਮਿਸਟਰ ਦਾਤਾਰ ਨੇ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੂਚੀ III ਦੀ ਐਂਟਰੀ 45, ਜੋ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੂੰ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਵਿਵਸਥਾ, ਪੁਲਿਸ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਜਾਂ ਸੰਚਾਰ ਨਾਲ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵੈਧ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਘਵਾਦ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਸਟਰ ਦਾਤਾਰ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਰਾਜ (ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ) ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ83SUPERSCRIPT ਜਿਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੋਵੇਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਦੀ ਸੋਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

111. ਮਿਸਟਰ ਦਾਤਾਰ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਵਾਪਰਿਆ ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੀ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜੋ ਸਾਂਪ੍ਰਦਾਇਕ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਉੱਠਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਣਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਅਸੈਂਬਲੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਾਂਚ ਅਧੀਨ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਭਾਗ ਲੈਣ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਇਨਕਾਰ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ।

112. ਮਿਸਟਰ ਦਾਤਾਰ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਥ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਸੰਬੰਧਤ ਨਿਯਮਨ ਤੰਤਰ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਤੱਕ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਜ ਸੂਚੀ I, ਐਂਟਰੀ 31 ਅਧੀਨ "ਹੋਰ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਰ" ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਚੂੰਕਿ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਉੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 46(1) ਅਧੀਨ, ਅਸੈਂਬਲੀ ਮਧਿਆਸਥਾਂ/ਹੋਰ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਹ

113. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 79 'ਤੇ ਅਗਲਾ ਮੋੜ ਲਿਆ ਜੋ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਸਥਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

114. ਮਿਸਟਰ ਦਾਤਾਰ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਚੋਲੀ ਵਜੋਂ ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਹੋਸਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੌਰ 'ਤੇ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣੇ

ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਮੱਦੇ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਤੋਂ ਮਨਾਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਰਨ ਤੋਂ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਚੋਲੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈ/ਹੋਸਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੀਜੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਡਾਟਾ/ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਫੇਸਬੁੱਕ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਸੁਨੇਹੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵ੍ਹਟਸਐਪ, ਸਿਗਨਲ, ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਤਾਂ ਅੰਤ ਤੋਂ ਅੰਤ ਤੱਕ ਇੰਕ੍ਰਿਪਟਡ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਚੋਲੀ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹੋਸਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੀਜੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 79 ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਇੱਕੋ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚੋਲੀਆਂ ਵਲੋਂ ਉਚਿਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਬਰਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਟਰਾਂਸਮਿਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਵਿਚੋਲੀ ਖਿਲਾਫ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੇ ਤਰੀਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।85SUPERSCRIPT ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਵੇਂ ਸਮਨਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਵਹੀ ਸੀ।

115. ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ, 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਮੀਕਰਨ "ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ" ਨੂੰ "ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ" ਦੇ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਕਰੋ ਸਾਬਕਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਮਿਆਦ ਸੀ. ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਕੋਲ ਵਿਆਪਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ, 86 ਅਰਥਾਤ ਖੇਤਰ ਜੋ ਕਿ ਨਹੀਂ ਹਨ ਵਿਧਾਨਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ। ਕਲਪਨਾ ਮਹਿਤਾ ਤੋਂ ਸਬੰਧਤ ਪੈਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

“335. ਰਾਜ ਸਭਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਟਲੈਂਡ ਨੇ ‘ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਇਤਿਹਾਸ’ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਿਆਂ ਹੋਏ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ:

"...ਫਿਰ, ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਸਦਨ ਹੁਣ ਇੱਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵਰਤਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜੇ ਕੁਝ ਜਨਤਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਉੱਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸੱਦਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਗਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਵਮਾਨਨਾ ਲਈ ਬੰਦੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੰਸਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

116. ਇਹ ਇੱਕ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਅਗਾਂਹ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਰਤਣ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ।

117. ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਚੁਣਿੰਦਾ ਅੰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਅਰਥ ਦੇਣ ਲਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸਿਰਫ ਸਿਫਾਰਸ਼ੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਅਤੇ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਵਿਵਿਧ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਘੀ ਇਕਾਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਲਈ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦਾ ਖੇਤਰ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਸੰਘੀ ਇਕਾਈ ਦੀ ਵਿਧਾਨਸਭਾ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਨਾਲ ਸਹਿਜ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀ II ਅਤੇ ਸੂਚੀ III ਦੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਕਈ ਖੇਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਭਾਈਚਾਰਾ" ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਮੁੱਲ ਹੈ ਜੋ, ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਾਂਗ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ

ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ "ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਐਂਟਰੀ 39 ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਸੂਬੇ ਦੀ ਵਿਧਾਨਸਭਾ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅੱਗੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਅਭਿੰਨ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸੂਚੀ III ਦੀ ਐਂਟਰੀ 45 ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ ਸੂਚੀ II ਜਾਂ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਅਤੇ ਅੰਕੜਾਸ਼ਾਸਤਰ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਸਮੂਚੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ।

118. ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਬਾਰੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਨਿਆਇਕ ਐਲਾਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ: (i) ਈਸਟਲੈਂਡ ਬਨਾਮ ਦ ਯੂਨਾਈਟਡ ਸਟੇਟਸ ਸਰਵਿਸਮੈਨ'ਜ਼ ਫੰਡ87$_{SUPERSCRIPT}$, (ii) ਵਾਟਕਿਨਸ ਬਨਾਮ ਯੂਨਾਈਟਡ ਸਟੇਟਸ88$_{SUPERSCRIPT}$ ਅਤੇ (iii) ਬੈਰੇਨਬਲਾਟ ਬਨਾਮ ਯੂਨਾਈਟਡ ਸਟੇਟਸ89$_{SUPERSCRIPT}$. ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸਾਂਝੀ ਗੱਲ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਨਿਹਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾ ਬਿਨਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜਾਂ ਬਦਲਣ ਲਈ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਥਿਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸਬਪੀਨਾਜ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਹਾਊਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ: “ਜਾਂਚ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਅਭਿੰਨ ਅੰਗ ਨਾ ਮੰਨਣਾ ਸਪੀਚ ਜਾਂ ਡਿਬੇਟ ਕਲਾਜ਼ ਦੀ ਕੰਜੂਸੀ ਪੜ੍ਹਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਦੀ ਉਪੇਕਸ਼ਾ ਹੈ।”90$_{SUPERSCRIPT}$

119. ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀ ਨਤੀਜਾ ਆਵੇਗਾ ਇਸ ਨਾਲ ਵੀ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: “ਨਾ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।”91$_{SUPERSCRIPT}$ ਅਜਿਹਾ ਜਾਂਚ ਕਾਰਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਖੋਜਕਾਰ ਕੁਝ “ਅੰਨ੍ਹੇ ਰਸਤਿਆਂ” ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਉਤਪਾਦਕ ਉਦਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ “ਵੈਧ ਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕੋਈ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਅੰਤ ਨਤੀਜਾ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।”92$_{SUPERSCRIPT}$

120. ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਬਾਰੇ, ਜੋ ਯੂ.ਐਸ. ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਤੱਥਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ “ਲਗਾਤਾਰ ਫਰਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਬਪੀਨਾਜ਼ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ, ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਗਰਿਮਾ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣਾ ਹੈ।”93$_{SUPERSCRIPT}$

121. ਸਿੱਖਿਆਗਤ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਪਹਲੂ ਬਾਰੇ, ਜੋ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਪਰ ਇਹ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, “ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਆਗਤ ਸੰਸਥਾ ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਰਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪਨਾਹਗਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਧਾਨਕ ਖੇਤਰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਕਿਸੇ ਦੀਵਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।"94

122. ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਇਹ ਅਨੁਚਿਤ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਸਰਤ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਨਿਯਮ ਜੋ ਦਾਇਰਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਮੰਗਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਾਹਰੀ ਐਂਟਰੀਜ਼ ਬਾਰੇ ਦਲੀਲ ਨੂੰ "ਧੁੰਆਂਧਾਰ ਪਰਦਾ" ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਐਂਟਰੀਜ਼ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਦਾਵੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਬਾਹਰੂ ਨੂੰ ਸੰਕੀਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।95$_{SUPERSCRIPT}$

123. ਡਾ. ਧਵਨ ਨੇ ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਵਾਂਗ ਹੀ ਦਲੀਲ ਦੀ ਰੇਖਾ ਅਪਣਾਈ, ਉਹੀ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਵਾਟਕਿਨਸ96$_{SUPERSCRIPT}$ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਵਾਰੇਨ ਦੀ ਮੈਕਾਰਥੀਵਾਦ

ਦੇ 1950 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਨਿੰਦਾ ਦੇ ਉਦਗਾਰਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਤਬ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਦੇ ਅਗਲੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਸੋਧ ਦੀ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯੂ.ਐਸ. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਬਜਾਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰੇ।98SUPERSCRIPT ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ, ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਸੱਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਵੀਂ ਸੋਧ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦੇਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ।

124. ਡਾ. ਧਵਨ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਕੈਨਵਾਸ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਹਰ ਪਹਲੂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਪੁਲਿਸ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਜਨ ਵਿਵਸਥਾ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦਲੀਲ ਚਾਰ ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ: (i) ਐਂਟਰੀਜ਼ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਵਿਆਖਿਆ; (ii) ਰੈਗਬੈਗ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿਕੋਣ; (iii) ਲਿਸਟ III ਦੀ ਐਂਟਰੀ 45 ਅਧੀਨ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਦਾਇਰਾ; ਅਤੇ (iv) ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਡਾ. ਧਵਨ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸੀ ਕਿ ਸਾਂਝੀ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਜਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸੀਮਿਤ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ। ਫਰਵਰੀ, 2020 ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਨ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਸਾਂਝੀ ਅਸਦਭਾਵਨਾ ਦਾ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਵਪਾਰ, ਆਵਾਜਾਈ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਨ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਤੇ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਅਸਰ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਪੁਲਿਸ ਹੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੇ ਇਕੱਲੇ ਰਖਵਾਲੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਨਾਲ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਹਿਲੇ ਕਦਮ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਤਣਾਅ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰ ਸਕੇ। ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਕੈਨਵਾਸ 'ਤੇ, ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਗੈਰ-ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਅੱਗੇ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾ ਹੋਣ ਦੁਆਰਾ ਬਚ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਦਿੱਖ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਿਸਟਮ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ ਹਾਸੋਹੀਣੀ ਕਾਰਵਾਈ. ਇੱਕਸੁਰਤਾਪੂਰਣ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨਿਕ ਇੰਦਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੌੜਾ ਐਪਲੀਟਿਊਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਹ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇੰਦਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਜੋ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਓਵਰਲੈਪ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਿੱਧੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।99

]

125. ਡਾ. ਧਵਨ ਨੇ ਰੈਗਬੈਗ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ਼ਨ ਸੀ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਦੇ ਜੁਰਿਸਪ੍ਰੂਡੈਂਸ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰੈਗਬੈਗ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੇ ਸੁਝਾਇਆ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਐਂਟਰੀ ਨਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਬਲਕਿ ਇਸਨੂੰ 7ਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਕਈ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਈ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੀ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਕੁਝ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਜੋ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਵਣਜ। ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਾਂਝ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਸੀ ਜੋ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਆਰਡਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਦਾਹਰਣ ਲਿਸਟ II ਅਤੇ ਲਿਸਟ III ਤੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਲਿਸਟ II ਅਤੇ ਲਿਸਟ III ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸੇ ਜੋ ਕਿ 7ਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

6. ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਫਾਈ; ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ।
7. ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਲਈ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾਵਾਂ।

10. ਦਫਨਾਉਣ ਅਤੇ ਦਫਨਾਉਣ ਦੇ ਸਥਾਨ; ਸਸਕਾਰ ਅਤੇ ਸਸਕਾਰ ਦੇ ਸਥਾਨ।

12. ਪੁਸਤਕਾਲੇ, ਅਜਾਇਬਘਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਜਾਂ ਵਿੱਤ ਪੋਸ਼ਿਤ ਹੋਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਸਥਾਨ;

ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਮਾਰਕ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ।

13. ਸੰਚਾਰ, ਭਾਵ, ਸੜਕਾਂ, ਪੁਲਾਂ, ਫੇਰੀਆਂ, ਅਤੇ ਲਿਸਟ I ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਸਾਧਨ; ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੀਆਂ ਟਰਾਮਵੇਅਾਂ; ਰੋਪਵੇਅਾਂ; ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਲ ਮਾਰਗ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਜੋ ਲਿਸਟ I ਅਤੇ ਲਿਸਟ III ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਹੈ; ਮਕੈਨੀਕਲ ਤੌਰ ਤੇ ਚਾਲਿਤ ਵਾਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਾਹਨ।

17. ਪਾਣੀ, ਭਾਵ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ, ਸਿੰਚਾਈ ਅਤੇ ਨਹਿਰਾਂ, ਨਿਕਾਸੀ ਅਤੇ ਬੰਨ੍ਹਾਂ, ਪਾਣੀ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜੋ ਲਿਸਟ I ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ 56 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਹੈ।

22. ਲਿਸਟ I ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ 34 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਵਾਰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ; ਬੋਝਿਲ ਅਤੇ ਜੱਕੜੇ ਗਏ ਅਸਟੇਟ।

24. ਉਦਯੋਗ ਜੋ ਲਿਸਟ I ਦੇ [ਪ੍ਰਵੇਸ਼ 7 ਅਤੇ 52] ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਹਨ।

26. ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਵਣਜ ਜੋ ਲਿਸਟ III ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ 33 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਹਨ।

27. ਸਮਾਨਾਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ, ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਵੰਡ ਜੋ ਲਿਸਟ III ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ 33 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਹਨ।

28. ਬਾਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਮੇਲੇ।

32. ਲਿਸਟ I ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ, ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦਾ ਸੰਗਠਨ, ਨਿਯਮਨ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤੀ; ਅਸੰਗਠਿਤ ਵਪਾਰਕ, ਸਾਹਿਤਕ, ਵਿਗਿਆਨਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਘਾਂ; ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ।

35. ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵੇਸਟ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕੰਮ, ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤਾਂ।

37. ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਚੋਣਾਂ।

39. ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ, ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਪਰਿਸ਼ਦ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ; ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅੱਗੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ।

65. ਸਭ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸ਼ਤਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ।"

"ਸੂਚੀ III—ਸਮਾਨ ਸੂਚੀ

1. ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਪਰ ਸੂਚੀ I ਜਾਂ ਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਨੈਸੈਨਿਕ, ਫੌਜੀ ਜਾਂ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਜਾਂ ਸੰਘ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਸਸ਼ਸਤਰ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਸਿਵਲ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਮਦਦ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ।

3. ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਜਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ, ਜਾਂ ਸਮੁਦਾਇਕ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਪਲਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਰੋਕਥਾਮਕ ਹਿਰਾਸਤ; ਅਜਿਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ।

8. ਕਾਰਵਾਈ ਯੋਗ ਗਲਤੀਆਂ।

12. ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਸਹੁੰ; ਕਾਨੂੰਨਾਂ, ਜਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ, ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ।

15. ਆਵਾਰਾਗਰਦੀ; ਖਾਨਾਬਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਘੁੰਮੰਤੂ ਕਬੀਲੇ।

16. ਪਾਗਲਪਨ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਘਾਟ, ਪਾਗਲਾਂ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਘਾਟੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਜਾਂ ਸਵਾਗਤ ਲਈ ਸਥਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

20. ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ।

23. ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਬੀਮਾ; ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ।

25. ਸਿੱਖਿਆ, ਤਕਨੀਕੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਮੈਡੀਕਲ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਸੂਚੀ I ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 63, 64, 65 ਅਤੇ 66 ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ; ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੀ ਵੋਕੇਸ਼ਨਲ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ।

28. ਚੈਰਿਟੀਜ਼ ਅਤੇ ਚੈਰਿਟੇਬਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਚੈਰਿਟੇਬਲ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਚੰਦਾਵਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ।

33. ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਵਣਜ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ, ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਵੰਡ ਦੇ,—

(ਅ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਉਤਪਾਦ ਜਿਥੇ ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਉਦਯੋਗ ਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਰਾਹੀਂ ਉਚਿਤ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਕਿਸਮ ਦੇ ਆਯਾਤਿਤ ਮਾਲ;

(ਬੀ) ਖਾਦ ਪਦਾਰਥ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਣ ਯੋਗ ਤੇਲ ਬੀਜ ਅਤੇ ਤੇਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ;

(ਸੀ) ਪਸ਼ੂ ਚਾਰਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਇਲਕੇਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਪਦਾਰਥ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ;

(ਡੀ) ਕੱਚਾ ਕਪਾਹ, ਚਾਹੇ ਗਿੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਜਾਂ ਅਣ-ਗਿੰਨਿਆ, ਅਤੇ ਕਪਾਹ ਦਾ ਬੀਜ; ਅਤੇ

(ਈ) ਕੱਚਾ ਜੂਟ।

38. ਬਿਜਲੀ।

39. ਅਖ਼ਬਾਰ, ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਛਪਾਈ ਪ੍ਰੈਸ।

40. ਪੁਰਾਤਤਵ ਸਥਲ ਅਤੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ ਜੋ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

45. ਸੂਚੀ II ਜਾਂ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਅੰਕੜੇ।

126. ਡਾ. ਧਵਨ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਗੈਰ-ਭੇਦਭਾਵ ਨੂੰ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰੋਕਥਾਮਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਾਂਸਕ੍ਰਿਤਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਰਿਮਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਵਿਧ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਯਾਨੀ ਅਨੁਚਛੇਦ 14, 15, 16, 17, 21, 25 ਤੋਂ 30, 39ਏ, 39(ਬੀ), 40, 41, 46 ਅਤੇ 47. ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ

ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਹਨ। ਡਾ. ਧਵਨ ਨੇ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ 45 'ਤੇ ਖਾਸ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਖੜ੍ਹੀ ਐਂਟਰੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚੌੜਾਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।101SUPERSCRIPT ਇਹ ਐਂਟਰੀ ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਲਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਵਲ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ – ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਧਾਉਣਾ। ਹੋਰ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਐਂਟਰੀ 39 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਡਾ. ਧਵਨ ਨੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਐਂਟਰੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪੜ੍ਹਨ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ "ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਲਾਗੂਕਰਨ" ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ।

127. ਡਾ. ਧਵਨ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਧਾਗਾ ਸੀ, ਉਹ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਕੇਵਲ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਹੀਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਢਹਿ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।102

128. ਉਪਰੋਕਤ ਚਾਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਡਾ. ਧਵਨ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸਾਲਵੇ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧਾਨਿਕ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਡਾ. ਧਵਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਕਿ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ "ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਘਵਾਦ" ਦਾ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਨੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਈ) ਵਿੱਚ "ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਅਤੇ 69 ਵਰਗੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਕੇਂਦਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾਇਆ ਗਿਆ ਕਹਿਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਇੱਕ ਸਾਧਾਰਣ ਸੰਮਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਨੇ ਯਾਚੀ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿੱਥੇ ਸਜ਼ਾਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਾਲੀ ਕਸਰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਘਵਾਦ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਲਈ ਸੀਮਿਤ ਸੀ।

129. ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਘਵਾਦ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਦਾ ਸ੍ਰੋਤ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਕਹਿਣਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਚਾਰ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਸੀ ਜੋ ਸੰਘਵਾਦ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਆਮ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕਠੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਰਾਜ ਸਹਿਯੋਗੀ ਜਾਂ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਘਵਾਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਸਤਿਤਵ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ।103SUPERSCRIPT ਇਹ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਅਨੋਖੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਚਕਾਰ ਖਿੱਚਤਾਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਡੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਾਂਝ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਇੱਕ ਸਮਨਵਿਤ ਯਤਨ ਦੁਆਰਾ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਦੋ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਇੱਕ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਹੋਣ ਦਾ ਗਵਾਹ ਸੀ।

130. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਾ. ਧਵਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤੀ ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਜੋ:

(ਏ) ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸੰਮੇਲਨ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਸੰਕਲਪ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਰੋਤ ਹਨ;

(ਬੀ) ਅਧੀਨ ਸਿਧਾਂਤ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਮੌਲਿਕ ਹਨ;

(ਸੀ) ਇੱਕ ਸਿਫਾਰਸ਼ੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅੰਗ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਗਾਊ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਣ।

(ਡੀ) ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸਨੂੰ ਬਿਨਾਂ

ਦੰਡਾਤਮਕ ਪਰਿਣਾਮਾਂ ਦੇ ਸੱਦਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਲੇਜਿਜ਼ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਸੰਸਦ/ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਹਰੇਕ ਸੱਦਣ ਦਾ ਇਹ ਇੱਕ ਰੁਟੀਨ ਹਿੱਸਾ ਸੀ, ਸਿਰਫ ਸੰਸਦ/ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਸੀ।

13.1. ਸ੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਉੱਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਤਰਕ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰੁਖਾਂ ਵਿੱਚ ਟਕਰਾਅ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ - ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਉਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ ਸੱਦਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ, ਪਰ ਇੱਕ ਫਰਕ ਉਸ ਦੇ ਤਰਕ ਕਾਰਨ ਆਇਆ ਕਿ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤੱਥਾਕਥਿਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸੱਦਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 212 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

“212. ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। –

(1) ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਚੁਕਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(2) ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਦੀ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਵਰਤਣ ਸਬੰਧੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।”

13.2. ਉਸ ਦਾ ਤਰਕ ਸੀ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਸਦ/ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ/ਅੰਦਰੂਨੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੁਦੀਸ਼ੀਅਲ ਰਿਵਿਊ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਕੀਰਣ ਦਾਇਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀ ਘਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਕੱਠ ਉੱਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਤਰਕ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ, ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਪਚਾਪ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ [ਸੰਜੇ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ "ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ" ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵਰਗੀਕ□ਤ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਇੱਕ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਖੇਤਰ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਬਾਹਰਲਾ ਖੇਤਰ ਵੀ ਸੀ।

133. ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸੇ ਸਮੇਂ (ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਪਹਿਲੂ ਉੱਠਦਾ ਹੈ) ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਪੂਰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਲਿਖਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਿਤ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੇ 7ਵੀਂ ਸ਼ੈਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਆਲੋਟ ਕੀਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ।104SUPERSCRIPT

134. ਸੀਖਿਆ ਸਾਲੀਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਅਨੋਖੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਵੱਡੀ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂ ਕੀਤਾ ਜੋ ਅਨਿਵਾਰਿਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣਗੇ। ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਵਿਸ਼ੇ ਵਸਤੂ ਵਿੱਚ ਵਿਚੋਲਣਾ ਇੱਕ ਰੰਗੀਨ ਕਸਰਤ ਦਾ ਕੰਮ ਹੋਵੇਗਾ। "ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ" ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਰੰਗੀਨ ਕਸਰਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਮਨਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਕਮੇਟੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਨਿਪਟ ਰਹੀ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਚਕਾਰ ਦਿੱਲੀ ਸਬੰਧੀ ਜੰਗ

ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਨਿਆਂਕਾਰੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਕੋਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਡੇਟ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਅਨੋਖੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇਪਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ।105SUPERSCRIPT

135. ਮੂਲ ਅਤੇ ਸਾਰ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮਾਮਲਾ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ ਤਾਂ ਸੂਚੀ II ਅਤੇ ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।106SUPERSCRIPT

136. ਸੀਖਿਆ ਸਾਲੀਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ, ਇਹ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕਿ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਾਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਆਮ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇਪਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਵੇਗਾ।107 ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਆਮ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ "ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼" ਅਤੇ "ਪੁਲਿਸ" ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 73 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਇਕੱਲੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਸੀ। ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਓਵਰਰੀਚਿੰਗ ਸੰਵਿਧਾਨ.

137. ਸਹਿਯੋਗੀ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੰਘਵਾਦ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸੰਮਨ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੈਂਬਲੀ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਕੋਈ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਬਚਾਅ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਵਿਚਾਰ ਸੀ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਮਿਸਟਰ ਮੇਹਤਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਚਾਅ ਰਣਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਤੇ, ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੂੰ ਚੀਫ ਆਫ ਡਿਫੈਂਸ ਸਟਾਫ (ਸੀ.ਡੀ.ਐਸ.) ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਹਿਯੋਗੀ/ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੰਘਵਾਦ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਓਵਰਰੀਚ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ - ਇਸ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ ਲੜਾਕੂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਸੰਘਵਾਦ ਹੋਵੇਗਾ।

138. ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ 'ਤੇ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੱਕ ਮਧਿਅਕਾਰੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ "ਸੰਚਾਰ" ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਲਿਸਟ ਆਈ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 31 ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਮਧਿਅਕਾਰੀਆਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਖੇਤਰ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਕੋਈ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਲਿਸਟ II ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 1 & 2 ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਅਤੇ ਲਿਸਟ ਆਈ ਦੀ ਐਂਟਰੀ 31 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਖੇਤਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਅਸੈਂਬਲੀ ਲਈ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।108SUPERSCRIPT

139. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ 'ਤੇ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ "ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ/ਆਨਲਾਈਨ ਨਿਊਜ਼ ਮੀਡੀਆ ਪਲੈਟਫਾਰਮਾਂ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਸਮੇਤ ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਪਹਲੂ 'ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੀ

107SUPERSCRIPT ਉੱਪਰ ਨੋਟ 84.

108SUPERSCRIPT ਆਈ.ਟੀ.ਸੀ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ 1985 ਸੁਪ. ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 476 ਪੈਰਾ 17, 32; ਹੋਏਚਸਟ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (1983) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 45 ਪੈਰਾ 51; ਆਫਸ਼ੋਰ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਬੈਂਗਲੋਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ (2011) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 139 ਪੈਰਾ 102.

109SUPERSCRIPT ਉੱਪਰ ਨੋਟ 46.

ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਖੇਤਰ [ਸੰਜੇ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਡਿਜੀਟਲ ਸਪੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ।" ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ 20.08.2020 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਂ ਅਤੇ ਉੱਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 02.09.2020 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਉੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

140. ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਉੱਤੇ, ਇੱਕ ਖੇਤਰ ਜੋ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮ ਵੀ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਆਈ.ਟੀ. (ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬਲਾਕਿੰਗ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪਬਲਿਕ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚ) ਨਿਯਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਆਨਲਾਈਨ ਮਧਿਅਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਬਲਾਕਿੰਗ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਐਸਾ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਿਸਟ I ਦੀ ਐਂਟਰੀ 31 ਅਧੀਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ "ਹੋਰ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਰ" ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਕਾਰੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਨ। ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 69A ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਬਲਾਕਿੰਗ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੀ ਭਾਸ਼ਣ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

141. ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਆਰਡਰ, ਜਨਤਕ ਆਰਡਰ, ਅਤੇ ਆਨਲਾਈਨ ਮਧਿਅਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਉੱਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੀ ਭਾਸ਼ਣ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਮੇਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਅਸੈਂਬਲੀ ਕੋਲ ਵਿਧਾਨਕ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਸਮਨ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਕਵਾਇਦ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੀ।

142. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਐਨ. ਰਵੀ109$_{SUPERSCRIPT}$ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ, ਅਰਥਾਤ, ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅੰਤਰਕ੍ਰਿਆ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ 7-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਲੰਬਿਤ ਸੀ।

ਹਾਲੀਆ ਵਿਕਾਸ:

A. ਮਧਿਅਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ:

143. ਕੋਵਿਡ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਤੇਜ਼-ਰਫਤਾਰ ਵਿਕਾਸ ਹੋਏ ਹਨ। ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਐਲਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਦਾ ਅੰਤਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਕਾਸਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਯੂਕੇ ਕਾਮਨਜ਼ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜਿਜ਼ ਕਮੇਟੀ ਨੇ 03.05.2021 ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਕਾਗਜ਼ਾਤਾਂ, ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਉੱਚ-ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ, ਜਾਂ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਇਨਕਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜਿਜ਼ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇੱਕ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਮੇਟੀਆਂ (ਗਵਾਹਾਂ) ਬਿੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਸਮਨ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾ ਹੋਣ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਜਬ ਬਹਾਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੁਹੱਈਆ ਨਾ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਨਵੇਂ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪਲੈਟਫਾਰਮਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਰਮ ਖੋਜ ਦੇਖੀ ਹੈ। ਯੂ.ਐਸ. ਹਾਉਸ ਆਫ ਰਿਪ੍ਰੈਜੈਂਟੇਟਿਵਜ਼ ਦੀ ਹਾਉਸ ਐਨਰਜੀ ਅਤੇ ਕਾਮਰਸ ਕਮੇਟੀ ਨੇ 25.03.2021 ਨੂੰ ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੇ ਸੀਈਓ ਮਾਰਕ ਜ਼ੁਕਰਬਰਗ, ਗੂਗਲ ਦੇ ਸੀਈਓ ਸੁੰਦਰ ਪਿਚਾਈ, ਅਤੇ ਟਵਿੱਟਰ ਦੇ ਸੀਈਓ ਜੈਕ ਡੋਰਸੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ। ਹਾਉਸ ਕਮੇਟੀ

ਨੇ ਕੋਵਿਡ-19 ਵੈਕਸੀਨਾਂ ਬਾਰੇ ਝੂਠੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੈਟਫਾਰਮਾਂ ਉੱਤੇ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਕਥਿਤ ਚੋਣ ਧੋਖਾਧੜੀ ਬਾਰੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ।11SUPERSCRIPT ਪਿਛੋਕੜ ਸੀ 2021 ਵਿੱਚ ਯੂ.ਐਸ. ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟਲ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੈਪੀਟਲ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਘਟਨਾ।ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਫਰੈਂਕ ਪੈਲੋਨ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿ, "ਬਹੁਤ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ, ਬਿਗ ਟੈਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਨਲਾਈਨ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਝੂਠੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਬੜ੍ਹਾਵਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਲਿਜਾਣ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਦਯੋਗਿਕ ਆਤਮ-ਨਿਯਮਨ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।"12SUPERSCRIPT ਦੋ ਹੋਰ ਉਪ-ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨਾਂ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, "ਸਾਨੂੰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੋਟ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰੇਰਣਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।"13SUPERSCRIPT ਰਿਪਬਲਿਕਨਾਂ ਅਤੇ ਡੈਮੋਕ੍ਰੈਟਸ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਭਾਜਨ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੈਟਫਾਰਮਾਂ ਉੱਤੇ ਰੂੱਧਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਨੇ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨਫਰਤ ਭਰੀ ਬੋਲੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੇ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਉੱਤੇ ਅਸਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਲਜੀਬੀਟੀਕਿ+ ਭਾਈਚਾਰਾ, ਕਾਲਾ ਭਾਈਚਾਰਾ, ਏਸ਼ੀਅਨ ਅਮਰੀਕੀ, ਅਤੇ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕੀ।

ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵਿਕਾਸ ਜਾਂਚ ਲਈ ਉਚਿਤ ਹਨ

10SUPERSCRIPT ਅਲੈਕਜ਼ੈਂਡਰ ਹੋਰਨ, ਕੀ ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ?, ਪ੍ਰੋਸਪੈਕਟ ਮੈਗਜ਼ੀਨ (07/05/2021), ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਹੈ: https://www.prospectmagazine.co.uk/politics/should-select-committees-be-able-to-compel-attendance.

11SUPERSCRIPT ਲੈਰੇਨ ਫਾਈਨਰ, ਫੇਸਬੁੱਕ, ਗੂਗਲ ਅਤੇ ਟਵਿੱਟਰ ਦੇ ਸੀਈਓ ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੇਸ਼ੀ ਕਰਨਗੇ, ਸੀਐਨਬੀਸੀ (18/02/2021),ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਹੈ: https://www.cnbc.com/2021/02/18/facebook-google-twitter-ceos-to-testify-before-congress-in-march.html.

12SUPERSCRIPT ਹਾਉਸ ਕਮੇਟੀ ਆਨ ਐਨਰਜੀ ਅਤੇ ਕਾਮਰਸ, ਪ੍ਰੈਸ ਰਿਲੀਜ਼, ਈ&ਸੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਨਲਾਈਨ ਪਲੈਟਫਾਰਮਾਂ ਉੱਤੇ ਫੈਲੇ ਮਿਸਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਡਿਸਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਟੈਕ ਸੀਈਓਜ਼ ਨਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, (18/02/2021), ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਹੈ: https://energycommerce.house.gov/newsroom/press-releases/ec-committee-announces-hearing-with-tech-ceos-on-the-misinformation-and.

13SUPERSCRIPT ਉੱਪਰੋਕਤ.

ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰਕ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਿ ਉਹ ਵਿਭਾਜਿਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮਾਹੌਲ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ।

144. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ, 2020 ਤੋਂ, ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਡਾਟਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਿੱਲ, 2019 ਨੂੰ ਡਾਟਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਰਹੀ ਹੈ।114SUPERSCRIPT ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਨਵੰਬਰ, 2020 ਵਿੱਚ ਟੈਲੀਕਾਮ ਆਪਰੇਟਰਾਂ ਜਿਓ ਅਤੇ ਏਅਰਟੈਲ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਐਗਰੀਗੇਟਰਾਂ ਓਲਾ ਅਤੇ ਉਬਰ ਨੂੰ ਵੀ। ਗੂਗਲ, ਪੇਟੀਐਮ, ਫੇਸਬੁੱਕ, ਟਵਿੱਟਰ ਅਤੇ ਅਮੇਜ਼ਨ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ115SUPERSCRIPT ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਅੰਤਿਮ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

145. ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਇਹ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ (ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਮੀਡੀਆ ਨੈਤਿਕ ਕੋਡ) ਨਿਯਮ, 2021 ਨੂੰ 25.02.2021116SUPERSCRIPT ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ,

ਫੈਸਲਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਦੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਬਾਅਦ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਵਿਧ ਦੇਖਭਾਲ ਉਪਾਅਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਡਿਜੀਟਲ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਨੈਤਿਕ ਕੋਡ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਰਲਾ, ਕਰਨਾਟਕ, ਮਦਰਾਸ, ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿਚਾਰਧੀਨ ਹਨ।

B. GNCTD ਐਕਟ, 1991 ਵਿੱਚ ਸੋਧ:

146. ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਐਕਟ ਦਾ ਸੋਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ 27.04.2021117 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ। ਸੋਧਾਂ ਹਨ:

114 ਸੰਸਦੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਪ੍ਰੈੱਸ ਰਿਲੀਜ਼, ਨਿੱਜੀ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਕਮੇਟੀ ਡੇਟਾ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਬਿੱਲ, 2019 ਦ੍ਰਿਸ਼ ਅਤੇ ਸੁਝਾਅ ਮੰਗਦਾ ਹੈ, (03/02/2020), ਪਹੁੰਚਯੋਗ: https://pib.gov.in/PressReleasePage.aspx?PRID=1601695। 115 ਇੰਡੀਆ ਟੂਡੇ ਵੈਬ ਡੈਸਕ, ਸੰਸਦੀ ਪੈਨਲ ਨੇ ਏਅਰਟੈੱਲ, ਜੀਓ, ਉਬੇਰ, ਓਲਾ, Truecaller Over Data Security Concerns, India Today, ਇੱਥੇ ਪਹੁੰਚਯੋਗ: https://www.indiatoday.in/india/story/parliamentary-panel-summons-airtel-jio-uber-ola-truecaller-ਓਵਰ-ਡਾਟਾ-ਸੁਰੱਖਿਆ-ਸਰੋਕਾਰ-1736020-2020-10-28। 116 ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ (ਵਿਚੋਲੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਮੀਡੀਆ ਨੈਤਿਕਤਾ ਕੋਡ) ਨਿਯਮ, 2021, ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕਸ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2021 ਜੀ.ਐਸ.ਆਰ. 139(E) (25/02/2021), ਇੱਥੇ ਪਹੁੰਚਯੋਗ: https://www.meity.gov.in/writereaddata/files/intermediary_Guidelines_and_digital_Media_Ethics_Code_Rules-2021.ਪੀਡੀਐਫ. 117 ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਪ੍ਰੈਸ ਰਿਲੀਜ਼, , ਜੀਐਨਸੀਟੀਡੀ ਐਕਟ, 1991 ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਨਾ ਕਰੋ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੇ ਵਿਸ਼ੇ (29/04/2021), ਇੱਥੇ ਪਹੁੰਚਯੋਗ: https://pib.gov.in/PressReleaseIframePage.aspx?PRID=1714828।

ਅ. 'ਸਰਕਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ('ਐਲ.ਜੀ.') ਨੂੰ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ।

b. ਐਲ.ਜੀ. ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਸਭ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਰਾਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬੇਤਰਤੀਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ।

c. ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਸੁਸੰਗਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

d. ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ (i) ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ (ii) ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ; ਅਤੇ ਇਸ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਬੇਕਾਰ ਹੋਣਗੇ।

e. ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਐਲ.ਜੀ. ਦੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਖਾਸ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਲ.ਜੀ. ਦੀ ਪੂਰਵ

ਰਾਏ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਐਲ.ਜੀ. ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਇੱਕ ਆਮ ਜਾਂ ਖਾਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

147. ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੋਧਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਣਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, "ਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝ ਸੰਬੰਧਾਂ" ਨੂੰ ਬਢਾਉਣਾ ਅਤੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਐਲ.ਜੀ. ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੋਧ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਧੀਨ ਹਨ।

148. ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸੋਧ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਰਾਜ ਸਭਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਖਿੱਚਤਾਣ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ਾਖਾ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਮਤਭੇਦ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਸੰਭਵਤ: ਇੱਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇੱਕ ਟਰਿਗਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਸੈਂਬਲੀ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਟੈਰੀਟਰੀ ਆਫ ਦਿੱਲੀ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਾਏ ਗਏ ਤਰਕਾਂ ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਲੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਹੈ।

ਰਾਏ:

149. ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਫੇਸਬੁੱਕ ਵਰਗੇ ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕੀ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬਹੁਤ ਸਰਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਸਿਰਫ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮੰਚ ਹਨ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ – ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਢੰਗ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ। ਆਜ਼ਾਦ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸ ਨੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਵੱਡੇ ਵਪਾਰਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਰਹੱਦਾਂ ਪਾਰ ਅਤੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਹੈ। ਅੱਜ ਫੇਸਬੁੱਕ ਦਾ ਇਸ ਗ੍ਰਹਿ ਦੀ 1/3ਰਡ$_{SUPERSCRIPT}$ ਆਬਾਦੀ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ! ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 270 ਮਿਲੀਅਨ ਰਜਿਸਟਰਡ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੰਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ। ਫੇਸਬੁੱਕ ਵੱਲੋਂ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਾਜਾਂ ਦੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਚ ਨੇ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ਸਿੱਧੇ ਅਸਰ ਪਾਏ ਹਨ। ਇਹ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸੁਤੰਤਰ ਲੋਕਤੰਤਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਧਿਅਮ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸੱਤਾ ਢਾਂਚਿਆਂ ਦੇ ਸਾਧਨ ਨਾ ਬਣ ਜਾਣ। ਇਹ ਮੰਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰੋਪਕਾਰੀ ਸੁਭਾਵ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਬਲਕਿ ਉਹ ਵਪਾਰਕ ਮਾਡਲਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਾਈਵੇਸੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਵਾਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਬਹਿਸਾਂ ਨੂੰ ਧ੍ਰੁਵੀਕਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਆਲੋਚਨਾ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨੋਂ ਇੱਕ ਭ੍ਰਾਂਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਹਿਸਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਹਨ।

150. ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੱਕ ਮੰਚ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਮੂਹਿਕ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਸਮਗਰੀ ਉੱਤੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਸਮਗਰੀ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਘਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 2020 ਦੀ ਦੂਜੀ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿੱਚ ਹੀ 22.5 ਮਿਲੀਅਨ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੀ ਭਾਸ਼ਣ ਸਮਗਰੀ ਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮਗਰੀ ਉੱਤੇ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਚ ਉੱਤੇ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਵਰਗੇ ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟਰੀਆਂ ਦਾ ਵਪਾਰਕ ਮਾਡਲ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਪ

151. ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਮਾਡਲ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਹੋਣਾ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ 119 ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ , ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੋਧ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਫੈਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਛਾਣ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਸੰਜਮ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣਨਾ ਚੁਣਿਆ ਹੈ ਇੱਕ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮ, ਇਸਦੇ ਸਮਾਨ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੇ ਦੇਸ਼. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਤੱਕ ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਪਹੁੰਚ ਹੋਣ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਇਸਦੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇਸਦੇ ਸਟੈਂਡ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ।

152.ਅਸੀਂ ਡਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਦੁਆਰਾ ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਛੁਕ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਕਨਵਿੰਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਸਰਹੱਦਾਂ ਪਾਰ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਚਿੰਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦ ਬਹਿਸ ਜੋ ਇਹ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਖੁਦ ਇੱਕ ਪੀੜਤ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਐਲਗੋਰਿਦਮ, ਜੋ ਕਿ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਹਨ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਮਾਡਲ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਰਾਇਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨੁੱਖੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਵਪਾਰਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਵਪਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਰ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮਾਨਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਰਫ ਤਦ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਗੇ ਜੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਨ। ਪਰ ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਹਿੱਤ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੰਗਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਮੌਕਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫੇਸਬੁੱਕ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੱਥ ਦੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਮੁੱਠ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਦਸਤਾਨੇ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ।

153.ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਘਟਨਾ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਦੁਰਭਾਗਿਆਪੂਰਣ ਹਿੰਸਕ ਵਿਸਫੋਟ ਹੈ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਜਾਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਨੂੰ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਦੁਹਰਾਈ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੀ ਮੋਸ਼ਨ ਟੂ ਡਿਸਮਿਸ ਪਰਸੂਅੰਟ ਟੂ ਫੈਡਰਲ ਰੂਲ ਆਫ ਸਿਵਿਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ 12(B)(6) ਅਤੇ ਇਨਕਾਰਪੋਰੇਟਡ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਆਫ ਲਾ ਇਨ ਲੈਰਾ ਲੂਮਰ ਬਨਾਮ ਫੈਸਬੁੱਕ ਇੰਕ. ਕੇਸ ਨੰਬਰ 9: 19-cv-80893-RS, ਨੂੰ https://docs.reclaimthenet.org/Loomer-v-Facebook-fb-response.pdf ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਪੈਨਲ ਦੁਆਰਾ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਾਂਝ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ - ਕਿ ਕੀ ਇਸਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਹ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਨਿਪਟਾਂਗੇ। ਅਸੈਂਬਲੀ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਗਲਤ ਜਾਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸਨ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਵੀ ਹੈ ਕਿ "ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਾਂਝ" ਬਣੀ ਰਹੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚਕਾਰ ਲੰਬੇ ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਏ ਗਏ ਯੁੱਧਾਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਾਂਝ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੇ ਚੰਗੇ ਇਰਾਦੇ ਉੱਤੇ ਵੀ ਸਾਇਆ ਪਾਇਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਿਤ ਹੈ।

154. ਅਸੀਂ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀਆਂ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚੱਲਿਆ ਅਤੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਅਦਾਲਤੀ ਸਲਾਹ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਇਹ ਯਤਨ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇੱਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਮਾਡਲ ਦਾ ਗਠਨ ਕੁਝ ਅਨੋਖਾ ਹੈ। ਇਹ ਖੁਦ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਰਹਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਦੇ ਮਾਡਲ ਦੁਆਰਾ ਯੂਨੀਅਨ ਟੈਰੀਟਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ

ਅਸੈਂਬਲੀ ਹੋਣ ਲਈ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਜੋ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਔਖਾ ਲੱਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੋ ਮਾਡਲ ਬਣਿਆ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਖਾਸੀਅਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਵਿਧਾਨਕ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਧੇਰੇ ਭੂਮਿਕਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਹਦ ਤੱਕ, ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਘਟਾਓ ਹੋਇਆ ਪਰ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਉੱਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਈ ਹੈ।

155. ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਉੱਤੇ ਅਫਸੋਸਜਨਕ ਤੌਰ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਟਕਰਾਅ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਾਂਗ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ। ਟਕਰਾਅ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵਾਂਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ ਸੂਚੀ II ਤੋਂ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 1, 2 & 18; ਪਰ ਇਹ ਲਗਭਗ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਟਕਰਾਅ ਸੀ।

156. ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਦੇ ਵਿਭਾਜਨ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ... ਉਹ ਚੁਣੇ ਗਏ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ - ਨਾ ਕਿ ਉਹ ਜੋ ਸੋਚਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸੱਤਾ ਦਾ ਵਿਭਾਜਨ ਕੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਓਂ ਪਰਿਪੱਕਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਅੰਤਰ-ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਪਰਿਪੱਕਤਾ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਅਫਸੋਸਜਨਕ ਤੌਰ ਤੇ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

157. ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪਾਸੇ ਤੁਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਬਿਹਤਰ ਸ਼ਾਸਨ ਹੋ ਸਕੇ। ਐਸਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਮੈਂਡੇਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਸੱਤ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਖਰਾ ਨਤੀਜਾ ਆਇਆ। ਇਹ ਇੱਕ ਦੁਹਰਾਅ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਚੋਣਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਰਿਪੱਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਚੁਣਾਵ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਚੁਣਣ ਦੀ ਭਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ। ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ। ਦੋ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੁਰਭਾਗਿਆਂ ਨਾਲ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ, ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਮੁਸੀਬਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦੁਰਭਾਗਿਆਂ ਨਾਲ, ਇਹ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਅੰਕ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਪਿਛਲੀ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਸਮਝ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਬਜਾਏ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਜੋ ਦੋ ਪ੍ਰਬੰਧਨਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਖੜ੍ਹ ਸਾਡੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਵਿਚੋਲੇ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਯਾਚੀਆਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤੋਂ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਰਾਹ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਤਾ ਹੈ।

158. ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਾਸਨ ਮਾਡਲ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜੇਕਰ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ 'ਮੇਰੀ ਰਾਹ ਜਾਂ ਉੱਚੀ ਸੜਕ' ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਉਂਦਾ ਹੈ - ਜੋ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਨੇ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਖੱਕੇ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੱਥ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਥੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ। ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ (ਤਿੰਨ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਅਧੀਨ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ) ਸਾਡੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਤੇ:

159. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਸ ਦਲੀਲ ਤੋਂ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਜੋ ਯਾਚੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਅੱਗੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਇੰਪਗਨਡ ਸੰਮਨ 10.09.2020 ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਇੰਪਗਨਡ ਸੰਮਨ 18.09.2020, ਦੋਵੇਂ ਨੂੰ ਯਾਚੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਜਾਂ ਯਾਚੀ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਉਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ" ਦੀ ਧਮਕੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ

ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਜੋ ਸਦਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ/ਰਾਇ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਧਾਈ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜੋ ਉਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਇੱਛੁਕ ਨਹੀਂ ਹਨ।

160. ਅਸੀਂ ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਨ ਤਰਕਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਢਾਲ ਵਜੋਂ ਮਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਤਲਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਯੂਕੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਜਨਾਵਾਂ, ਇੱਕ ਗਣਰਾਜ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਜੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਭੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

161. ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਕੋਡੀਫਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਓਂ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 194 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਰਾਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਬੰਧਤ ਹਿੱਸਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ “ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ”, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸੀ “ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।” ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਯਾ ਤਾਂ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਸਿਦਾਂਤ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸੰਸਦ/ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਧੱਕਣ ਲਈ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

162. ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 194(3) ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੋੜ ਜਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਮੁੱਖ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ – ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਹਨ। ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਘਰ ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਘਰ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ 44ਵੀਂ ਸੋਧ ਐਕਟ, 1978 ਦੀ ਧਾਰਾ 26 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਘਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦੇ ਕੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਦਬਾਅ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰੇਗੀ। ਕੀ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਧੱਕਣ ਲਈ? ਸਾਡਾ ਜਵਾਬ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਹੋਵੇਗਾ।

163. ਅਸੀਂ ਇਸ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦਿਤ ਮੁੱਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ, ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਖੇਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਮਾਹਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਭਿੰਨਤਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਸੰਸਦ/ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅੱਗੇ ਬਹਿਸ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੋਈ ਇੱਕ ਰਾਏ ਹਾ ਜਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਝਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਅਤੇ ਵੇਲਜ਼ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਹੈ ਸੰਦਰਭ, ਉਹਨਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਭਿਆਸ ਹੈ। ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਹੈ।

164. ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਗੋਪਨੀਯਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਮਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇ। ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਬਹਿਸਾਂ ਸਮੇਤ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ

ਵਿਕਾਸਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਸ਼ੇ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਿਆਨਾਂ/ਰਾਇਆਂ ਲਈ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਦੇ ਤੱਤ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣਣ ਵੱਲ ਇੱਕ ਮੋੜ ਹੈ (ਜੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਵੇ)। ਇਹ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕਾਈ ਵਪਾਰਕ ਮਾਡਲਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵਿਸ਼ਾਲ ਵਿੱਤੀ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਦਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ।

165. ਇਹ ਗੱਲ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।120SUPERSCRIPT ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਇੱਕ ਸਦਨ ਦੇ ਵਪਾਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਦਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਚਮਕਦਾਰ ਕਵਚ ਵਾਲਾ ਸਿਪਾਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲੇ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਰਕ ਨਾਲ ਘਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕਈ ਪਹਿਲੂਆਂ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਦੇ ਕਦੇ ਸਦਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਾਧਾਰਣ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ121SUPERSCRIPT ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਲਈ ਘੱਟ ਮਦਦਗਾਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਛੋਟ ਦੇ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂ ਧਮਕਾਇਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਰ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

166. ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਤਾਂ9SUPERSCRIPTਲਾਰਡ ਡੈਨਿੰਗ ਦੇ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਟੇਟ ਆਫ ਕਰਨਾਟਕ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਵਿੱਚ ਨੋਟ 9 ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
11SUPERSCRIPT ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ 11।

167. ਖਾਸ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 1/1964123SUPERSCRIPT ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਾਲ ਥੋੜ੍ਹੀ ਬਹੁਤ ਬਹਿਸ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਧਾਰਣ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਕਸਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਰਕ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਜਸਟਿਸ (ਰਿਟਾ.) ਮਾਰਕੰਡੇ ਕਾਤਜੂ ਬਨਾਮ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਅਨਜ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਜਸਟਿਸ (ਰਿਟਾ.) ਮਾਰਕੰਡੇ ਕਾਤਜੂ ਦੇ ਕੁਝ ਬਿਆਨਾਂ ਕਾਰਨ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।124SUPERSCRIPT ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰਕ ਦੀ ਸਰਾਹਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ 'ਤੇ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ; ਜਾਂ ਕਿ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਦੀ ਗੈਰ-ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਨਤੀਜੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਘਨ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ। ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਰੋਲ ਦੇ ਨਾਤੇ ਇੱਕ ਵਿਚੋਲੇ ਵਜੋਂ, ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਹੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਕੁਝ ਖਾਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਹੈ।

168. ਅਸੀਂ ਵਾਕਈ ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਵਧਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਸਰਤ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਨਿਆਇਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਅਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੀੜਤ ਹੈ।125SUPERSCRIPT ਮੁੱਦਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ- ਜੋ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇਕ ਪਹਿਲੂ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਸੈਂਬਲੀ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

169. ਤੱਥਾਨਕ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ, ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਸਰਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਅਜੇ ਦੂਰ ਹੈ। ਇਹ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਫਿਰ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਯੋਗ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਅਸੈਂਬਲੀ ਇਸ

ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਵਿਚਾਰਦੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਹੋਵੇ। ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੁਆਰਾ ਕਸਰਤ ਹੋਰ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਾਏ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਸਰਤ ਦੇ ਸਮਾਪਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਅ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਰੋਕਥਾਮਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਤੋਂ ਵੀ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਧਿਅਕਾਲੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਕੇ, ਸਿਰਫ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। ਅਸੀਂ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਪਹਿਲੂ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰਾਂਗੇ - ਪਰ ਅਸੀਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ 'ਤੇ ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਲਾਏ ਗਏ ਬੰਧਨਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਅਸੀਂ ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਤਰਕਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ.

170. ਅਸੀਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਪਹਲੂ ਵੱਲ ਮੁੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਜੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਾਜ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

171. ਰਾਜਾਂ ਲਈ ਅਸੈਂਬਲੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਘ ਲਈ ਸੰਸਦ ਵਰਗੇ ਵਿਧਾਨਕ ਸਰੀਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸਦਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਕਸਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲੀ ਕੰਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਸੰਸਦ ਦੇ ਸ਼ੋਰ-ਸ਼ਰਾਬੇ ਤੋਂ ਦੂਰ। ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਵਿਧ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜੋਸ਼ੀਲੀ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਨਤਕ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਰਕਸੰਗਤ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਜਿਹੇ ਸਰੀਰ ਹਨ ਜੋ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ ਤੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਰਨ, ਸੰਵਾਦ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਭਰੀ ਚਰਚਾ ਰਾਹੀਂ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਕਵਾਇਦ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਅੰਤਰਨਿਹਿਤ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰਤ ਅਧਿਐਨਾਂ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਚਰਚਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਪੂਰਵ-ਸੂਚਕ ਤੌਰ ਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕੰਮ ਕਾਜ ਅਸੈਂਬਲੀਆਂ ਦੇ ਮੂਲ ਕੰਮ ਕਾਜ ਦਾ ਪੂਰਵ-ਗੀਤ ਹੈ।

172. ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਸਤਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਕਲਪਨਾ ਮੇਹਤਾ126 ਵਿੱਚ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਉੱਤੇ ਲਿਆ ਹੈ। ਯੂ.ਐਸ. ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਜੇਮਸ ਸ਼ੈਨਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੁਝਾਨ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮੇਟੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਵੱਲ ਵਧਣਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਹੈ।"127 ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਯਾਚੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ/ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਤਰਿਮ ਵਿਭਾਜਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਿਮਰਸ਼ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਈਆਂ ਜਾਣ। ਅਜਿਹੀ ਕੜੀ ਵਿਭਾਜਨ ਸਲਾਹਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਮੇਟੀ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਂਡੇਟ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਹੂਣੀ ਕੋਰਸ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦੀ ਜੋ ਕਿ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੈ, ਜਾਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੂੰ ਆਪ ਹੀ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਸਥਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਸਦਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਇੱਕ ਰਚਨਾਤਮਕ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵੈਧ ਵਿਧਾਨਕ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਸਦਨ ਦੀ ਸਮਝ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋਕਰ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

173. ਵਾਲਟਰ ਬੈਗਹੋਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੌਲਿਕ ਕੰਮ “ਦ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਕੰਸਟੀਟਿਊਸ਼ਨ”128 ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਦੇ ਪੰਜ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ - ਚੋਣਾਤਮਕ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ, ਸਿੱਖਿਆਤਮਕ, ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਵਿਧਾਨਕ। ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਛੱਤਰ ਹੈ ਜਿਸ ਹੇਠ ਕਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇੱਕ "ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਕੇਂਦਰ" ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਬਹੁ-ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ; ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਾਲੀਆਂ ਰਾਇਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨ ਹਿੱਤਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।129 ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਜ਼ਣਤਾ ਵਾਲੇ ਮੰਚਾਂ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਲੋਰੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:

"ਲੋਕ ਕਾਰਜ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਹੁਣ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਇੰਨੀ ਜਟਿਲ ਹੈ, ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਹ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਹੀ ਸੰਭਾਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਤਕਨੀਕੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੰਗਠਨ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਸਟਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡਾ. ਬਰਨਾਰਡ ਕ੍ਰਿਕ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ:

ਸੀ. ਪੀ. ਸਨੋ ਦੇ ਨਾਵਲ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਪਾਰਕਿੰਸਨ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਕੇ. ਸੀ. ਵ੍ਹੇਅਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ, ਇਸ ਸੱਚਾਈ ਲਈ ਗਵਾਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕੰਮ ਨਾ ਤਾਂ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਾਂ ਐਮ.ਪੀ.ਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ (ਬਰਨਾਰਡ ਕ੍ਰਿਕ, ਕਾਮਨਜ਼ ਦੀ ਸੁਧਾਰ. ਫੈਬੀਅਨ ਟ੍ਰੈਕਟ ਨੰ. 319 (ਲੰਡਨ, 1959,ਪੰਨਾ 13)).

174. ਸਦਨ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਜਟਿਲ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਕਸਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਧਾਨਕ ਕਮੇਟੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਮ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੈ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਤਧਾਰਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਝਾਤ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸੂਝ ਨਾਲ ਸਿਆਣਾ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ "ਬਾਹਰਲੇ" ਹਨ। ਸਮਝਦਾਰ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਧਾਨਕ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਮਨਾਂ ਦੀ ਜਾਰੀ ਇਸ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਸਰਤ ਲਈ ਕੁੰਜੀ ਹੈ - ਇੱਕ ਭੂਮਿਕਾ ਜੋ ਕਲਪਨਾ ਮੇਹਤਾ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ।

175. ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇਹ ਯਤਨ ਕਿ ਉਹ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ, ਇਸ ਧਾਰਣਾ 'ਤੇ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਨਹੀਂ ਹਨ - ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਚਾਹੇ ਇਹ ਕਸਰਤ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਨਿਯਮ ਲਈ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ। ਆਖਰਕਾਰ, "ਇੱਕ ਵੈਧ ਵਿਧਾਨਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਕੋਈ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਅੰਤ ਨਤੀਜਾ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

176. ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਕਿ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਭਵਤ: ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਜੋ ਉਹ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਤਰਕ ਅਧੀਨ ਸਮਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ। ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਈ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਹਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

177. ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਭਾਵ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਕੇਵਲ GNCTD ਐਕਟ ਤੋਂ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 239AA ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵੇਖਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ GNCTD ਐਕਟ ਵੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੇਖ 239AA ਦੇ ਧਾਰਾ 7(ਅ) ਅਤੇ 7(ਬ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ GNCTD ਐਕਟ ਨੂੰ ਲੇਖ 368 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਦਾ ਅਸਰ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ। ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਦਨ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਉਪ-ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵਰਤਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਣਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੱਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉੱਠੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਕਮੇਟੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਕਰੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਸੈਂਬਲੀ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਾਏ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅੰਤ 'ਚ ਅਸੈਂਬਲੀ ਖੁਦ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਓਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲ ਪਵੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਲਪਨਿਕ ਵਿਚਾਰ ਹੈ।

178. ਅਸੈਂਬਲੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਦੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਸੱਤਵੇਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ (ਅਰਥਾਤ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 & 18)। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਵਜੋਂ ਅਸੀਂ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਨਾ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਐਂਟਰੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਾਹਰੀ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਸਿਦਾਂਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ।

179. ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਆਇਕ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਜਿੱਥੇ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਨਿਆਇਕ ਮਿਸਾਲਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਵਰਤਮਾਨ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਭਵ ਨਿਆਇਕ ਹਸਤਕਸ਼ੇਪ ਦਾ ਪੜਾਅ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਹਸਤਕਸ਼ੇਪ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਸੀ. ਸੁਬਰਮਣਿਅਮ133SUPERSCRIPT।

180. ਸਾਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ "ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ" ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਉਸ ਤੋਂ ਕਹੀਂ ਵੱਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੂਚੀ II ਦੇ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 ਅਤੇ 18 ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਤੇ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਤੀਜੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਾਂਗੇ।

181. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਡਾ. ਧਵਨ ਅਤੇ ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲੇ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚੋਲੇ ਨਜ਼ਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਚਿੰਤਾ ਨਾਲ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਡਾ. ਧਵਨ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਇਕ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਾਪਸ ਲਿਆ। ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਮਝ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਿਆ- ਕਿ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਧਵਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਧੀਨ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਹੋਵੇ ਸਾਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਮਹੱਤਵ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਟਕਰਾਅ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬੇਵਜਹ ਹੀ ਯਾਚੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸੇ ਤੇ ਕੁਝ ਇਰਾਦਾ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੈੱਟ ਦੇ ਤਰਕਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਡਾ. ਧਵਨ ਸਹੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜੋ ਕਿ ਅਗਾਊ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੀ - ਅਨੁਮਾਨ ਅਤੇ ਪੂਰਵ-ਧਾਰਣਾ ਵਾਲੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ।

182. ਡਾ. ਧਵਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦਾ ਪਹਲੂ ਜੋ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਨੂੰ "ਬੇਅਸਰ" ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਬਿਆਨ ਦੋਵੇਂ ਤੀਜੇ ਪਹਲੂ ਅਧੀਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਨਿਪਟਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸੰਦਰਭ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਫਰੇਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵੱਧ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਸਲਾਹਕਾਰ ਵੱਲੋਂ "ਬੇਕਾਰ" ਕਹਿਣ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇ ਉਚਾਰਨ, ਜੋ ਕਿ ਯਾਚੀਆਂ ਦੀਆਂ ਆਸ਼ੰਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣਗੇ, ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਪਹਲੂ ਇਸ ਲਈ ਨੋਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੋ ਕਾਰਕ ਹੀ ਯਾਚੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਲਈ ਇਕੋ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਪਹਲੂਆਂ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿਣਾ - ਪਹਿਲਾ ਤਰਕ ਦੌਰਾਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਪਹਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਯਾਚੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ - ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਪਹਲੂਆਂ ਦੇ ਬਿਨਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ

ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਲਈ ਯਾਚੀਆਂ 'ਤੇ ਉਦਾਹਰਣਕ ਖਰਚੇ ਲਾਦੇ ਜਾਂਦੇ। ਗੈਰ-ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੋਟਿਸਾਂ ਦੇ ਕਈ ਪਿਛਲੇ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨੂੰ ਡਾ. ਧਵਨ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੈਰਾ 58 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

183. ਅਸੀਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਬਾਰੇ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਨਾਲ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਕਸਰਤ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਦੀ ਕਸਰਤ ਉੱਤੇ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਅਧਾਰਭੂਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰੀਐਂਪਟਿਵ ਸਟ੍ਰਾਈਕ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹੋਣਗੇ, ਪਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਅਗਾਊ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਕਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮੈਂਬਰ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਛੁਕ ਨਹੀਂ ਹਾਂ; ਅਤੇ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਇਸ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ ਸੱਦਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਬਿਨਾਂ ਅਪਵਾਦ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਲਈ ਇੰਨਾ ਹੀ।

ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜਾਂ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਉੱਤੇ

184. ਸਾਲਵੇ ਜੀ ਨੇ ਮੁਫਤ ਬੋਲਣ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਗੋਪਨੀਯਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ, ਜੋਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਾਇਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ), ਉਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਸੀ ਕਿ "ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ" ਦੀ ਸਿਰਫ ਧਮਕੀ ਭਾਵ, ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ, ਮੁਫਤ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਗੋਪਨੀਯਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਉਲੰਘਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, "ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਧਮਕਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਮਲੇ ਨੂੰ" "ਸੰਭਾਵਿਤ ਉਲੰਘਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ" ਦੁਆਰਾ "ਹਟਾਇਆ" ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।134 SUPERSCRIPT

185. ਸਾਲਵੇ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਰ ਸੀਮਿਤ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਕੀਰਣ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਗੋਪਨੀਯਤਾ ਅਤੇ ਮੁਫਤ ਬੋਲਣ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੇਡਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮਿਲ ਸਕੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੂਲ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਣ ਕਾਰਨ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਕਿਸ ਨੂੰ ਭੇਜਣਾ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਨਾ ਹੋਣਾ ਘਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਿਲਚਸਪ ਹਿੱਸਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਗਾਈ।

186. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਐਮ.ਐਸ.ਐਮ. ਸ਼ਰਮਾ135 SUPERSCRIPT ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਏ ਨਿਆਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਘਟਾਇਆ ਜਾਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਸਾਨੂੰ ਕਾਫੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 105(3) ਅਤੇ 194(3) ਅਧੀਨ ਪਾਵਰਾਂ, ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 19(1)(ਅ) ਅਧੀਨ ਮੁਫਤ ਬੋਲਣ ਦੇ ਹੋਰ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਆਗੇ ਝੁਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

19(1)(ਕ) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਨ. ਰਵੀ136 ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਲੰਬਿਤ ਹਵਾਲਾ ਹੈ।

187. ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਲੰਬਾਈ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਜਿੱਥੇ ਗਵਾਹੀਆਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਖੇਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

188. ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਤੇ ਹੋਰ ਗਹਿਰਾਈ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਵੀ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਚੇਤ ਹਾਂ ਕਿ ਐਮ.ਐਸ.ਐਮ. ਸ਼ਰਮਾ137 ਅਤੇ ਖਾਸ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ 1964138 ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਾਧੀਨ ਹੈ ਐਨ. ਰਵੀ139 ਵਿੱਚ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਵਾਲਾ 2005 ਤੋਂ ਲੰਬਿਤ ਹੈ। ਇਹ

ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ।

189. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੋਵੇ, ਅਸੀਂ ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਦੇ ਇਸ ਤਰਕ ਨਾਲ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ - ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਜੋ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈ। ਯਾਚੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਜਬਰਦਸਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਜੋ ਯਾਚੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸਿਰਫ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਂਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਪਾਰਦਰਸ਼ਿਤਾ ਉੱਤੇ ਵੀ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲਾਈਵ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਮਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ (ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਥੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ), ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਸੁਭਾਵ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜਾਂ ਨਿਆਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਵਾਭਾਵਿਕ ਤੌਰ ਤੇ, ਜੀ.ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ.ਡੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਅਧੀਨ ਸਦਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ (ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 239AA(7) ਤੋਂ ਬਲ ਲੈਂਦਾ ਹੈ)। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਅਨੁਚਛੇਦ 194 ਅਧੀਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗੀ।

190. ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੇਕਰ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਜੋ ਕਮੇਟੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ।

136 ਉੱਪਰ ਨੋਟ 46.
137 ਉੱਪਰ ਨੋਟ 14.
138 ਉੱਪਰ ਨੋਟ 12.
139 ਉੱਪਰ ਨੋਟ 46.

191. ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਐਨ. ਰਵੀ, ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਹਵਾਲੇ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ:

192. ਕੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਉਸ ਰਾਹ ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਲਈ ਬੰਦ ਹੈ? ਇਹ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਮੂਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਹੋਰ ਰਾਜ ਅਸੈਂਬਲੀਆਂ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਦਾ ਯਤਨ ਸਾਡੇ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਰਾਜੀ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜੇ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੰਡੇਟ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਹੋਣਗੀਆਂ।

193. ਇਹ ਬੇਬਾਕ ਹੈ ਕਿ ਅਸੈਂਬਲੀ ਹੋਰ ਰਾਜ ਅਸੈਂਬਲੀਆਂ ਤੋਂ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਲਿਸਟ II ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਲਿਸਟ II ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 1, 2 & 18 ਨੂੰ ਅਸੈਂਬਲੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ, ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਤੌਰ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੈਂਬਲੀ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਉਹ ਕੰਮ ਬਿਲੋਕੇ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜੋ ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

194. ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰਸੰਬੰਧ ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ। ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਸੈਂਬਲੀ। ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਅਸੈਂਬਲੀ ਤੋਂ ਵੰਚਿਤ ਕਰਕੇ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਆਪਕ ਅਮਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ

ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

195. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਸਰਾਹਣਾਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਫੇਸਬੁੱਕ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਇੱਕ ਸੰਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਅਰਥਾਤ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਭੂਤਕਾਲ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

196. ਕਿ ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੱਕ ਮਧਿਅਕਾਰੀ ਹੈ, ਇਹ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(1)(w) ਤੋਂ ਸਪੱਸਟ ਸੀ। ਮਧਿਅਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਇਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 69ਏ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੱਕ ਜਨਤਕ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਬਲਾਕ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼੍ਰੇਯਾ ਸਿੰਘਲ141$_{SUPERSCRIPT}$ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੁਣ ਕੋਈ ਵੀ ਰੇਸ ਇੰਟੇਗਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਸੇ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

197. ਕਮੇਟੀ (ਅਤੇ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸੈਂਬਲੀ) ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਨੂੰ ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਨੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸਟ ਹੋਣ ਦਾ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ, ਅਰਥਾਤ, ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਕਰਨਾ ਜੋ ਮਨਾਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸਟ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 4 (i) (ਜਨਤਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਗਠਨਾਂ, ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ, ਆਦਿ ਵਲੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੇਤਰ/ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਜਿਥੇ ਸਾਂਝੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਥੇ ਸਾਂਝੇ ਦੰਗੇ ਹੋਏ ਹਨ) ਨੂੰ ਪੈਰਾ 4(vii) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨਾ ਪਵੇਗਾ ਜੋ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਸਬੂਤ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਬਚਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਉਹ ਪਹਿਲੂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇ ਕੇ ਦੰਦ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

198. ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਉੱਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸਿਰਫ ਅੰਦੇਸ਼ੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਪੈਰਾ 90 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

199. ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਕਿ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਘਵਾਦ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਅਭਿੰਨ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੇ ਲਿਸਟ I ਵਿੱਚ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਕੀਤਾ (ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲਿਸਟ II ਵਿੱਚ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਕੀਤਾ), ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਅਰਾਜਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਭਾਜਨ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇਗਾ।

200. ਅਸੀਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਦੇ ਇਸ ਤਰਕ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਭਾਜਨ ਵਿੱਚ ਖਿੱਚਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਕਿ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮੰਚ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮਤਭੇਦ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਧੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾਸੂਮ ਨਹੀਂ ਹੈ।

201. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਇੱਕ ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੂੰ ਖੁਦ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਬੇਤਰਕੀਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

202. ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਦਾ ਜੋਰ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਸੀ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਇਆ ਉਹ ਛਲ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਅਸਲ ਇਰਾਦਾ ਉਹਨਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ

ਵਿਚਕਾਰ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ।

203. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੈਂਟਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਅਸੈਂਬਲੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵੰਡ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਸਾਨੂੰ ਘੱਟ ਸ਼ੱਕ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨੂੰ ਅਨੁਮਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਉਹੀ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਵਿਵਿਧਤਾ ਅਤੇ ਸੰਘੀ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦਿਆਂ। ਇਸ ਲਈ, ਚਾਹੇ ਇਹ ਮਿਸਟਰ ਸਾਲਵੇ ਜਾਂ ਮਿਸਟਰ ਦਾਤਾਰ ਦੀ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਹੋਵੇ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਮਿਸਟਰ ਦਾਤਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕਸਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ (ਵਿਧਾਨਕ ਸਰੀਰ) ਦੇ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।142$_{SUPERSCRIPT}$ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਸਰਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜੋ "ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਕਸਰਤ ਨੂੰ ਹਰਾਜ ਜਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਧਿਤ ਕਰੇ" ਜਾਂ "ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਕੋਰ ਖੇਤਰ" ਵਿੱਚ "ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰੇ"।143$_{SUPERSCRIPT}$

204. ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਲਿਸਟ III ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 1 & 2 ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਲਿਸਟ II ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 1, 2 & 18 ਦੇ ਨਾਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਲਿਸਟ III ਦੀ ਐਂਟਰੀ 45 ਜੋ ਜਾਂਚਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਆਰਡਰ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਆਰਡਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸੀ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਆਰਡਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਸਾਂਪ੍ਰਦਾਇਕ ਦੰਗਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸੀ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਕਿ ਅਸੈਂਬਲੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਆਰਡਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਇ

205. ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਅਤੇ ਡਾ. ਧਵਨ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕਾਫੀ ਜਾਗਰੂਕ ਸਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਰਕ "ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ" ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਸਮਝ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਧੀ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਉਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਹੈ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ। ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਵਾਪਰਿਆ ਉਸ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਈ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬੋਲਦਿਆਂ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੇ ਕੁਝ ਬਿਆਨਾਂ ਦਿੱਤੇ ਜੋ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹੋਰ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਬਣ ਗਏ।

206. ਅਸੀਂ ਡਾ. ਧਵਨ ਦੇ ਉਸ ਸਿਦਾਂਤਕ ਸੁਝਾਅ ਨਾਲ ਵੀ ਅਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਮਿਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਲ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।144 ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਜਾਂਚ ਕਾਰਜ ਨਾਲ ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਖੋਜਕਾਰ ਕੁਝ "ਅੰਨ੍ਹੇ ਗਲੀਆਰਾਂ" ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣ।145 ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਗਲੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਮਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਜੋ ਮਨਾਹੀ ਵਾਲੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ 'ਤੇ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਹੈ। ਪਰ ਸੰਦਰਭ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਸ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਮਝ ਉੱਤੇ ਛੱਡ ਦੇਣਾ।

207. ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ, ਅਸੀਂ ਡਾ. ਧਵਨ ਦੇ ਇਸ ਤਰਕ ਦੀ ਸਰਾਹਨਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਾਂਝ ਦੀ

ਇਕੱਲੀ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਰਥ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਕਈ ਰੂਪ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸਮਝੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੱਚ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਧੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਰਾਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

208. ਮੁੱਖ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ "ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਾਂਝ" ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਸਥਾਰਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡਾ. ਧਵਨ ਨੇ ਲਿਸਟ II ਅਤੇ ਲਿਸਟ III ਵਿੱਚ ਕਈ ਐਂਟਰੀਜ਼ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਾਂਝ ਦਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਾਂਝ ਲਗਭਗ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਤਿੰਨੋਂ ਲਿਸਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਂਟਰੀਜ਼ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਾਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਅਧੀਨ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

209. ਉਪਰੋਕਤ ਪਰਿਪ੍ਰੇਕਸ਼ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਨੁਚਛੇਦ 212 ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰਨੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਸੰਕੀਰਣ ਦਾਇਰਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਰਾਹਿਆ ਅਤੇ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਦੋ ਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਇਕੋ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਕੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਸਾਰ ਅਤੇ ਸਬਸਟੈਂਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਲਿਸਟ II ਤੋਂ ਕੱਢੇ ਗਏ ਐਂਟਰੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਿੰਨ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਐਂਟਰੀਜ਼ ਜਾਂ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

210. ਵਿਰੋਧੀ ਤਰਕਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਲਿਸਟ II ਅਤੇ ਲਿਸਟ III ਵਿੱਚ ਕਈ ਐਂਟਰੀਜ਼ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਟਰੇਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਜਨਤਕ ਆਰਡਰ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਕ ਸੰਯੁਕਤ ਯਤਨ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਡਾ. ਧਵਨ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਹੀਂ। ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੂੰ 03.02.2021 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਵੇਂ ਸਮਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਖੇਤਰ ਜੋ ਅਨਿਵਾਰਿਆਂ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਆਪਣੀ ਵਿਧਾਨਕ ਕਸਰਤ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਇਕ ਵਿਆਪਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਦੋਹਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕੀਏ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਆਰਡਰ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸੰਭਵਤ: ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੂਚਿਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਉਪਾਅ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਔਨਲਾਈਨ ਜਨਤਕ ਨਫ਼ਰਤ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭੂਗੋਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਖੇਤਰ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰੇਗਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਮਹੂਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ।

211. 24ਵੀਂ ਤੋਂ 29ਵੀਂ ਫਰਵਰੀ, 2020 ਤੱਕ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਦੁਰਭਾਗਿਆਪੂਰਣ ਸਾਂਪ੍ਰਦਾਇਕ ਦੰਗਿਆਂ ਨੇ 53 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ, ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ, ਸਕੂਲਾਂ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ, ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਾਗਰਿਕ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਾਏ।146[SUPERSCRIPT] ਸਾਂਪ੍ਰਦਾਇਕ ਤਣਾਅਾਂ ਦੀ ਜਟਿਲਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਣਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਉੱਚਿਤ ਉਪਾਯਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਉਚਿਤ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਸਨ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਸਹਿਯੋਗੀ ਯਤਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਾਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਸਥਾਨਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਚਿੰਤਤ ਰਾਜ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

“130. ਸਾਵਰ ਦੇ “ਫੈਡਰਲ ਸਿਧਾਂਤਾਂ” ਵਿੱਚ ਇਸ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:

“ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਸਿਧਾਂਤ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਜੋ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਿੰਤਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਥਾਨਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ।”147SUPERSCRIPT

212. ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਰਨ, ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਵੈਧਤਾ ਨਾਲ ਸੁਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਜਨਜੀਵਨ ਦੇ ਵਿਵਿਧ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਟਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਸੰਘੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂ ਹੈ।

213. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਹਵਾਲਾ ਸੰਦਰਭਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹਾਂ। ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਜੋ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਗ਼ ਭਰੋਸਾ ਪੈਰਾ 4(i) 'ਤੇ ਸੀ, ਭਾਵ, ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿੱਚਾਰਨਾ ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਮੁਦਾਇਕ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦੇ ਉਪਾਯ ਸੁਝਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਦਭਾਵਨਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਆਰਡਰ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਦਾ ਪਹਿਲੂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਅਰਥ ਹਨ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੰਦਰਭਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਿਹੜੇ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏਗਾ (ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਇਹ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਪ੍ਰੀ-ਸੁਣਵਾਈ ਹੁੰਦੀ।

214. ਜੇ ਅਸੀਂ ਸੰਦਰਭਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾ 4(i) ਵੱਲ ਮੁੜੀਏ, ਉਦੇਸ਼ ਸੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਚਾਰਨਾ ਜੋ ਜਨਤਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਗਠਨਾਂ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਸਮੁਦਾਇਕ ਦੰਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਮੁੜ ਕੇ ਵੱਡੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸਲ ਮੁਸੀਬਤ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲੂ ਪੈਰਾ 4(vii) ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮੁੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ:

“(vii) ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਸਬੂਤ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕਾਉਣ ਲਈ ਕੇਸ ਬਣਦਾ ਹੈ”

215. ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਸਬੂਤ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕਾਉਣ ਲਈ ਕੇਸ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਸਿਰਫ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੁਆਰਾ ਗਲਤ ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲੱਭੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਅਤੇ ਇਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਲਈ ਹੈਂਡਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

216. ਅਸੀਂ ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਅਤੇ ਡਾ. ਧਵਨ ਦੇ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਪੈਰਾ ਮਹੱਤਵਹੀਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜੇ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੈਰਾ ਖੜਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਭਾਵੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਾ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ। ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪੈਰਾ 4(vii) ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

217. ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 03.02.2021 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨਵੀਂ ਸੰਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝਦਾਰੀ ਭਰੀ ਸਲਾਹ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਘੱਟ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਪਰੋਕਤ ਸੀਮਾ ਦਾ

ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕੀਏ, ਸਹੀ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯਾਚੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਹ ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਯਾਚੀ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਬੇਨਤੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ "ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਨੋਟਿਸਾਂ ਅਤੇ ਸੰਮਨਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਹਲਕੇ ਪਾਸੇ 'ਤੇ, ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਸਿੰਘਵੀ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

218. ਉਪਰੋਕਤ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨੋਟਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀਆਂ ਦੂਰ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ।

219. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਜਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ, ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨੇ "ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਨਿਸਕਰਸ਼" ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ "ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸਵਾਰਥੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੀਤੀ ਹੈ"। ਇਹ ਇਥੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੁਕਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਹੋਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:

"ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਹ-ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਵਰਤਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਹ-ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।" ਅਤੇ "ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਅਜੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਭਰੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਹ-ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ। ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਯਾਚੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੰਕਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

220. ਹੋਰ ਬਿਆਨਾਂ ਵੀ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 3-4 ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਅਹਿਮ ਪਹਿਲੂਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੁਆਰਾ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਪੋਸਟਿੰਗ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਕਿ ਫੇਸਬੁੱਕ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੈੱਬ ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਏਜੰਡਾ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਭੁਲਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਆਈ ਹੈ ਜੋ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਵੀ ਸਦਭਾਵਨਾਪੂਰਣ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਉਸ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਅਸਦਭਾਵਨਾਪੂਰਣ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਬਢਾਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਨਸਲੀ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਵੀ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

221.ਅੰਤ ਵੱਲ, ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ "ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਸਮੱਗਰੀ" ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਸੱਦਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਦ□ਸ਼ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫੇਸਬੁੱਕ ਇੱਕ ਸਹ-ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

222.ਜੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਮਾਨੇ ਜਿਵੇਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਫੇਸਬੁੱਕ ਦਾ ਅਭਿਯੋਗ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਮੇਟੀ ਖੁਦ ਹੀ ਅਭਿਯੋਜਕ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਰਸਮੀਤਾ ਵਜੋਂ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਰਥਾਤ "ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ।"ਹੋਰ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ!

223.ਅਸੀਂ ਕੇਵਲ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸਹਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵੀ

ਵਿਧਾਨਕ ਮੈਂਡੇਟ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੈਂਬਲੀ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

224.ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਿਧਾਨਕ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਬੰਧਨ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਤਾਡਿਤ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

225.ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਲਪਨਾ ਮਹਿਤਾ ਮਾਮਲੇ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਗਹਿਰਾਈ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ। ਕਮੇਟੀਆਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਇਸਦੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਸੰਦਰਭ ਨਾਲ ਨਿਪਟ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਕ ਮੈਂਡੇਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂਕਿ, ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਪਹਲੂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਲਕਿ, ਇਹ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਮੇਟੀ ਕੁਝ ਨਿਜੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਆਰਡਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕਮੇਟੀਆਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਆਮ ਸਿਦਾਂਤ ਇਸ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।

226. ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰਕ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਜਾਂ ਇਸ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਰਟੀਕਲ 32 ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਧਾਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਸਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜੋ ਸੰਸਦੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ "ਖੇਤਰ" ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕੰਮ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਅਸੈਂਬਲੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਦਿੱਲੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਖਾਸੀਅਤਾਂ ਨਾਲ (ਭਾਵ, ਕੁਝ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਬਾਹਰ ਹੋਣਾ), ਜੇ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ, ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਇਕਾਈ ਦੇ ਜੁੱਤੀਆਂ 'ਤੇ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਸੂਚੀ I ਕਾਰਨ ਖਾਸ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣ।

227. ਅਸੀਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਏ ਲਗਾਤਾਰ ਟਕਰਾਅ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਖੱਕੇ ਪਾਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਆਣੀ ਸਲਾਹ ਬਹਿਰੇ ਕੰਨਾਂ 'ਤੇ ਪਈ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਂ ਜੋ ਸਾਧਾਰਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਕੁਝ ਬੰਧਨ ਲਾਉਣੇ ਪੈਣਗੇ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਭਿਆਸ ਉੱਤੇ। ਇੱਕ ਸੈੱਟ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਪੈਰਾ 4(vii) ਨਿਰਰਥਕ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੈੱਟ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਾ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਸਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਾ ਲੈਣ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਜਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਪੂਰਵਧਾਰਣਾ ਵਜੋਂ ਦੇਖਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ। ਅਸੀਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਿੰਗ ਏਜੰਸੀ ਹੈ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਵਾਧੂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਾ ਬਣੇ।ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ, ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਹੋਵੇ, ਜੇ ਕਮੇਟੀ ਉਹਨਾਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਐਂਟਰੀਜ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਭਾਵ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਆਰਡਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ, ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਜੋ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹ ਇਸ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਗਲਤ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਦਾ ਸੱਦਾ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਬਹਾਨਾ ਪੇਸ਼ਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ

ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਜੇ ਕਮੇਟੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਨਾਹੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਦਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸੀਮਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਕਾਫੀ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਕਿਹੜਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿ ਉਹ ਸਮਝਦਾਰੀ ਭਰੀ ਸਲਾਹ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੇਗੀ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੋਰ।

ਨਿਸਕਰਸ਼:

228. ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਿਖੇ ਹਨ ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਪਰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਲੰਬਾਈ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਨਿਰਣਾ, ਅਸੀਂ ਅਨੁਪਾਤ/ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ

I. ਅਸੈਂਬਲੀ ਜਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸੀ.

II. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਕੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।:

III. ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮੈਂਬਰ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ) ਬਰਾਬਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਹੁੰ.

IV. ਕੇਸ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਅਚਨਚੇਤੀ. ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੇ ਪੈਰਾ 4(vii) ਦਾ ਸੰਮਿਲਨ ਸੰਦਰਭ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਨਾਲ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

V. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਅਗਾਊਂ ਹਨ।

VI. ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮੁਫਤ ਬੋਲੀ, ਚੁੱਪ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਸੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ ਅਜੇ ਵੀ ਬਾਕੀ ਹੈ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਐਨ. ਰਵੀ.149

VII. ਸਭਾ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਆਰਡਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ 1 ਅਤੇ 2 ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੋਰ, ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਦਾ ਨਿਯਮਨ ਵੀ ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।

VIII. ਸਭਾ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ; ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਹਨ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵੱਡੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੀ ਅਵਧਾਰਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਆਰਡਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ।

IX. ਸੰਦਰਭ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਪੈਰਾ 4(vii) ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਏ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਚਦਾ। ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਸੱਤਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ

ਕਰਨਾ ਸਵੀਕਾਰਯ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਖੇਤਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਧੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

229. ਇਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਇਸ ਕਥਾ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਾਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਤ ਯਾਚੀਕਾ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪੋਸਟਸਕ੍ਰਿਪਟ:

1. COVID ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਬਾਰ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਫੈਸਲਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਚਾਰਣ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗਣਾ ਇਕ ਯੋਗਦਾਨ ਕਾਰਕ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਇਕੋ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

2. ਅਸੀਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਕ□ਤੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸੇ 'ਤੇ ਰਾਏ ਦੇਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੈਂਡਲ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਇਹ ਕਥਾ 26 ਘੰਟੇ ਤੱਕ ਚੱਲੀ – ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਆਂਕਾਰੀ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਮਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

ਬਹਸਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਤੀ ਸਾਰਾਂਸ, ਵਾਧੂ ਲਿਖਤੀ ਸਾਰਾਂਸ, ਜਵਾਬੀਆਂ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਬਹੁਤਾਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸਹੂਲਤ ਸੰਕਲਨ ਆਪਣੇ ਮਕਸਦ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਸਨ। ਸਾਡੀ ਚਿੰਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ, ਤਾਂ ਪੋਸਟ ਕੋਵਿਡ ਦੌਰ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਉਡੀਕਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

3. ਅੱਗੇ ਦਾ ਰਾਹ ਕੀ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸੋਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਹੋਵੇ। ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤਰਕਾਂ ਦੀਆਂ ਰੂਪ-ਰੇਖਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਓਂ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਸਾਰਾਂਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਜਿੰਨਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਮੌਖਿਕ ਤਰਕਾਂ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦਾ ਪਾਬੰਦੀ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਅਸੀਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਆਇਕ ਮੰਚ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਮਾਂ ਅਵਧੀਆਂ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਮੌਖਿਕ ਤਰਕਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਸਾਰਾਂਸ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਮੌਖਿਕ ਤਰਕਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਅਖਾੜਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੌਣ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਬਹਿਸ ਕਰਦਾ ਹੈ।

4. ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬੇਹਤਰੀਨ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਬਹੁਤ ਵਿਸਥਾਰਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।

5. ਯੂਰਪੀਅਨ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਆਨ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 6, ਜਦੋਂ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ "ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਸਮੇਂ" ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਕਰਦੀ ਹੈ।150 ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਅੰਤਰਨਿਹਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੁਸੀਬਤ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵਿਛੋੜਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣਾ ਮਕਸਦ ਪੂਰਾ ਕਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਹਨ ਜੋ ਸਾਡੀ ਜਟਿਲ ਅਤੇ ਲੰਬੀ ਅਦਾਲਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਾਸੇ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕ ਹਾਂ - ਇਹ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਸਾਫ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਫੈਸਲੇ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਸਮਝ ਸਕਣ। ਵ੍ਹੇਨ ਅਤੇ ਮਾਰਟਿਨ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਲੇਖਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਪਰ ਫਿਰ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜੇ ਤਰਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਘੰਟਿਆਂ ਤੱਕ ਚਲਦੇ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਇਸ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਕਿ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਮੀਖਿਆ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ (ਨਾ ਕਿ ਉਹ ਹੋਰ ਥਾਂ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ!) ਅਸੀਂ ਨਿਆਇਕ ਮਿਸਾਲ ਦੁਆਰਾ ਦਬਾਏ ਗਏ ਹਾਂ। ਅਕਸਰ ਪ੍ਰਾਈਵੀ ਕੌਂਸਲ ਜਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਛੋਟੇ ਅਤੇ

ਸਪਸ਼ਟ ਫੈਸਲੇ ਦੇਖੇ ਪਰ ਫਿਰ, ਅਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਜਿਸ ਪ੍ਰਮਾਣ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਜਿਹੇ ਤਕਨੀਕੀ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ ਇਹ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੂਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੇ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੋਹਣੀ ਸਪਾਈਰਲ ਬਾਇੰਡਿੰਗ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਦੂਜਾ ਸੀਨਰੀਓ ਇਹ ਹੈ ਜੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਤੱਥ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਰ. ਬਨਾਮ ਐਰਸਕਾਈਨ; ਆਰ. ਬਨਾਮ ਵਿਲੀਅਮਜ਼15SUPERSCRIPT ਵਿਸਕਾਉਂਟ ਫਾਲਕਲੈਂਡ ਦੀ 1641 ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਹਾਵਤ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ “ਜੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਗੁੱਛੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।” ਇਹ ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਭਿਆਸ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ, ਕਰਾਉਨ ਕੋਰਟ, ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਸਾਰੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਭਿਆਸ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ (ਸੱਤਵੀਂ) ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੇਫਰ ਕਰਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੇਫਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਪਰ ਬਲਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਇਸੇ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ।

6. ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਸਮਝਣਯੋਗ ਮਿਸਾਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰੀ, ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਟਿਲਤਾ ਕਾਰਨ ਜਟਿਲ ਰਾਏ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਹੋਰ ਜਟਿਲ ਅਤੇ ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਿਸਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਾਈਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

7. ਅਸੀਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੇਸ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਪਰ ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਅਸਲ ਅਰਥ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵਾਲਿਊਮ ਹੋਣ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਹੋਰ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹੈ।

8. ਯੂਐਸ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਆਪਣੇ ਸਮਾਂ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੀਲ ਹੈ – ਨਾ ਕਿ ਯੂਕੇ ਕੋਰਟਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੇ ਹਨ। ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਰਵਾਇਤਾਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੀਲ ਸਮਾਂ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਲੋੜ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ; ਜੋ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਸਾਰਾਂਸ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਖਾਕੇ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਵਕੀਲ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਉੱਤੇ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ, ਵਕੀਲਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਉੱਤੇ ਖੜ੍ਹ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਭਰਨ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਲਈ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਗੁੰਜਾਇਸ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ।

9. ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ 01.05.2021 ਨੂੰ 67,898 ਮਾਮਲੇ ਲੰਬਿਤ ਸਨ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਮਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਬੈਂਚਾਂ ਅੱਗੇ ਲੰਬਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਛੱਡਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਸਰ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਸਿਸਟਮ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਚਲ ਕੇ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਸਿੱਧਾ ਉਦਾਹਰਣ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਐਨ. ਰਵੀ153SUPERSCRIPT ਵਿੱਚ।

10. ਇੱਕ ਹੋਰ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਅੰਤਰਿਮ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵੀ ਘੰਟਿਆਂ ਤੱਕ ਬਹਿਸ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ। ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਕੋਈ ਵੱਖਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅੰਤਰਿਮ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਨਾ ਕਿ ਸਮਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਕਿ ਲਿਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਜਾਏ ਅੰਤਰਿਮ ਪ੍ਰਬੰਧ 'ਤੇ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਪੂਰਵਾਨੁਮਾਨਿਕ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੰਤਰਿਮ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਬਣ ਗਏ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਅੰਤਿਮ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਉਮਰਾਂ ਬਾਅਦ ਸਮਾਪਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ- ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਨਫ਼ਾ ਦਾ ਦੌਰ ਮੁੜ

ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇ।

11. ਸਾਡੇ ਪੋਸਟ ਸਕ੍ਰਿਪਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲਿਖਤੀ ਸਾਰਾਂਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰਾਂਸ ਮੌਖਿਕ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸੀਮਿਤ ਸਮੇਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਪਸ਼ਟ, ਸਾਫ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਫੈਸਲੇ ਤਾਂ ਜੋ ਆਮ ਆਦਮੀ ਸਮਝ ਸਕੇ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਕੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਖਰਕਾਰ, ਇਹ 'ਆਮ ਆਦਮੀ' ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਸਿਸਟਮ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate